

WILDE OSZKÁR ÖSSZES MŰVEI

WILDE OSZKÁR

SALOME

*

A PÁDUAI HERCEGNŐ

SALOME

SZÍN MŰ

**FORDÍTOTTA
SZÍNI GYULA**

SZEMÉLYEK.

SALOME.

HERÓDES.

HERÓDIÁS.

JOCHANÁN.

AZ IFJÚ SYRIAI.

ELSŐ KATONA.

MÁSODIK KATONA.

A CAPPADOCIAI.

HERÓDIÁS APRÓDJA.

TIGELLINUS.

EGY ZSIDÓ.

EGY NAZARÉBUS.

(Nagy terrasse Heródes király palotájában. Ide nyílik a lakomázó terem is. Néhány katona az erkélyen könyököl. Jobbra hatalmas lépcső, balra a háttérben régi ciszterna, amelynek kávája zöld bronzból való. A hold tündöklően világít.)

Az IFJÚ SYRIAI. Milyen szép ma este Salome hercegnő!

HERÓDIÁS APRÓDJA. Nézd a holdat! Milyen különös a képe. Mint valami halott asszonyé, aki a sírból száll fel. Mint valami halott asszonyé. Szinte úgy látszik, mintha elmúlt, holt dolgokat kutatna.

Az IFJÚ SYRIAI. Nagyon különös. Mint valami pici hercegnő, aki sárga fátyolt visel és ezüstitábla van. Mint valami pici hercegnő, akinek a lába fehér galamb. Azt hinné az ember, táncol.

HERÓDIÁS APRÓDJA. Olyan, mint valami asszony, aki halott. Lassan siklik tova.

(Zaj a lakoma-teremben.)

ELSŐ KATONA. Micsoda zenebona! Talán vadállatok ordítanak odabenn?

MÁSODIK KATONA. A zsidók. Mindig ilyenek. Veszekednek a saját vallásukon.

ELSŐ KATONA. Miért veszekednek a saját vallásukon?

MÁSODIK KATONA. Tudom is én. Mindig így tesznek. A farizeusok például azt mondják, hogy vannak angyalok, a szaddukeusok meg, hogy nincsenek.

ELSŐ KATONA. Nevetséges, hogy ilyesmin veszekednek.

Az IFJÚ SYRIAI. Mily szép ma este Salome hercegnő!

HERÓDIÁS APRÓDJA. Egyre csak őt nézed. Túlságosan sokszor nézed. Nem szabad embereket ily szemmel nézni. Valami rettenetes történhetik.

Az IFJÚ SYRIAI. Oly szép ma este.

ELSŐ KATONA. A tetrarcha sötéten pillant maga elé.

MÁSODIK KATONA. Bizony sötéten pillant maga elé.

ELSŐ KATONA. Valamire néz.

MÁSODIK KATONA. Valakire néz.

ELSŐ KATONA. Kire néz?

MÁSODIK KATONA. Nem tudom.

Az IFJÚ SYRIAI. Mily halovány ma a hercegnő. Még sohsem láttam ilyen sápadtnak. Olyan, mint a fehér rózsza képe ezüst tükörben.

HERÓDIÁS APRÓDJA. Ne nézz rá. Nagyon sokszor nézed.

ELSŐ KATONA. Heródiás megtöltötte a tetrarcha kelyhét.

A CAPPADOCIAI. Heródiás királyné az ott, akinek a fején a fekete gyöngyös párta van és akinek a haja kék porral van behintve?

ELSŐ KATONA. Heródiás az, a tetrarcha felesége.

MÁSODIK KATONA. A tetrarcha nagyon szereti a bort. Háromféle bora van. Az egyik Szamothrake szigetéről való, bíborszínű, mint Cæsar palástja.

A CAPPADOCIAI. Cæsart sohasem láttam.

MÁSODIK KATONA. A második fajta bor Cyprus nevű városból való. Színarany.

A CAPPADOCIAI. Szeretem a színaranyat.

MÁSODIK KATONA. A harmadik fajta Sziciliából való. Ez a bor piros, mint a vér.

A NUBIAI. Az én országom istenei nagyon szeretik a vért. Kétszer egy évben ifjakat és szüzeket áldozunk nekik: ötven ifjat, ötven deli szüzet. De félek, hogy sohasem adunk nekik eleget, mert nagyon zordak irántunk.

A CAPPADOCIAI. Az én országomban nincsenek már istenek. A rómaiak elűzték őket. Némelyek azt mondják, hogy a hegyek közt bujdokolnak, de nem hiszem. Három éjszakán át jártam a hegyek közt és kerestem őket mindenfelé. Nem akadtam rájuk, úgy hogy végre a nevükön szólítottam őket, de nem jöttek elé. Bizonyára meghaltak.

ELSŐ KATONA. A zsidók olyan istent imádnak, akit nem lehet látni.

A CAPPADOCIAI. Nem értem.

ELSŐ KATONA. Igazán, csak olyat hisznek, amit nem lehet látni.

A CAPPADOCIAI. Ez már csakugyan nevetséges.

JOCHANÁN SZAVA. Én utánam jó, aki nálam erősebb, kinek nem vagyok méltó, hogy lehajolván, megoldjam sarujának kötelét. Mikor eljő, a pusztai városok örvendezni fognak. Kivirulnak majd, miként a rózsák. A vakok látni fognak, a süketek hallanak. Csecsemők a sárkány barlangjának szádájában fognak játszózni és az oroslánokat sörényüknél fogva fogják vezetni.

MÁSODIK KATONA. Csitítsd el! Mindig bolond dolgokat beszél.

ELSŐ KATONA. Nem, nem. Szent ember. Nagyon szelid. Hogy naponta enni adok neki, megköszöni.

A CAPPADOCIAI. Ki ez az ember?

ELSŐ KATONA. Próféta.

A CAPPADOCIAI. Mi a neve?

ELSŐ KATONA. Jochanán.

A CAPPADOCIAI. Honnan jön?

ELSŐ KATONA. A pusztából, hol sáska és erdei méz volt az eledele. Teve szőréből volt a ruhája, derekának övedzője pedig bőrből volt. Szörnyű volt ránézni. Nagy sereg ember követte minden lépését. Tanítványai is voltak.

A CAPPADOCIAI. Mit prédikál?

ELSŐ KATONA. Nem lehet azt tudni. Néha olyat mond, amitől az ember megretten, de lehetetlen megérteni, hogy mit mond.

A CAPPADOCIAI. Szeretném látni.

ELSŐ KATONA. A tetrarcha megtiltotta.

Az IFJÚ SYRIAI. A hercegnő elrejteti az arcát a legyezője mögé. Apró, fehér kacsója megmeglíbben, mint a galamb szárnya, mikor a dúcba repül. Fehér pillangók, igazán fehér pillangók.

HERÓDIÁS APRÓDJA. Mit törődöl vele? Minek nézel rá? Nem kellene rá nézned... Valami szörnyű történhetik veled.

A CAPPADOCIAI (*a ciszternára mutat*). Furcsa börtön.

MÁSODIK KATONA. Régi ciszterna.

A CAPPADOCIAI. Régi ciszterna? Gyilkos kis lakás lehet.

MÁSODIK KATONA. Korántsem! Például a tetrarcha bátyja, Heródiás királyné első férje, tizenkét esztendeig volt benne fogva. A börtön nem ölte meg. Tizenkét év multán meg kellett fojtani.

A CAPPADOCIAI. Megfojtották? Ki merte?

MÁSODIK KATONA (*a hóhérra, az óriási szerecsenre mutat*). Az az ember ott, Námán a neve.

A CAPPADOCIAI. Nem félt?

MÁSODIK KATONA. Dehogy! A tetrarcha elküldte hozzá a gyűrűt.

A CAPPADOCIAI. Miféle gyűrűt?

MÁSODIK KATONA. A halál pecsétes gyűrűjét. Nem kellett félnie semmitől.

A CAPPADOCIAI. De mégis borzasztó, egy királyt fojtott meg!

ELSŐ KATONA. Már miért? A királynak ép olyan nyaka van, mint a többi embernek.

A CAPPADOCIAI. Mégis iszonyatos.

Az IFJÚ SYRIAI. A hercegné feláll. Otthagyja az asztalt. Nagyon izgatott. Erre tart. Felénk jön. Milyen halovány! Ilyen sápadtnak még nem láttam.

HERÓDIÁS APRÓDJA. Ne nézz rá. Kérlek, ne nézz rá.

Az IFJÚ SYRIAI. Olyan, mint a galamb, amely eltévedt. Olyan, mint a nárcisz, amely szélben remeg. Olyan, mint valami ezüstvirág.

(Salome belép.)

SALOME. Nem akarok tovább maradni. Nem bírok. Miért néz rám örökösen a tetrarcha azzal a meg-megrebbenő pillájú vakondok-szemével? Különös, hogy az anyámnak a férje néz így reám. Nem tudom, mit jelent ez. Igazabban - nagyon is jól tudom.

Az IFJÚ SYRIAI. Otthagyta az ünnepséget, hercegnő?

SALOME. Milyen édes itt a levegő! Itt levegőzhetek. Benn jeruzsálemi zsidók ülnek és csak-nem széttépik egymást bolondos elveik miatt. A barbárok pedig isznak, isznak odabenn és borukat a padlóra öntik. Ülnek ott szmirnai görögök, akiknek a szeme és az orcája be van festve, a hajuk pedig hosszú fürtökbe van göndörítve; hallgatag, ravasz egyiptomiak, akiknek agátkörme csillog és vállukat rozsdabarna köpönyeg fűdi, meg bárdolatlan, nyers rómaiak, akik oly leffegősen beszélnek. Be gyűlölöm a rómaiakat! Durvák, otrombák és mégis úgy tesznek, mintha hercegek volnának.

Az IFJÚ SYRIAI. Nem akar leülni, hercegnő?

HERÓDIÁS APRÓDJA. Miért szólsz hozzá? Jaj, valami iszonyatos fog történni. Miért nézel reá?

SALOME. Mily jó a holdvilágba nézni! Olyan, mint valami ezüstvirág. Hideg és szemérmes. Mint a szűz szépsége. A szűzé, aki tiszta maradt. Aki nem vetette magát oda a férfiaknak, mint a többi istennő.

JOCHANÁN HANGJA. Láss! Eljött az Úr. Az Ember Fia közeledik. A kentaurok a folyókba menekültek, a nimfák pedig otthagyták a folyókat és holtan fekszenek az erdő csaltija alatt.

SALOME. Ki szólt?

MÁSODIK KATONA. A próféta, hercegnő.

SALOME. A próféta? Az, akitől a tetrarcha fél?

MÁSODIK KATONA. Erről nem tudunk, hercegnő. A hang Jochanán próféta szava.

Az IFJÚ SYRIAI. Ha úgy tetszik, hercegnő, elhozzom a gyaloghintóját? Az éjjel szép a kertben.

SALOME. Rettenetes dolgokat mond az anyámról, úgy-e?

MÁSODIK KATONA. Nem értjük sohasem, mit mond.

SALOME. Rettenetes dolgokat mond róla.

(Egy rabszolga belép.)

A RABSZOLGA. Hercegnő, a tetrarcha kéri, hogy menjen vissza az ünnepségbe.

SALOME. Nem akarok visszamenni.

Az IFJÚ SYRIAI. Bocsásson meg, hercegnő, de ha nem megy vissza, baj történhetik.

SALOME. Öreg ember az a próféta?

Az IFJÚ SYRIAI. Hercegnő, jobb volna visszamenni. Engedje meg, hogy vezessem.

SALOME. Öreg ember a próféta?

ELSŐ KATONA. Nem, hercegnő, még fiatal.

MÁSODIK KATONA. Nem lehet biztosan tudni. Némelyek azt mondják, hogy ő az Illés.

SALOME. Miért Illés?

MÁSODIK KATONA. Illés - próféta volt régen ebben az országban, hercegnő.

A RABSZOLGA. Mit üzen a hercegnő a tetrarchának?

JOCHANÁN SZAVA. Ne jajgass, Palesztina, hogy eltörött a botja annak, aki vert. Mert a kígyó magjából baziliszka fog sarjadni és ivadéka el fogja nyelni a madarakat.

SALOME. Mily különös hang. Szeretnék vele beszélni.

ELSŐ KATONA. Félek, nem lehet, hercegnő. A tetrarcha nem tűri, hogy beszéljen vele valaki. Még a főpapnak is megtiltotta, hogy szóljon vele.

SALOME. Beszélni szeretnék vele.

ELSŐ KATONA. Nem lehet, hercegnő.

SALOME. Akarok vele beszélni.

Az IFJÚ SYRIAI. Nem volna jobb visszamenni a lakomába?

SALOME. Hozzátok elém a prófétát.

(A rabszolga távozik.)

ELSŐ KATONA. Nem lehet, hercegnő.

SALOME *(a ciszternához lép és letekint a mélységbe)*. Milyen sötétség van odalenn! Rettenetes lehet az élet ilyen fekete üregben. Olyan, mint a sír... *(A katonákhoz.)* Nem hallottátok? Hozzátok ki a prófétát.

MÁSODIK KATONA. Szépen kérem, hercegnő, ne kívánja ezt tőlünk.

SALOME. Talán addig várjak, míg nektek tetszik?

ELSŐ KATONA. Hercegnő, életünk a kezében van, de nem tehetjük meg azt, amit kíván. Mégis kívánná tőlünk?

SALOME *(az ifjú syriaira pillant)*. Ah...

HERÓDIÁS APRÓDJA. Mi fog itt történni! Tudom, rettenetes lesz.

SALOME *(az ifjú syriaihoz lép)*. Te megteszed értem, Narraboth, úgy-e? Értem megteszed? Mindig vonzódtam hozzád. A kedvemért megcsinálod. Csak látni akarom ezt a különös prófétát. Az emberek annyit beszéltek róla. A tetrarcha is gyakran említette. Azt hiszem, a tetrarcha fél tőle. Te is félsz, Narraboth, te is?

Az IFJÚ SYRIAI. Nem félek tőle, hercegnő, nem félek senkitől. De a tetrarcha határozottan megtiltotta, hogy valaki felemelje ennek a kútnak a födelét.

SALOME. Te mégis megteszed értem, Narraboth, én pedig holnap, ha gyaloghintómon átmegyek a kapu alatt, hol a bálványkép-kereskedők tanyáznak, kis virágot, kis zöld levelet fogok leejteni a számodra.

Az IFJÚ SYRIAI. Hercegnő, nem tehetem, nem tehetem.

SALOME *(mosolyogva)*. Te megteszed a kedvemért. Narraboth. Úgy is tudod, hogy meg fogod tenni értem. És holnap reggel, mikor gyaloghintómon a hídon megyek át, hol bálványképeket árulnak, csalánszövésű fátyolom alól rád fogok pillantani, Narraboth, rád fogok nézni, lehet: rád fogok mosolyogni. Tekints reám Narraboth, tekints reám. Ah, mily jól tudod, hogy meg fogod tenni, amit kérek tőled. Tudod... Meg fogod tenni, tudom.

Az IFJÚ SYRIAI *(int a harmadik katonának)*. Bocsásd ki a prófétát... Salome hercegnő látni akarja.

SALOME. Ah!

HERÓDIÁS APRÓDJA. Mily különös a holdvilág! Mint valami halott asszony keze, amely a leplet magára akarja vonni.

Az IFJÚ SYRIAI. Nagyon különös! Mint valami kis hercegnő, akinek borostyánkő színű a szeme. A felhők fátyolán át idemosolyog az arca, mint egy kis hercegnőé.

(A próféta kilép a ciszternából. Salome rátekint és lassan visszafelé hátrál.)

JOCHANÁN. Hol vagyon ő, akinek megtelt keserű kelyhe? Hol vagyon ő, aki egy napon minden népek szeme láttára ezüst köntösben fog meghalni? Hívjátok elő, hogy hallja a szavát annak, aki a pusztákban és a királyok lakában hirdette őt.

SALOME. Kiről beszél?

Az IFJÚ SYRIAI. Senki sem tudja azt megmondani, hercegnő.

JOCHANÁN. Hol vagyon a nő, aki férfiak festett képmása előtt álldogált, a khaldeusok tarka képei előtt szemével bujálkodott és követeket küldött a khaldeusok országába?

SALOME. Az anyámról beszél?

Az IFJÚ SYRIAI. Ó nem, hercegnő.

SALOME. Igen, az anyámról beszél.

JOCHANÁN. Hol van a nő, aki átengedte magát az asszíriaiak fejének, akik kardszíjat viselnek, a fejükön pedig tarka koronát? Hol van a nő, aki átengedte magát az óriás testű egyiptomi ifjaknak, akik finom gyolcsban és jácint kövekkel, aranypajzzsal és ezüstsissakkal pompáznak? Menjtek, hívjátok elő bűnös nyoszolyájáról, véres fertőjéből, hogy meghallja a szavát annak, aki egyengeti az Úr ösvényeit és hogy megbánja minden bűnét. Ha pedig mindjárt magába nem száll, hanem megátalkodik gonoszságában, hívjátok elé, mert az Úr ostora fog reá lesújtani.

SALOME. Szörnyűséges ember!

Az IFJÚ SYRIAI. Ne maradjon itt, hercegnő, kérem.

SALOME. Szeme a szemek legrettenetesebbike! Olyan, mintha syriai szőnyegbe fáklyával fekete lyukakat égettek volna. Olyan, mint a sötét barlang, hol a sárkányok tanyáznak, mint Egyiptom éjszínű barlangja, hol a sárkányok élnek. Fekete tó, amit futó holdfény fodroz... Mit gondoltok, fog-e még egyszer szólni?

Az IFJÚ SYRIAI. Ne maradjon itt, hercegnő. Esdve kérem, ne maradjon itt.

SALOME. Mily ösztövé! Mint valami vékony elefántcsont-szobrocska. Ezüsből készült képmás. Bizonyára szende, mint a hold. Olyan, mint valami holdsugár, ezüstszár. A teste hideg lehet, mint elefántcsont... Szeretném közelebbről látni.

Az IFJÚ SYRIAI. Ne, ne, hercegnő!

SALOME. Közelebbről kell látnom.

Az IFJÚ SYRIAI. Hercegnő! Hercegnő!

JOCHANÁN. Ki ez a némbor, aki rám néz? Ne szögezze rám a szemét. Miért tekint reám aranszemével hunyori pillája alól? Nem tudom, kicsoda. Nem akarom tudni, hogy ki. Mondjátok meg neki, hogy távozzék. Hozzá nem akarok szólni.

SALOME. Salome vagyok, Heródiás leánya, Judæa hercegnője.

JOCHANÁN. Vissza, Babylon leánya! Ne közeledj az Úr kiválasztottja felé! Anyád megtöltötte a földet kéjeinek borával és bűneinek mértéke betelt, az égre kiált.

SALOME. Szólj, szólj Jochanán. Szavad merő zene az én fülemnek.

Az IFJÚ SYRIAI. Hercegnő! Hercegnő! Hercegnő!

SALOME. Szólj, szólj Jochanán és mondd meg, mit tegyek.

JOCHANÁN. Sodoma leánya, ne jöjj felém. Takard el az arcod fátyollal, hints hamut a fejedre, eredj a pusztába és keresd az Ember Fiát.

SALOME. Ki az az Ember Fia? Az is olyan szép, mint te, Jochanán?

JOCHANÁN. Távozz tőlem. Hallom a halál angyalának szárnyasuhogását a palotában.

Az IFJÚ SYRIAI. Hercegnő, esedezem, menjen vissza.

JOCHANÁN. Az én Uramnak és Istenemnek angyala, mit keresel e helyütt pallosoddal? Kit keresel ebben a palotában? Még nem jött el a napja annak, aki ezüstköntösében fog meghalni.

SALOME. Jochanán!

JOCHANÁN. Ki szól?

SALOME. Szerelmes vagyok a testedbe, Jochanán! A tested fehér, mint a liliom, amit sarló még nem ért. Fehér a tested, mint a hó, amely Judæa hegyeit borítja és alászáll a völgyekbe. Arábia királynéjának kertjében nem nyílnak olyan fehér rózsák, mint a te tested. Sem a rózsák, amik Arábia királynéjának kertjében, Arábia királynéjának fűszeres kertjében nyílnak, sem az alkonyat lába, ha leszáll a levelekre, sem a hold keble, ha a tengerre könyököl... semmi sem olyan fehér a világon, mint a te tested... Engedd, hogy hozzáérjek a te testedhez!

JOCHANÁN. Vissza, Babylon leánya! A nő hozta a bajt a világra. Ne szólj hozzám. Nem akarlak meghallgatni. Csak az én Uram Istenem szavára hallgatok.

SALOME. A tested borzalommal van tele. Olyan, mint a rühes teste. Olyan, mint a nyirkos fal, amelyen kígyók siklanak végig, mint a nyirkos fal, amelybe skorpiók vertek fészket. Olyan, mint a nyirkos sír, amely tele van undok dologgal. Borzalmas a tested, borzalmas. A hajadba vagyok szerelmes, Jochanán. A hajad olyan, mint a szőlőfürt, fekete szőlők fürtje, amik Edom tőkéin nőnek az edomiták földjén. A te hajad olyan, mint a libanoni cédrusoké, amik az oroszlánoknak és rablóknak árnyékukat kínálják, ha nappal menedéket keresnek. A hosszú fekete éjszakák, amikor a hold elrejtí arcát és amikor a csillagok remegnek, nem oly feketék, mint a te hajad... Engedd, hogy hozzáérjek a hajadhoz!

JOCHANÁN. Vissza, Sodoma leánya! Ne nyúlj hozzám. Ne szennyezd be az én Uram Istenemnek a templomát.

SALOME. A hajad borzalmas. Portól és piszoktól merev. Olyan a fejedem, mint töviskorona. Olyan, mintha kígyók volnának gúzsba kötve a nyakadon. Nem szeretem a hajadat... Az ajkadra vágyom, Jochanán. Olyan az ajkad, mint skarlátszalag elefántcsont-tornyon. Olyan, mint a pómagránát, amit elefántcsont-kés szelt ketté. A pómagránát virágai, amik a tyrusi kertekben nyílnak és pirosabbak a rózsánál, nem oly pirosak. A harsonák piros rivalgása, amely a királyok közeledését jelenti és amelytől megriad az ellenség, nem oly piros. Az ajkad pirosabb, mint az emberek lába, akik a pincében a szőlőt tapossák. Pirosabb az ajkad, mint annak az embernek a lába, aki az erdőből jön, hol oroszlánt ölt és aranyszínű tigriseket látott. A te ajkad olyan, mint korall-ág, amit a halászok a tenger borongásában találtak és megőriznek a királyok számára!... Olyan, mint a bíbor, amit a moabiták találnak a moabi bányákban és amit megőriznek a királyok számára. Olyan, mint a perzsa király íja, amely bíborszínre van festve és korallal van kirakva. Nincs a világon olyan piros, mint az ajkad... Hadd csókoljam meg a szádat, Jochanán!

JOCHANÁN. Soha, Babylon leánya! Sodoma leánya! Soha!

SALOME. Akarom megcsókolni a szádat, Jochanán. A szájadat akarom megcsókolni.

Az IFJÚ SYRIAI. Hercegnő, hercegnő, te, aki olyan vagy, mint a myrrha-kert, aki a galambok galambja vagy, ne nézz erre az emberre, ne nézz rá. Ne mondj ily szavakat hozzá. Nem bírom elviselni... Hercegnő, ne beszélj ilyen dolgokat.

SALOME. A szádat akarom megcsókolni, Jochanán.

Az IFJÚ SYRIAI. Ó jaj! *(Megöli magát. Salome és Jochanán közé hull.)*

HERÓDIÁS APRÓDJA. Az ifjú syriai megölte magát. Az ifjú kapitány megölte magát. Barátom volt, ki megölte magát. Egy kis nárdusfából való szelencét adtam neki és ezüst násfát a fülébe, most pedig megölte magát! Jaj, hiszen mondta, hogy valami baj fog történni. Én is mondtam, el is következett. Jól tudtam ugyan, hogy a hold halottat keres, de nem tudtam, hogy őt keresi. Miért is nem rejtettem el a holdvilág elől! Ha barlangjába bujtattam volna, a hold nem talált volna reá!

ELSŐ KATONA. Hercegnő, a fiatal kapitány megölte magát.

SALOME. Hadd csókoljam meg az ajkad, Jochanán!

JOCHANÁN. Bujaság leánya, csak egy valaki van még, aki megmenthet. Ő az, akiről szoltam. Menj, keresd! Ott ring egy sajkán a galilæai tavon és tanítványaihoz beszél. Térdelj le a tó partjára, hívd, szólítsd a nevének. Ha hozzád jön, mert mindenkihez elmegy, aki hívja, akkor hajolj le a lábához, hogy megbocsássa bűneidet.

SALOME. Hadd csókoljam meg a szádat!

JOCHANÁN. Átkozott légy! Vérfertőző, parázna anya leánya, átkozott légy!

SALOME. Az ajkadat akarom megcsókolni, Jochanán!

JOCHANÁN. Nem akarok rád nézni. El vagy átkozva, Salome, el vagy átkozva. *(Leszáll a ciszternába.)*

SALOME. Az ajkadat akarom megcsókolni, Jochanán, meg akarom a szádat csókolni!...

ELSŐ KATONA. El kell vinnünk a holttestet más helyre. A tetrarcha nem szeret halottat látni, ha csak maga nem ölte meg.

HERÓDIÁS APRÓDJA. Bátyám volt, többem volt, mint bátyám. Egy kis nárdusfából való szelencét adtam neki és agátgyűrűt, amit mindig az ujján viselt. Esténként gyakran a folyó partjára, a mandulafák alá mentünk járkálni és ő szívesen beszélt a hazájáról. Mindig olyan lágyan szólt, szava úgy zengett, mint a fuvola. Nagy öröme tellett benne, ha a folyóban az arca mását nézhette. Gyakran korholtam miatta.

MÁSODIK KATONA. Igazad van, a holttestet el kell rejtenünk. A tetrarcha ne lássa.

ELSŐ KATONA. A tetrarcha nem jön errefelé. Sohasem jön a terrassera. Nagyon fél a prófétától.

(Heródes, Heródiás és az egész udvar belép.)

HERÓDES. Hol van Salome? Hol a hercegnő? Miért nem jött vissza a lakomára, ahogy parancsoltam neki. Ó, de hiszen itt van!

HERÓDIÁS KIRÁLYNÉ. Ne nézz reá! Örökösen ránézel!

HERÓDES. Milyen különös ma a holdvilág! Valami rejtelmesség lakozik benne. Ritka látványosság. Olyan, mint egy örült asszony, aki mindenütt szeretőt keres. És mezítelen, egészen mezítelen. A felhők el akarják takarni póreségét, de az asszony nem engedi. Odaáll meztelenül az égre és mutogatja magát, mint egy részeg asszony, aki felhők közt támolyog... Nyilván szeretőt keres. Nem olyan, mint egy ittas asszony? Valami olyas rejtőzik ma a holdban, mint egy részeg asszony. Nemde?

HERÓDIÁS. Nem, a hold olyan, mint a hold, semmi más. Menjünk be... Itt nincs keresnivalónk.

HERÓDES. Itt akarok maradni! Manassze, rakj ide szőnyeget! Gyujtsatok meg fáklyákat! Hozzátok ki az elefántcsont-asztalokat és a jáspis-asztalokat. Édes a levegő itt. Még bort akarok inni vendégeimmel. A Cæsar követeit a legnagyobb tiszteletben kell részesítenünk.

HERÓDIÁS. Nem miattok akarsz te itt maradni.

HERÓDES. Dehogyan nem; a levegő nagyon édes. Jöjj, Heródiás, vendégeink várnak reánk... Jaj, kisiklott a lábam! Vérbe léptem! Rossz jel, mindenképp rossz jel. Miért alszik itt ez a vér?... És ez a holttest? Mit keres itt ez a holttest? Azt hiszitek, hogy olyan vagyok, mint az egyiptomi király, aki nem adna a vendégeinek lakomát anélkül, hogy legalább is egy holttestet ne mutasson nekik? Ki ez a halott? Nem akarom látni.

ELSŐ KATONA. A kapitányunk, uram. Az ifjú syriai, akit Felséged három nappal ezelőtt tett meg a testőrség kapitányává.

HERÓDES. Nem adtam rá parancsot, hogy megöljék.

ELSŐ KATONA. Megölte magát, uram.

HERÓDES. Mi okból? Hiszen testőrségem kapitányává tettem meg!

MÁSODIK KATONA. Nem tudjuk, uram. De a saját kezével ölte meg magát.

HERÓDES. Furcsa. Azt hittem, hogy csak a római filozófusok válnak öngyilkosokká. Úgy-e, Tigellinus, a római filozófusok megölik magukat?

TIGELLINUS. Vannak néhányan, akik kioltják a saját életüket. Ilyenek a sztoikusok. A sztoikusok műveletlen emberek. Nevetséges emberek. Én legalább nevetségeseknek tartom őket.

HERÓDES. Én is. Nevetséges az öngyilkosság.

TIGELLINUS. Egész Róma rajtok nevet. A császár szatirát írt róluk, amit mindenütt elé-adnak.

HERÓDES. Ah, szatirát írt ellenük?... Cæsar bámulatos. Mindent tud... Különös, hogy az ifjú syriai megölte magát. Sajnálom, hogy öngyilkossá lett. Nagyon sajnálom. Szép ifjú volt. Nagyon szép volt. Sóvárgó szemű. Emlékezem vágyakozó pillantására, amikor Salomé nézte. Csakugyan azt hittem: nagyon is sokszor nézi.

HERÓDIÁS. Vannak mások is, akik nagyon is sokszor nézik.

HERÓDES. Az apja király volt. Én kergettem el az országából. Az anyját pedig, aki királyné volt, te tetted rabszolgáddá, Heródiás. Az ifjú úgyszólván vendégem volt és ezért tettem meg kapitányommá. Fájjalom a halálát. Hé! Miért hagytátok itt heverni a holttestét. El kell vinni. Nem akarom látni - el vele! (*A holttestet elviszik.*) Hideg van itt. Szél lengedez. Nem fúj itt szél?

HERÓDIÁS. Nem, szél nem lengedez.

HERÓDES. De ha mondom, hogy szél van... És a levegőben szárnyak suhogását hallom, hatalmas szárnyak suhogását. Nem halljátok?

HERÓDIÁS. Nem hallok semmit.

HERÓDES. Most már én sem hallom. De hallottam. Szélzúgás volt. Elmúlt... Hallgasd csak, újra hallom. Nem halljátok? Mint valami szárnyzúgás.

HERÓDIÁS. Semmi, semmi. Te beteg vagy. Menjünk be.

HERÓDES. Nem vagyok beteg. De a leányod halálosan beteg. Nem láttam még ilyen haloványt.

HERÓDIÁS. Mondtam, hogy ne nézz reá.

HERÓDES. Töltsétek nekem bort. (*Bort hoznak.*) Salomé, jer, igyál bort velem. Pompás borom van. Maga Cæsar küldte. Mártsd bele piciny piros ajkad, aztán én ürítem ki a kelyhet.

SALOME. Nem vagyok szomjas, tetrarcha.

HERÓDES. Hallod, mit felel nekem a te leányod?

HERÓDIÁS. Igaza van. Miért mereszted rá úgy a szemed?

HERÓDES. Hozzatok érett gyümölcsöt. (*Gyümölcsöt hoznak.*) Salome, jer, egyél velem gyümölcsöt. Szeretem látni apró fogad harapását az ízes gyümölcsben. Csak egy kicsit harapj le ebből a gyümölcsből, a többit én eszem meg.

SALOME. Nem vagyok éhes, tetrarcha.

HERÓDES (*Heródiáshoz*). Láthatod, hogyan neveltetted a leányodat.

HERÓDIÁS. Leányom és én királyi vérből származunk. A te apád pedig, jól tudod, tevehajcsár volt. Az apád tolvaj volt és azonfelül rabló is!

HERÓDES. Hazudsz!

HERÓDIÁS. Mintha nem tudnád, hogy igaz.

HERÓDES. Salome, jer, ülj mellém. Te fogsz ezentúl az anyád trónján ülni.

SALOME. Nem vagyok fáradt, tetrarcha.

HERÓDIÁS. Láthatod, mire becsül.

HERÓDES. Hozzatok nekem... Mit is akarok? Elfelejtettem. Eh... Eszembe jut már!

JOCHANÁN SZAVA. Lásd, eljött az idő! Amit megjövendöltem, elkövetkezett. A nap, amelyről szóltam, itt vagy!

HERÓDIÁS KIRÁLYNÉ. Csitítsátok! Nem akarom a szavát hallani. Ez az ember folyton szidalmaz engem.

HERÓDES. Semmit sem mondott ellened. Egyébként nagy próféta.

HERÓDIÁS. Nem hiszek prófétákban. Meg tudja azt valaki mondani, hogy mi fog történni jövőben? Senki sem tudja. Folyton korhol ez a próféta. Azt hiszem, te félsz tőle. Jól tudom, félsz tőle.

HERÓDES. Nem félek tőle. Senkitől sem félek.

HERÓDIÁS. Én mondom neked, hogy félsz tőle. Ha nem okoz neked aggodalmat, miért nem szolgáltatod ki őt a zsidóknak, akik hat hónap óta kiabálva követelik.

EGY ZSIDÓ. Igazán, uram, jobb volna, ha a kezünkbe adnád.

HERÓDIÁS. Szót se többet róla. Én már megadtam nektek a feleletet. Nem szolgáltatom ki őt nektek. Szent ember. Olyan ember, aki látta Istent.

EGY ZSIDÓ. Lehetetlen. Illés próféta óta senki sem látta Istent. Ő volt az utolsó, aki Istennel szemtől-szemben állt. Manapság Isten nem mutatkozik. Elrejtőzik. Ebből származott a nagy nyomorúság erre az országra.

EGY MÁSIK ZSIDÓ. Voltaképp senki sem tudja, hogy Illés igazán látta-e az Istent. Valószínűleg csak az árnyéka volt, amit látott.

HARMADIK ZSIDÓ. Isten sohasem rejtőzik el. Minden időben és minden helyen mutatkozik. Isten jelen van mind a jóban, mind a rosszban.

NEGYEDIK ZSIDÓ. Nem volna szabad ezt mondanod. Nagyon veszedelmes tanítás. Olyan tanítás, ami Alexandriából származott, hol görög filozófiát tanítanak. Már pedig a görögök pogányok. Még a circumcisiót sem ismerik.

ÖTÖDIK ZSIDÓ. Senki sem tudja megmondani, hogyan cselekszik Isten. Útjai rejtelmesek. Lehet, hogy az, amit rossznak nevezünk, jó; az pedig, amit jónak nevezünk, rossz. Semmit sem tudunk. Csak meghajthatjuk fejünket az akarata előtt, mert Isten nagyon hatalmas, összetöri mind az erőset, mind a gyöngét, mert előtte mindegyik egyforma.

ELSŐ ZSIDÓ. Igazat mondasz. Szent igaz, hogy Isten rettenetes. Összetöri mind az erőset, mind a gyöngét, mint ahogy magot szokás mozsárban széjjelmorzsolni. De ami ezt az embert illeti, sohasem látta Istent. Illés próféta óta senki sem látta az Istent.

HERÓDIÁS. Hallgassanak el ezek az emberek. Untatnak!

HERÓDES. De hiszen azt hallottam, hogy Jochanán nem más, mint a ti Illés prófétátok.

ELSŐ ZSIDÓ. Nem lehetséges. Illés próféta ideje óta több mint háromszáz esztendő telt el.

HERÓDES. Néhányan azt mondják, hogy ez az ember Illés próféta.

EGY NAZARÉNUS. Elöttem bizonyos, hogy ő az Illés próféta.

ELSŐ ZSIDÓ. Semmi esetre sem Illés próféta.

JOCHANÁN SZAVA. Láss! Közeledik a nap, az Úr napja és én hallom a hegyeken annak a lépését, aki a világ megváltója léssen.

HERÓDES. Mit tesz az, hogy a világ megváltója?

TIGELLINUS. Cím, amit Cæsar visel.

HERÓDES. De hiszen Cæsar nem jön Judæába. Csak tegnap kaptam levelet Rómából. Nem szól a hír ilyesmiről. Tigellinus, te a télen át Rómában voltál. Nem hallottál felőle?

TIGELLINUS. Uram, nem hallottam felőle semmit. Csak azt mondtam, hogy a Cæsar címe. Egyik címe Cæsarnak.

HERÓDES. Hiszen Cæsar nem jöhet. Nagyon is bántja a köszvény. Azt mondják, hogy olyan a lába, mint az elefánté. Állami kérdések is akadályozzák. Aki otthagyja Rómát, el is veszi Rómát. Nem fog eljönni. Egyébként Cæsar az úr és ha úgy tetszik neki, el fog jönni. Mégis azt hiszem, nem jön.

ELSŐ NAZARÉNUS. Uram, a próféta szava nem Cæsarra vonatkozott.

HERÓDES. Mi? Nem Cæsarra vonatkozott.

ELSŐ NAZARÉNUS. Nem, uram.

HERÓDES. Kire hát?

ELSŐ NAZARÉNUS. A Messiásra, aki eljött.

EGY ZSIDÓ. A Messiás nem jött el.

ELSŐ NAZARÉNUS. Eljött és mindenféle csodát művel!

HERÓDIÁS KIRÁLYNÉ. Ohó! Csodát? Nem hiszek csodában. Nagyon is sokat láttam belőle. *(Az apródjához.)* A legyezőmet.

ELSŐ NAZARÉNUS. Az az ember, akiről beszélek, valóságos csodákat visz végbe. Például egy menyegzőn, ami Galilæa egy kis városában volt, a vizet borrrá változtatta. Olyan emberek től hallottam, akiknek lehet a szavában bízni. Két rühes embert, akik Kapernaum kapujában ültek, keze pusztá rátevésével meggyógyított.

MÁSODIK NAZARÉNUS. Nem két vakot tett-e látóvá Kapernaumban?

ELSŐ NAZARÉNUS. Nem, két rühes volt. De vakokat is gyógyított és némelyek látták, amint egy hegyen szól vala az angyalokhoz.

EGY SZADDUKEUS. Nincsenek angyalok.

EGY FARIZEUS. Igenis, vannak angyalok, de nem hiszem, hogy az az ember beszélt velök.

ELSŐ NAZARÉNUS. Nagy tömeg ember látta, amint az angyalokhoz szól vala.

HERÓDIÁS KIRÁLYNÉ. Mennyire untatnak ezek az emberek! Nevetségesek! Valamennyien nevetségesek. *(Az apródjához.)* Hát a legyezöm? *(Az apród átadja a legyezőt.)* Úgy merengsz magad elé, mint valami álmodozó. Ne álmodozz. Csak beteg emberek ábrándoznak. *(Meglegyinti legyezőjével az apródot.)*

MÁSODIK NAZARÉNUS. Igaz, igaz. Senki sem vitathatja el.

HERÓDIÁS. Örültek ezek az emberek. Nagyon sokáig néztek a holdvilágba. Hallgattasd el őket!

HERÓDES. Milyen csoda volt az a Jairus leányával?

ELSŐ NAZARÉNUS. Jairus leánya halott volt. Az ember feltámasztotta halottaiból.

HERÓDES. Micsoda? Embereket feltámaszt halottaikból?

ELSŐ NAZARÉNUS. Úgy van, uram, a halottakat felébreszti.

HERÓDES. Nem akarom, hogy ezt tegye. Megtiltom neki, hogy megtegye. Nem engedem meg senkinek, hogy halottakat feltámasszon. Meg kell keresni ezt az embert és mondjátok meg neki, hogy megtiltottam a halottak ébresztését. Hol van most ez az ember?

MÁSODIK NAZARÉNUS. Uram, ő mindenütt van, de nehéz ráakadni.

ELSŐ NAZARÉNUS. Hírlík, hogy most Samariában van.

EGY ZSIDÓ. Mindjárt meglátszik, hogy nem ő a Messiás, mert Samariában van. Nem a samaritánusokhoz kell a Messiásnak jönnie. A samaritánusok el vannakátkozva. Nem áldoznak a templomban.

MÁSODIK NAZARÉNUS. Néhány nappal ezelőtt elment Samariából. Azt hiszem, most Jeruzsálem közelében lakozik.

ELSŐ NAZARÉNUS. Ott sincsen. Most jöttem Jeruzsálem városából. Két hónap óta nem hallani hírt róla.

HERÓDES. Sebaj. Meg kell találni és meg kell neki mondani, hogy Heródes király szól: «Nem tűröm, hogy a halottakat feltámaszd». Ám változtassa a vizet borrá, ám gyógyítson ördöngösöket és vakokat. Ám tegye. Mert jó cselekedet a rühest meggyógyítani. De senki se támasszon fel halottakat. Rettenetes volna, ha a holtak visszatérnének.

JOCHANÁN SZAVA. Ó, ez a buja asszony! Ez a céda! Haj' Babylon aranyszemű, alattomos pillájú leánya! Így szól az Úr, a mi Istenünk: Sereg ember fog gyülekezni ellenök. És követ fognak a kezökbe venni, hogy megkövezzék...

HERÓDIÁS. Parancsolj rá, hogy hallgasson.

JOCHANÁN SZAVA. A fő hadi emberek dárdájukkal át fogják őt szúrni és pajzsukkal összemorzsolják majd őt.

HERÓDIÁS. Gyalázatosság.

JOCHANÁN SZAVA. Úgy vagy, hogy minden gonoszságot ki fogok irtani a földről és minden asszonynépek megokosodnak, hogy ne járjanak az ő megátalkodottságuk útján.

HERÓDIÁS. Hallod, mit mond ellenem? Tűröd, hogy gyalázza azt, aki a te hitvesed?

HERÓDES. Nem mondta a nevedet.

HERÓDIÁS. Mindegy. Hiszen tudhatod, hogy én vagyok az, akit feddeni akar. Feleséged vagyok-e vagy sem?

HERÓDES. Valóban, drága és nemes Heródiás, feleségem vagy és előbb a bátyám felesége voltál.

HERÓDIÁS. Tudnivaló, hogy kiszakítottál a karjából.

HERÓDES. Csakugyan, erősebb voltam nála... De ne beszéljünk erről a dologról. Hiszen a próféta rettenetes szavairól beszélünk. Azt jelentik végezetül ezek a szavak, hogy valami rossz fog történni. Ne beszéljünk róla. Nemes Heródiás, nem vagyunk eléggé figyelmesek vendégeinkkel szemben. Töltsd meg te a poharamat, én kedvesem. Hé! Töltsétek meg a nagy ezüst billikomokat és a nagy üveg poharakat borral. Cæsar egészségére akarok inni. Rómaiak vannak itt. Cæsar egészségére kell poharat ürítenünk!

MINDNYÁJAN. Cæsar! Cæsar!

HERÓDES. Nem látod, milyen sápadt a leányod?

HERÓDIÁS. Mit törődöl vele, hogy sápadt-e, vagy sem?

HERÓDES. Még nem láttam ilyen haloványnak.

HERÓDIÁS. Nem kell ránézned.

JOCHANÁN SZAVA. Eljő majd a nap, mikoron a nap olyan leszen, mint a bakacsinosztó és a hold olyan leszen, mint a vér és az ég csillagai le fognak hullani a földre, miként a fügefa éretlen gyümölcsei és a föld királyai meg fognak remegni.

HERÓDIÁS. Hahaha! Szeretném látni azt a napot, amiről a próféta beszél, hogy a hold olyan lesz, mint a vér és az ég csillagai le fognak hullani a földre, miként a fügefa éretlen gyümölcsei. Ez a próféta úgy fecseg, mint a részeg... de nem tudom elviselni a hangja csengését. Gyűlölöm a hangját. Parancsold meg neki, hogy hallgasson.

HERÓDES. Nem akarom. Nem értem, mi az, amiről beszél, de talán valami csodajel.

HERÓDIÁS. Nem hiszek csodajeleekben. Úgy beszél, mint a részeg.

HERÓDES. Lehetséges, hogy az Isten borától részegedett meg.

HERÓDIÁS. Isten bora? Milyen szőlőhegyen terem az? Milyen pincében lehet azt lefejtetni?

HERÓDES *(ettől a pillanattól fogva folyton Salomet nézi)*. Tigellinus, mikor legutóbb Rómában voltál, beszélt veled a császár a...

TIGELLINUS. Miről, uram?

HERÓDES. Miről? Hiszen kérdeztem már, nem?... Elfelejtettem, hogy mit is akartam tőled kérdezni...

HERÓDIÁS. Újra kezded, hogy örökösen a leányomat nézed. Már megmondtam...

HERÓDES. Te sem tudsz mást mondani.

HERÓDIÁS. De újra csak ezt mondom.

HERÓDES. És aztán a templom felépítéséből, amiről annyit beszéltek, lesz-e valami? Azt mondják, hogy a szentek szentjének függönye eltűnt. Igaz-e?

HERÓDIÁS. Magad loptad el. Fecsegsz a világba. Badarságokat beszélsz. Menjünk be.

HERÓDES. Táncolj a kedvemért, Salome.

SALOME. Nincs kedvem táncolni, tetrarcha.

HERÓDES. Salome, Heródiás leánya, táncolj a kedvemért.

HERÓDIÁS. Hallgass! Hagyd békébe!

HERÓDES. Megparancsolom neked, hogy táncolj, Salome.

SALOME. Nem akarok táncolni, tetrarcha.

HERÓDIÁS *(nevetve)*. Láthatod, mennyire engedelmeskedik neked.

HERÓDES. Mit bánom, hogy táncol-e vagy sem? Mindegy. Ma este boldog vagyok. Kivételesen boldog vagyok. Ilyen boldog még sohasem voltam...

ELSŐ KATONA. A tetrarcha borusan néz maga elé. Nem néz-e borusan maga elé?

MÁSODIK KATONA. Igen, borusan néz maga elé.

HERÓDES. Miért ne volnék boldog? Cæsar, aki a világnak ura, Cæsar, aki mindenek ura, nagyon szeret engem. Felette becses ajándékokat küldött nekem. Azt is megígérte, hogy Cappadocia királyát, aki ellenségem, Rómába idézi. Lehet, hogy Rómában keresztre feszítteti, mert képes rá, hogy mindent megtegyen, ami eszébe jut. Cæsar valósággal úr. Jól teszem tehát, hogy boldog vagyok. Nagyon boldog vagyok, ilyen boldog még nem voltam soha. Semmi a világon nem tudja megzavarni a boldogságomat.

JOCHANÁN SZAVA. Trónján fog ülni. Öltözete skárlát és bíbor lesz. Kezében aranykelyhét fogja tartani, amely színültig lesz bűneivel. És az Úr angyala le fog reá sujtani. A férgek fogják megemészteni a testét.

HERÓDIÁS. Hallod, mit mond rólad? Azt mondja, hogy férgek fogják megemészteni a testedet.

HERÓDES. Nem rólam beszél. Sohasem beszél ellenem. Cappadocia királyáról beszél, aki az én ellenségem. Ennek a testét fogják a férgek megrágni. Nem rólam van szó. Ellenem soha egy szót sem szólt ez a próféta, csak egyszer mondta, hogy vétkeztem, amikor a bátyám nejét vettem el feleségül. Lehet, hogy igaza van. Mert csakugyan, te meddő vagy.

HERÓDIÁS. Meddő vagyok, én?! Ezt mondod te, te, aki szüntelenül a leányomat nézed, te, aki a táncán szeretnéd legeltetni a szemedet? Úgy beszélsz, mint a bolond. Én igenis, szültem gyermeket. Te pedig nem nemzettél egyetlen gyermeket sem, egyetlenegy rabszolganőddel sem. Rajtad múlik, nem rajtam.

HERÓDES. Hallgass, asszony! Mondom neked, hogy meddő vagy. Nem szültél nekem gyermeket és a próféta azt mondja, hogy házasságunk nem igaz házasság. Azt mondja, hogy vérfertőző házasság, átkos házasság... Félek, hogy igaza van; bizonyosan látom, hogy igaza van. De ilyenkor minek is beszélünk efféle dolgokról. Ma boldog akarok lenni. Igazán, boldog vagyok. Nincs semmi, aminek hiányát érzem.

HERÓDIÁS. Örülök, hogy ma este olyan jókedvű vagy. Nem szokott sűrűn megesni. De már késő van. Menjünk be. Ne feledkezz meg róla, hogy napfölkeltkor vadászatra megyünk. Cæsar követeit a legnagyobb tiszteletben kell részesítenünk, nemde?

MÁSODIK KATONA. A tetrarcha sötéten pillant maga elé.

ELSŐ KATONA. Sötéten pillant maga elé.

HERÓDES. Salome, Salome, táncolj a kedvemért. Kérlek, táncolj a kedvemért. Szomorú vagyok ma este. Mikor ide jöttem, vérbe hágtam és ez rossz jel; aztán hallom valami szárny suhogását, valami óriási szárny suhogását. Nem tudom, mit jelent ez... Szomorú vagyok ma este. Táncolj hát a kedvemért. Táncolj, Salome, nagyon kérlek. Ha táncolsz, mindent kívánhatsz, amit akarsz; megadom. Táncolj hát kedvemért, Salome és amit kívánsz, teljesítem, még ha királyságom felét is kéred.

SALOME *(feláll)*. Csakugyan mindent teljesítenél, amit óhajtok, tetrarcha?

HERÓDIÁS. Ne táncolj, leányom!

HERÓDES. Mindent, amit kívánsz, még királyságom felét is.

SALOME. Megesküszöl rá, tetrarcha?

HERÓDES. Esküszöm.

SALOME. Mire esküszöl?

HERÓDES. Esküszöm életemre, koronámra; isteneimre. Kívánj, amit akarsz, megadom, ha mindjárt királyságom felét is, csak táncolj a kedvemért. Ó Salome, Salome táncolj!

SALOME. Esküt esküdtél, tetrarcha.

HERÓDES. Esküt esküdtem.

HERÓDIÁS. Leányom, ne táncolj!

HERÓDES. És ha királyságom felét kéred is. Világszép leszel Salome mint királyné, ha úgy akarod, ha királyságom felét kéred. Nem leszel-e világszép, mint királyné? Milyen hideg van itt! Dermesztő szél fúj és hallom... miért is hallom szárnyak suhogását? Ó! olyan, mintha valami óriási madár lebegne a terrasse felett. Miért nem láthatom ezt a madarat? Szárnya suhogása rettenetes. Szárnya csapongásának zizegő szele borzasztó. Metsző szél fúj. De nem, hiszen nem hideg, hanem meleg. Fullaszt. Öntetek vizet a kezemre. Adjátok havat enni. Oldjátok ki a köpönyegemet! Hamar, hamar, oldjátok meg a köpönyegemet! De nem, csak hagyjátok. A koszorúm szorít, a koszorúm rózsái. Ezek a virágok tüzelnek. Megperzselték a homlokomat. *(Letépi fejéről a füzért és az asztalra dobja.)* Ó, végre lélekzem. Milyen pirosak a rózsaszirmok! Olyanok, mint vérfoltok valami leplen. De ne törődjünk velük. Badarság, hogy mindenben, amit látunk, jelentőséget sejtünk. Borzalommal tölti meg életünket. Jobb volna, ha azt mondanók, hogy a vérfoltok olyan kedvesek, mint a rózsaszirmok. Jobb volna, ha azt mondanók, hogy... De ne beszéljünk róla. Most boldog vagyok. Végtelenül boldog vagyok. Nincs rá jogom, hogy boldog legyek? A lányod táncolni akar a kedvemért. Nem táncolsz a kedvemért, Salome? Megígérted, hogy táncolni fogsz.

HERÓDIÁS. Nem akarom, hogy táncoljon.

SALOME. Táncolni akarok a kedvedért, tetrarcha.

HERÓDES. Hallottad, mit mondott a leányod. Táncolni akar a kedvemért. Jól teszed, hogy táncolsz, Salome. És ha táncoltál, ne felejtsd el, hogy kívánj tőlem valamit, ami éppen eszedbe jut. Mindent, amit óhajtasz, megadok és ha királyságom felét is kéred. Megesküdtem rá - nemde?

SALOME. Megesküdtél rá, tetrarcha.

HERÓDES. Mindig szavamnak álltam. Nem azok közül való vagyok, akik megszegik esküjüket. Nem értek a hazudozáshoz. Ura vagyok szavamnak és szóm a király szava. Cappadocia királya mindig hazugságot viselt az ajkán, de nem is igazi király az ilyen. Gazfickó. Pénzemmél is adós, amit még meg nem fizetett. Még a követeimet is megsértette. Bántó szavakat mondott. De Cæsar majd keresztre feszítteti, ha Rómába megy. Tudom, Cæsar keresztre fogja feszíttetni. És ha Cæsar nem feszítteti keresztre, mégis meg fog halni és a férgek fogják megemészteni. Hiszen megjövendölte a próféta. Íme, miért habozol, Salome?

SALOME. Várok még, míg rabszolganőim elhosszítják a drága keneteket és a hét fátylat, lábamról pedig leoldják a sarumát.

(Rabszolganők drága keneteket, hét fátylat hoznak és leoldják Salome lábáról a sarut.)

HERÓDES. Ah, mezítláb fogsz táncolni! Helyes! Helyes! A te kis lábad fehér galamb lesz. Kicsiny fehér virág lesz, amely a fán csilleng-billeng... Nem, nem, vérben fog táncolni! Vértől izmos a padló! Ne táncolj a vérben! Rossz jel.

HERÓDIÁS. Mit bánod te, hogy vérben táncol-e? Hiszen elég mélyen gázoltál magad benne...

HERÓDES. Mit bánom én... Ó, nézd a holdat. Elvörösödött. Piros lett, mint a vér. A próféta igazat mondott. Azt jövendölte, hogy a holdvilág olyan lesz, mint a vér. Vagy nem jósolta-e meg? Mindnyájan hallottátok, amint megjövendölte. És most a hold olyan lett, mint a vér. Nem látjátok?

HERÓDIÁS. Ó igen, jól látom; és a csillagok esnek le, mint éretlen füge, úgy-e? És a nap elsötétül, mint a bakacsinposztó és a föld királyai meg fognak remegni. Ezt legalább látni lehet. Ebben az egyben legalább igaza volt a prófétának, mert íme, a föld királyai remegnek... Menjünk be. Beteg vagy. Rómában azt fogják mondani, hogy bolond vagy. Menjünk be, ha mondom.

JOCHANÁN SZAVA. Ki az, aki Edomból jön, ki az, aki Bozrából jön, akinek a ruhája bíborral van föstve, aki pompázó ruhájában fényeskedik, aki hatalmas nagyságában lépked? Miért vagyon ruhája skárláttal beszennyezve?

HERÓDIÁS. Menjünk be. Ennek az embernek a szava megőrjít. Nem akarom, hogy a leányom táncoljon, míg ez az ember folyton belebödül. Nem akarom, hogy táncoljon, míg ekkép nézel reá. Kereken kimondom: nem akarom, hogy táncoljon.

HERÓDES. Ne kelj fel nőm, királyném, mert úgy is hasztalan. Addig nem megyek be, míg nem táncolt. Táncolj, Salome, táncolj a kedvemért!

HERÓDIÁS. Ne táncolj, leányom!

SALOME. Kész vagyok, tetrarcha.

(Salome a hétfátyolos táncot járja.)

HERÓDES. Ó, mely csodálatos! Mely csodálatos! Lám, táncolt a kedvemért a te leányod. Jer Salome, jer és vedd el jutalmadat! Ah! Én királyi alafát szoktam adni azoknak, akik kedvemért táncolnak. Királyi módon jutalmazlak. Mindent megadok, amit a szíved kíván. Mit akarsz? Szólj!

SALOME *(letérdel)*. Kívánom, hogy azonnal ezüst tálban...

HERÓDES *(nevetve)*. Ezüst tálban? Természetes, hogy ezüst tálban! Nem bájos-e ez a gyermek? Mi az, amit ezüst tálban kívánsz, édesem, szépem, Salomé, ki szebb vagy, mint Judæa valamennyi leánya. Mit hozzanak eléd ezüst tálban? Mondd meg. Bármicsoda is, itt lesz. Mit kívánsz, Salome?

SALOME *(feláll)*. Jochanán fejét.

HERÓDIÁS. Ah! Ezt jól mondtad, leányom.

HERÓDES. Nem, nem!

HERÓDIÁS. Ah, ezt jól mondtad, leányom!

HERÓDES. Nem, nem, Salome. Ezt nem kívánhatod. Ne hallgass anyád szavára. Mindig rossz tanácsot adott. Ne hallgass reá.

SALOME. Nem anyám szavára hallgatok. A magam kedvéért akarom ezüst tálban Jochanán fejét. Esküt esküdtél, Heródes. Ne feledkezzél meg róla, hogy esküt tettél rá.

HERÓDES. Tudom. Megesküdtem, isteneimre esküdtem. Jól tudom. De esedezem hozzád, Salome, kívánj tőlem valami mást. Kívánd királyságom felét. Odaadom. De ne kívánd azt, amit ajkad mondott.

SALOME. Jochanán fejét kérem tőled.

HERÓDES. Nem, nem, nem adom oda.

SALOME. Megesküdtél rá, Heródes.

HERÓDIÁS. Bizony, megesküdtél. Mindnyájan hallották. Mindnyájunk előtt megesküdtél.

HERÓDES. Hallgass, asszony! Hozzád nem szóltam.

HERÓDIÁS. Leányom jól tette, hogy Jochanán fejét kérte. Szégyennel és gyalázzal illetett ez az ember. Olyasmiket mondott rólam, amiket el nem lehet mondani. Meglátszik, hogy Salome szereti az anyját. Ne engedj, leányom. Megesküdött, megesküdött.

HERÓDES. Hallgass! Ne szólj hozzám!... Salome, könyörgöm hozzád, ne légy makacs. Mindig jó voltam hozzád. Mindig szerettelek... Lehet, lehet, hogy nagyon is szerettelek. Ezért ne kívánd tőlem ezt. Valami rettenetes, valami rémes az, amit kívánsz. Úgy látom, azt hiszem, hogy tréfálsz. Egy embernek a feje, amit lenyisszantottak a törzséről, borzalmas látvány, nemde? Nem való, hogy leány a szemét ilyesmire vesse. Micsoda örömd lehetne benne? Semmi örömd. Nem, nem, ezt nem kívánhatod. Figyelj szavamra. Van egy smaragdom, nagy kerek smaragdom, amit Cæsar barátnője küldött. Ha keresztül nézel ezen a smaragdon, megláthatod azt is, ami messze-messze történik. Cæsar maga is ilyen smaragdot visel, mikor a cirkuszba megy. De az én smaragdom nagyobb az övénél. Ez a világ legnagyobb smaragdja. Úgy-e, ezt akarod, úgy-e? Kérd tőlem, neked fogom adni.

SALOME. Jochanán fejét követelem.

HERÓDES. Te nem hallgatsz rám. Hadd szóljak hozzád, Salome.

SALOME. Add ide Jochanán fejét.

HERÓDES. Nem, nem, ezt nem kívánhatod. Csak azért mondd, hogy gyötörj velem, mert erősen néztelek és mert egész este néztelek. Igaz, hogy rajtad felejtettem a pillantásomat és egész este néztelek. Szépséged megzavart. Szépséged elbűvölt és túlságosan sokszor néztem rád. De igazán nem nézek többé reád. Az embernek nem kellene semmit sem megnézni. Sem dolgokat, sem embereket. Csak tükörbe jó nézni, mert a tükör csak képet mutat. Hozzatok bort! Szomjazom!... Salome, Salome, legyünk egymás barátjai. Gondold meg!... Eh, mit is akartam mondani? Mit is? Ah, tudom már! Salome - jöjj hát közelebb, szinte félek, hogy meg sem hallod a szavam - Salome, te ismered fehér páváimat, amik a kertben mirtuszok és ciprusfák közt lépkednek. Csőrük aranyra van festve, arany magot esznek és a lábuk bíborszínű. Ha rikoltanak, esni fog, ha pedig szétterpesztik a farkukat, megjelenik az ég boltján a holdvilág. Párosával járnak a ciprusfák és a sötét mirtuszok alatt és mindegyiknek külön rabszolgája van, aki ápolja. Néha elröpülnek a fák felett, néha a pázsiton pihennek a tavak körül. Nincs a világon több ilyen szép madár. Tudom, Cæsarnak magának sincsenek olyan szép madarai, mint nekem. Ötven pávát adok neked közülök. Nyomodban fognak járni, ahová csak mégy és olyan lesz a seregükben, mint a hold fehér nagy felleget közepett... Neked adom mind! Csak száz pávám van, de a világon nincs olyan király, akinek szebb pávái volnának, mint nekem. De neked adom valamennyit. Csak oldozz fel eskümm alól és ne kívánd azt, amit ajkad mondott.

(Kihörpinti serlegét.)

SALOME. Add nekem Jochanán fejét!

HERÓDIÁS. Jól mondtad, leányom! Te pedig nevetséges vagy páváiddal együtt!

HERÓDES. Csend! Mit vijjogsz mindig? Miért vijjogsz mindig, mint valami ragadozó madár? Ne vijjogj! Hangod kínoz. Csendben légy, ha mondom!... Salome, gondold meg, mit teszel. Meglehet, hogy az Isten küldötte ez az ember. Szent férfiú. Isten ujjá érintette. Isten rettenetes szavakat adott az ajkára. Palotában, pusztában, vele van az Isten... Legalább lehet, hogy vele van. Nem lehet ugyan állítani, de lehetséges, hogy Isten vele van és segíti. Ha tehát meghal, engem csapás érhet. Mondta is, hogy aznap, mikor meg fog halni, valakit csapás ér. Ki mást érhetne, mint engem? Jusson eszedbe, hogy vérbe hágtam, mikor idejöttem. Nem hallottam-e egyszeremind a levegőben szárnyak suhogását, óriási szárnyak suhogását? Rossz jelek. És valami volt itt. Biztosan tudom, hogy volt valami itt, csak nem láttam. Csak nem akarod, Salome, hogy baj érjen? Hallgass most rám.

SALOME. Add nekem Jochanán fejét!

HERÓDES. Ó! Nem akarsz reám hallgatni. Légy nyugodt. Lásd, én nyugodt vagyok. Teljesen, tökéletesen nyugodt vagyok. Hallgass ide. Én ezen a helyen ékszereket rejtettem el - ékszereket, amiket még maga anyád sem látott, ékszereket, amelyek csodálatosak. Van köztük kősöntyű négy gyöngysorral. Olyanok, mint a holdak, amik ezüst sugárra vannak fűzve. Olyanok, mint félszáznyi holdvilág, amiket arany hálóban halásztak. Egy királyné elefántcsontsín fehér kebelén függtek. Olyan szép leszel, mint valami királynő, ha viseled őket. Van kétféle ametiszt; az egyik fajta sötét, mint a fekete bor, a másik piros, mint a vízzel kevert bor. Van topázom, amely olyan sárga, mint a tigris szeme, van topázom, amely világospiros, mint a vadgalamb szeme, van zöld topázom, mint a macska szeme. Van opálom, ami csillogvillog és mégis hideg a sugara, mint a jég, elszomorítja az embert és nem tűri a sötétséget. Van onyxom, amely olyan, mint a holt asszony szeme golyója. Van holdkövem, amely hold változásával színét változtatja és elhalványodik, ha napsugár éri. Van zafírom, tojásnagyságú és olyan kék, mint az égszínű virág. Tenger hullámozik bennük és a hold nem változtatja meg hullámai kék színét. Van krizolitom és berillem, krizoprászom és rubintom, van sardonioxom és jácintkövem és kalcedonom - és neked akarom adni, mind, mind és még egyébvel is megtehetem. India királya az imént küldött négy legyezőt, amik papagály tollából valók. Numidia királya pedig struccmadár tollából való ruhát küldött. Van kristályom, amelyen leányoknak nem szabad keresztül nézniök, fiatal embereknek is csak úgy, ha elébb megvesszőzték őket. Gyöngyház-szekrénykémben három drágalátos türkiszem van. Aki a homlokán viseli őket, olyan dolgokat láthat, amik nem szemmel láthatók és aki a kezén tartja őket, meddővé tehet akármely asszonyt. Nagy kincsek ezek. De még nem minden. Ébenfa-szekrénykémben két borostyánkő-serlegem van, olyanok, mint aranyalma színaranyból. Ha ellenséged mérget kevert beléjük, ezüstalmává lesznek. Borostyánkővel megrakott szekrénykémben saru van, amely üveggel van kirakva. Van palástom, amit a szerek országából hoztak, van násfám, ami kárbunkulussal és agátkővel van kirakva és Eufrates városából hozták... Mit kívánsz még Salome? Mondd, mit kívánsz és én megadom neked. Amit csak akarsz, a tied - csak egy dolog nem. Mindent odaadok, ami az enyém - csak ennek az embernek az életét nem... Odaadom neked a főpap palástját... Odaadom neked a szentek szentjének függönyét...

A ZSIDÓK. Ó, ó, ó!

SALOME. Add nekem Jochanán fejét!

HERÓDES *(visszaroskad a székebe)*. Adjátok néki oda, amit kíván... Anyja leánya.

(Az első katona közelebb lép. Heródiás királyné lehúzza a tetrarcha ujjáról a halálos gyűrűt és átadja a katonának, aki menten tovább adja a hóhérnak. A hóhér mereven néz maga elé.)

HERÓDES. Ki vette el a gyűrűmet? A jobbkezemen gyűrű volt. Ki itta meg a boromat? A serlegemben bor volt. Színültig bor volt benne. Valaki megitta! Ó, valakire baj fog háramlani belőle. *(A hóhér lemegy a ciszternába.)* Miért is esküdtem meg. Ezentúl király ne tegyen többé esküt. Ha megtartja, rettenetes, ha megszegi, rettenetes.

HERÓDIÁS. Leányom jól cselekedett.

HERÓDES. Tudva tudom, baj fog történni.

SALOME *(felkönyököl a ciszterna kávjára és hallgatózik...)*. Hang se hallatszik. Nem hallok semmit. Miért nem kiált ez az ember? Ha valaki engem akarna megölni, kiáltanék, védekeznék, nem tűrném... Üsd, vágd, Námán,... sújts! sújts!... Nem, nem hallok semmit. Minden csendes. Halálosan csendes... Ah, valami lezuhant a padlóra. Zuhanást hallottam... A hóhér bárdja volt... Remeg ez a gyáva rabszolga. Leeresztette a bárdját. Nem meri megölni! Pulya ez a rabszolga! Katonák, menjenek le! *(Meglátja Heródiás apródját és megszólítja.)* Jer ide. Te a megholt syriainak a barátja voltál, nemde? Rajta, én mondom néked, még nincs elég halott. Menj a katonákhoz és parancsold meg nekik, hogy szálljanak le és hozzák el nekem azt, amit kívánok, amit a tetrarcha megígért, ami az enyém! *(Az apród visszahőköl, Salome a katonák felé fordul.)* Ide, katonák! Szálljatok le ebbe a ciszternába és hozzátok fel ennek az embernek a fejét. Tetrarcha, tetrarcha, parancsold meg a katonáidnak, hogy hozzák el nekem Jochanán fejét!

(Óriási fekete kar, a hóhér karja nyúlik ki a ciszternából és ezüst pajzson Jochanán fejét tartja fel. Salome feléje nyúl. Heródes a köpenyegével eltakarja az arcát. Heródiás legyezi magát és mosolyog. A nazarénusok térdre borulnak és imádkozni kezdenek.)

SALOME. Ah, nem akartad megcsókolni az ajkamat, Jochanán. Jól van. Most én csókolom meg a szádat. Beleharapok a fogammal mint érett gyümölcsbe. Meg akarom, meg akarom csókolni szádat, Jochanán. Én mondtam, nem mondtam? Én mondtam. Ah, meg akarom most csókolni... De miért nem nézel rám, Jochanán? Szemed, a rettenetes, a gyűlöletes, a megvetéssel teljes most be van húnyva. Miért van behúnyva? Nyisd ki hát a szemed! Emeld fel a pilládat, Jochanán! Miért nem tekintesz rám? Félsz tőlem, hogy nem mersz rám nézni?... És a nyelved, ez a vörös, mérget fűvő kígyó, nem mozdul, nem szól, Jochanán, nem sziszeg többé ez a skárlát vipera, amely rám feccsentette mérgét. Nem különös-e? Miért bénult meg ez a piros vipera?... Nem kellett néked, Jochanán! Eltaszítottál. Gonosz szavakkal illetél. Úgy bántál velem, mint valami condrával, mint valami útszéli asszonnyal, velem, Heródiás leányával, Judæa hercegnőjével! Íme, én élek, te pedig halott vagy és a fejed az enyém. Azt tehetem vele, amit akarok. Odadobhatom a kutyáknak és az ég madarainak. Amit az ebek otthagynak, emésszék meg az ég madarai... Ah, Jochanán, Jochanán, te voltál az egyetlen férfi, akit szerettem! A többieket gyűlöltem. De te szép voltál! A te tested olyan volt, mint elefántcsont-oszlop ezüstlábon. Kert volt galambokkal, ezüstliliommal. Ezüsttorony volt, elefántcsont-pajzsokkal borítva. Semmi a világon nem volt olyan fehér, mint a te tested. Semmi a világon nem volt olyan fekete, mint a te hajad. Az egész világon semmi sem volt olyan piros, mint a te ajkad. A szavad tömjén volt, illat-ár és ha reád néztem, sejtelmes zene csendült meg fülemben. Ó, miért nem néztél rám, Jochanán! Az arcodat eltakartad a kezeddal, mint valami köpennyel és káromló szavaid köpenyével. Bekötötted a szemedet annak az embernek a kötésével, aki Istent akarja látni. Ám láttad az Istent, Jochanán, de engem, engem, engem nem láttál soha! Ha megláttál volna, megszeretted volna. Én megláttalak téged és megszerettelek. Ó be szerettelek. Még most is szeretlek, Jochanán! Csakis téged szeretlek... Szomjuhozom szépségedre, áhítozom kebeledre; sem alma, sem bor nem csillapítják vágyakozásomat. Mit tegyek most, Jochanán? Sem a hullámok, sem a nagy vizek nem oltják el lángoló kívánságomat. Hercegnő voltam, megvetettél. Szűz voltam: megloptad szemérmemet. Tiszta voltam és tisztos hajadon: tüzet öntöttél ereimbe. Ó, ó, miért nem néztél reám? Ha rám

tekintesz, megszerettél volna. Tudom, szerettél volna. És a szerelem titka nagyobb, mint a halál titka...

HERÓDES. Szörnyűséges a te leányod, én mondom néked: szörnyűséges. Amit tett, iszonyú nagy bűn. Én tudom, hogy nagy bűn egy ismeretlen Isten ellen.

HERÓDIÁS. Teljesen meg vagyok elégedve a leánnyommal. Helyesen cselekedett. És most már itt szeretnék maradni.

HERÓDES *(feláll)*. Ó, ez a bátyám feleségének a szava volt! Jer! Nem akarok ezen a helyen megmaradni. Jer, ha mondom! Bizonyosan valami rettenetes fog történni. Manassze, Iszakhár, Oziász, oltsátok el a fáklyákat. Nem akarok semmit sem látni, nem akarom, hogy engem lássanak. Oltsátok el a fáklyákat! Rejtsétek el a holdat! Rejtsétek el a csillagokat! Mi pedig elbujunk a palotánkba, Heródiás. Reszketni kezdek.

(A rabszolgák eloltják a fáklyákat. A csillagok eltűnnek. Nagy felhő vonul a hold elé és teljesen eltakarja. A szín tökéletesen elsötétül. A tetrarcha felmegy a lépcsőn.)

SALOME SZAVA. Ah, megcsókoltam az ajkadat, Jochanán; megcsókoltam a szádat. Keserű íze volt az ajkadnak. VÉRÍZE VOLT?... Nem, talán szerelemíze volt... Azt mondják, a szerelem keserű... De mi haszna, mi haszna? Megcsókoltam a szádat, Jochanán, megcsókoltam a szádat! *(Holdsugár esik Saloméra és megvilágítja.)*

HERÓDES *(megfordul és megpillantja Salomét)*. Meg kell ölni ezt a nőt!

(Katonák rohannak elé és pajzsokkal szétzúzzák Salomét, Heródiás leányát, Judaea hercegnőjét.)

A PÁDUAI HERCEGNŐ

XVI. SZÁZADBELI TRAGÉDIA

FORDÍTOTTA
KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

SZEMÉLYEK.*

SIMONE GESSO, páduai herceg.

BEATRICE, felesége.

ANDREA POLLAIULO, páduai bíboros.

MAFFIO PETRUCCI |

JEPPPO VITELOZZO | a herceg udvari emberei.

TADDEO BARDI |

GUIDO FERRANTI.

ASCANIO CRISTOFANO, barátja.

MORANZONE gróf.

BERNARDO CAVALCANTI, páduai főbíró.

HUGÓ, a hóhér.

LUCIA, komorna.

Szolgák, polgárok, katonák, solymászok, szerzetesek stb.

A cselekmény színhelye: Pádua. Idő: a XVI. század második fele.

Első felvonás: a páduai piactér.

Második felvonás: a herceg szobája.

Harmadik felvonás: a hercegi palota folyosója.

Negyedik felvonás: törvényterem.

Ötödik felvonás: börtön.

* Ez a verses átköltés tizenöt évvel ezelőtt a New-Yorkban kiadott prózai szöveg alapján készült egy budapesti színház számára.

ELSŐ FELVONÁS.

A páduai piactér. Dél. Háttérben román izlésű dóm fekete-fehér márványból. A dóm kapujához márványlépcső vezet. A lépcső alján két hatalmas kőoroszlán. Mindkét oldalon házak, tarka ernyős-fedelekkel az ablakokon, elöl kőárkádok. Jobbra szökőkút - ódon-bronz Triton barlangja bejáratánál túlköl. A szökőkút mellett kőpad. A dómban harangoznak. Polgárok, férfiak, nők, gyermekek özönlének a székesegyházba.

GUIDO FERRANTI és ASCANIO CRISTOFANO.

ASCANIO. Teremtő úgyse, Guido, tapodtat se megyek tovább. Már úgy elfulladok, hogy káromkodni sem bírok majd. Átkozott egy bódorgás. *(Leül a kőpadra.)*

GUIDO. Itt kell lennie, pajtás. *(Egy járókelőhöz fordul s megemelinti sapkáját.)* Bocsánat, uram, ez ugyebár a piactér és az ott a Santa Croce templom? *(A polgár bólint.)* Köszönöm.

ASCANIO. Nos?

GUIDO. Ez az, itt van.

ASCANIO. Bárcsak máshol lenne; itt a közelben ingyért sem látni csapszéket.

GUIDO *(zsebéből levelet vesz ki és olvas)*. Idő: dél; város: Pádua; hely: piac; nap: Szent Fülöp napja.

ASCANIO. És az emberünk? Mit ír, miről ismerjük majd meg?

GUIDO *(tovább olvas)*. «Violaszín köpenyeg lesz rajtam, melynek vállán hímzett ezüst-sólyom van». Csinos ruha, Ascanio.

ASCANIO. Én jobb szeretem a bőrujjasomat. És te azt hiszed, hogy hírt tud majd adni atyádról?

GUIDO. Azt. Nem emlékszel rá? Hisz alig egy hete, hogy a szőlőben voltam, az országút felé, a kőnél, ott, ahol a kecskék szoktak átjárni, hát egy ember lovagolt elém és megkérdezte, Guidónak hívnak-e? Aztán ezt a levelet adta nekem, ezzel az aláírással: «Atyád barátja». A levél mára iderendelt, ha születésem titkát akarom megtudni. Én eddig az öreg Pietrót nagybátyámnak tartottam, de a levélben az állott, hogy nem így van, hanem hogy gyermekkoromban adott valaki a keze alá gyámságba, kit később sohasem látott.

ASCANIO. Szóval te nem is tudod, ki az apád?

GUIDO. Nem.

ASCANIO. Nem is emlékszel rá?

GUIDO. Nem, Ascanio, egyáltalán nem.

ASCANIO *(nevet)*. Akkor biztosan nem kaptál tőle olyan forró nyakleveseket, mint én az enyémtől.

GUIDO *(mosolyog)*. És bizonyára soha rájuk sem szolgáltál, cimbora.

ASCANIO. Persze, hogy nem és ép ez fáj; még a bűn önérzete se dagasztotta mellem. - Milyen órára mondta?

GUIDO. Délre.

(A dómóra üt.)

ASCANIO. Most ép dél van és a te embered még mindig nem mutatkozik. Sehogy se hiszek benne, Guido; valami fehérnép lesz, aki rád vetette szemét. Én Perugiától Páduáig követtelek - ha Istent ismersz, most te kísérij el a legközelebbi csapszékig. *(Felkel.)* A gyomor nagy isteneire, Guido, ehetnékem van, húsrá vágyom, mint özvegy a férfirá, unom a sok lótas-futást, mint szúz az erkölcsi leckét, és száraz vagyok, mint egy prédikáció. Jój, Guido, te csak állasz, tátod a szájad, és bámulsz, mint borjú az új kapura. A te embered nem jön.

GUIDO. Félek, hogy igazad van. Top!

(Mikor ép indulni akar Ascanióval, megjelenik Moranzone gróf violaszín köpenyben, melynek vállán hímzett ezüst sólyom van. Végigmegy a színpadon és már a domba akar lépni, mikor Guido felszalad a lépcsőn és eléje lép.)

MORANZONE. Guido Ferranti, jókor érkezel.

GUIDO. Hát él atyám?

MORANZONE. Ó él, igen - te benned.
Ez arcvonások, e tartás, e járás,
És az egész külsőd reá hasonlít,
Remélem, hogy tüzes szived se más.

GUIDO. Beszélj atyámról. Hisz ezért a percért
Éltem csak eddig.

MORANZONE. Csak magunk között.

GUIDO. Ez leghívebb barátom, kedvemért
Jött vélem Páduáig, s nincs titok,
Amit testvérien ne osztanánk meg.

MORANZONE. De egy titok van s ezt reá se bízd.
Küldd el tehát.

GUIDO *(Ascanióhoz)*. Egy órá mulva jój.
Nem tudja még, hogy az igaz barátság
Szeplőtelen tükrét e nagy világon
Mi sem vakítja el. Egy órá mulva.

ASCANIO. Nézése fondor, szót se szólj neki.

GUIDO *(mosolyog)*. Nem, biztosan feltárja majd a titkot,
Hogy úr vagyok az ő Itáliában
S ránk még vidám napok köszöntenek.
Egy órá mulva, cimborám.

(Ascanio el.)

Beszélj

Atyámról.

(Leül a kőpadra.)

Mondd nekem magas volt?
Bizton, kevélyen ülte a lovat.
S a haja barna, vagy vörös-arany,
Miként a tüzfény? És a hangja halk volt?
A büszke hősök hangja néha lágy
És olvatag. Vagy zúgva harsogott,

Mint hadsor-osztó harcitrombita?
Egyedül lovagolt-e a csatába,
Vagy sok lovassal és nemes lovaggal?
Lásd, sokszor azt hiszem, hogy ereimben
Királyi vér pezseg. Beszélj, király volt?

MORANZONE. A férfiak között a legkirályibb.

GUIDO (*büszkén*). S így állt, mikor utólszor láttad őt,
Büszkén a többi emberek fölött?

MORANZONE. Így állt valóban boldogult apád
(*Guidóhoz megy és kezét vállára teszi.*)

A vérpadon, hogy a hóhéri bárd
Nyakára hullt.

GUIDO (*felugrik*). Ki vagy te, rémalak,
Ki, mint a holló, ez az éji hírnök,
Bal híreket károgsz felém a sírból?

MORANZONE. Tudd meg, Moranzone vagyok, a gróf,
Egy régi puszta sziklavár ura.
És mindenem pár hold silány ugarföld.
S egy pár vitézem, ámde egykoron
Pármának dísze voltam s ami több még:
Atyád barátja.

GUIDO (*megfogja kezét*). Ó beszélj felőle,

MORANZONE. Atyád Lorenzo, Párma fejedelme,
Aki a szaracén-pogányok ellen
Izzó csatákon lobogót emelt.
Pármai herceg volt s Lombardia
Egész Firenzéig csak őt uralta.
Sőt még a szép Firenze is adót
Szolgáltatót neki -

GUIDO. Mondd el halálát

MORANZONE. Elég korán hallod meg. Harcba volt -
Ő hősi arszlán, aki sose túrt
A jogtalanságot Itáliában -
A lovasok színét-javát vezette
A hitszegő Rimini ura ellen.
S Giovanni Malatesta fondorul,
Ármánykodással törbe csalta őt,
Rabláncba verte, mint cudar zsványt,
Mint semmiházi pórt s a nép előtt
Vesztőhelyen üttette le fejét

GUIDO (*töréhez kap*). És Malatesta mégis él?

MORANZONE. Nem él már.

GUIDO. Meghalt, nem él már? Ó, mohó halál,
Ha várokztál volna egy kicsit,
Helyetted öltem volna.

MORANZONE (*csuklóját megfogva*). Sose késő
A férfi él még, aki őt eladta.

GUIDO. Eladta? Az apám?

MORANZONE. Silány piarcon.
Vásári pénzen vesztegette el,
Mint barmot, ő, aki atyád szemében
A hű barátság példaképe volt,
Kiben bízott, kit a szívébe zárt
S jósága kapcsán lelkéhez kötött.
Ha jóságot vetsz itt, e rút világon
Hálátlanságot fogsz aratni csak.

GUIDO. Hát élsz, te Júdás? Akkor a világ,
Ez az egész világ vesztőhelyed lesz
És lógni fogsz.

MORANZONE. Azt mondtad, ugy-e: Júdás?
Júdás az áruló, de ravaszabb,
Mert ő nem érte be a szolgabérrel.
Neki kevés volt a harminc ezüstpénz.

GUIDO. Mi volt tehát atyám fejének ára?

MORANZONE. Mi? Városok, hűbéri birtokok,
Szöllőhegyek, szántók.

GUIDO. Miből a gaznak
Hat lábnyi jut csak, elrohadni benne.
De merre van az átkozott rüpők?
Mutasd meg őt s jöhet szilárd acélban,
Tetőtől talpig vért szorítsa bár -
S kísérje százezer kemény lovas -
Elérem a lándzsák falán keresztül
S pengém hegyéről csurran a homokra
Romlott, fekete vére. Esküszöm:
Megölöm őt.

MORANZONE (*nyugodtan*). S így állsz boszút, te balga?
Hisz a halál egyforma végzetünk
S ha nyomba csap fejünkre - jutalom. (*Közelébe megy.*)
Atyád eladták - ez legyen a jelszód:
Add el te is a gyáva árulót
Forogj az udvarnál, egyél vele
Egy kenyeret tulajdon asztalánál -

GUIDO. Fanyar kenyér.

MORANZONE. Most még fínyás az ínyed,
De a bosszú megédesíti majd.
Estente dáridózz a lakomán,

Légy a barátja és öleld magadhoz,
Hogy megszeressen s bűneit kitárja.
Mikor derül, neved te is vele,
Mikor borul, öltö gyászt hamar te is,
És amikor megérett az idő -

(Guido megmarkolja kardját.)

De nem bírok tebenned, a te véred,
A hebehurgya és vad ifjúságod
Elrontja bosszúd s a mohó harag
Szétzúzza bosszu-tervem.

GUIDO. Lásd, nem ismeresz,
Nevezd meg őt s tanácsodat követni
Fogom híven.

MORANZONE. Ha eljön az idő,
Az óra kedvez s aluszik a prédánk,
Egy gyors követtel jelt adok teneked.

GUIDO. De hát közöld, hogy öljem őt meg akkor?

MORANZONE. Hálósobájába mászol az éjjel.
Értetted-e?

GUIDO. Egész nyugodt lehetsz.

MORANZONE. Bár nem tudom, hogy alszik-e a bűnös,
De hogyha alszik, keltsd fel őt először
Ragadd meg a torkát - értetted? - így.
S ha fölfeded, kinek a vére vagy,
Ki volt a nemzöd és miért a bosszú,
Hadd kérni őt, görbedni, térdepelni,
S ha kincseket ígér az életéért
És aranyát mind néked adta, szólj:
«Nem kell a pénz, nem ismerek kegyelmet.»
És tedd a kötelességed. De esküdj,
Hogy míg nem intek, nem fogod megölni,
Másként sosem látsz és szegény atyád
Hiába vár fiúi bosszúra.

GUIDO. Atyámnak zászlajára esküszöm -

MORANZONE. Széttépte a püribék a nyílt piarcon.

GUIDO. Atyám sírjára -

MORANZONE. Jaj, miféle sírra?
Nem sírba nyugszik boldogult atyád,
A szélbe szórták foszladó porát,
Vihar söpörte szerte, mint a pelyvát,
Mely koldusok vörös szemét csikarja.
Papirkoronás, megcsúfolt fejét,
Lándzsára tűzték börtöne elé,
Hogy a vigyorgó szemtelen tömeg
Nyelvét sikálja rajta.

GUIDO. Ez való?
Tehát atyám szeplőtelen nevére,
Gyalázatos halála iszonyára,
Barátja álnok hitszegésire
S mindarra, ami van ma - esküszöm,
Hogy nem teszek kárt életébe, míg
Te nem parancsolod, de akkor aztán
Úgy döglök is meg, mint a kóbor eb.
S mi lesz a jel majd?

MORANZONE. Ez a tőr, fiam,
Atyádnak töre.

GUIDO. Ó, mutasd, mutasd!
Most villan ép eszembe, hogy a bátyám,
Az agg Pietro szólott egy köpenyről -
Pólyás koromba még belécsavartak -
Mín két arany leopárd volt kivarrva;
De szebb acélban, szebb valóban így,
Ez jobb a célra. Mondd, nemes uram
Nincs semmi üzeneted az atyámtól?

MORANZONE. Hisz sose láttad őt, szegény fiú.
Hogy a család barát rútul eladta,
Csak én menekültem meg csapatából,
Hírt vinni Parma hercegasszonyának.

GUIDO. Beszélj tehát anyámról.

MORANZONE. Az anyád -
Ő volt az áldott tisztaság, a szentség -
A szörnyű hírre nyomban összeroskadt,
Idő előtt feküdt a gyermekágyba -
Hét hónap óta bírta csak atyád -
S idétlenül hozott világra. Aztán
A lelke égbe szárnyalt és atyáddal
Találkozott a mennyek ajtajában.

GUIDO. Atyám eladták s az anyám halott.
Mínthogyha harci sáncon állanék
S mindenki csak Hióbhírt hozna nékem.
Hagyj levegőhöz jutni már, könnyörgök,
Fülem fáradt.

MORANZONE. Anyád halálakor -
Az ellenségeidnek azt beszéltem
Te is halott vagy - messze vittelek
S Perugiában egy hűbéresemnek
Átadtalak, a többit azt tudod.

GUIDO. És láttad aztán az atyám?

MORANZONE. Csak egyszer:
Mint vincellér, szakadt ruhába mentem
Riminibe.

GUIDO (*megragadja kezét*). Te önfeláldozó szív

MORANZONE. Riminiben mindenki eladó -
A börtönőr is - és mikor atyád
Hallotta, hogy világra jött fia,
Szemöldöke alatt kigyult szeme,
Mint messze tűzifény a tengeren.
Mefogta a kezem, rimánkodott,
Hozzája méltóan neveljelek. -
Állj szörnyű bosszút hitszegő barátján.

GUIDO. Atyám helyett fogadd köszönetem.
S most gyorsan a nevét.

MORANZONE. Egész atyád vagy,
Minden vonásod az övé.

GUIDO. Ki volt
A semmiházi?

MORANZONE. Nyomba megtudod,
A herceg úton van az udvarával.
Most erre tart.

GUIDO. Hamar ki a nevét

MORANZONE. Nem gondolod, hogy hősi férfiaktól
Áll e derék szemenszedett csapat?

GUIDO. Nevezd meg őt

(*A páduai herceg, Bardi gróf, Maffia Petrucci és több udvari ember kíséretében megjelenik.*)

MORANZONE (*gyorsan*). Ahol letérdelek,
Ott lesz nemes atyádnak gyilkosa.

GUIDO (*tőre után kap*) A herceg.

MORANZONE. Engedd el mohó acélod
Vagy ily hamar feledsz te?

(*Letérdel a herceg előtt.*)

Hercegem

A HERCEG. Köszöntelek, gróf, rég nem láttalak már
Itt Páduába, jó Moranzone.
Tegnap vadásztunk várlakod körül.
Be furcsa vár ez. Átkozott fagyos ház,
Hol olvasók felett csak ümmögés
És sírva gyónsz meg, mint a jámbor agg.
Hát én sosem leszek ily jámbor agg.
S az Isten is elunna, hogyha gyónnék.

(*Megpillantja Guidót s visszatörpan.*)

Ki ez az ifjú?

MORANZONE. A hugom fia:
Fegyverfogásra serdült a gyerek
S szeretne itt maradni udvarodnál.

A HERCEG. S neve? *(még mindig Guidót szemléli).*

MORANZONE. Guido Ferranti, hercegem.

A HERCEG. S melyik város szülötte?

MORANZONE. Mantuáé.

A HERCEG *(Guidóhoz siet).*
Szemed hasonlít egy barátoméra,
De az gyerektelen. Katona kell,
Csapj föl, de mondd, becsületes vagy-e?
Ne úzz a tisztességgel uzsorát,
Tartsd meg magadnak, itt fiam, minálunk
Divatja múlta kérkedés csupán.
Tekints magad köré, ez a sok úr
Mindent oly pipes, ámbrától illatos.

BARDI *(félre)*. Most mérgezett nyilát reánk lövi.

A HERCEG. Mindegyiküknek biztos ára van,
Bár - jól tudom - a feddhetlen nemes
Nagyon magasra szabja.

BARDI *(félre)*. Nem csalódtam

A HERCEG. Ne légy becsületes. Aki kiváló
Az most nem érték, és aki eszes
Az már külön e csúf, pipogya korban
Ki is röhögi őt a csőcselék.
Utáld a csőcseléket, úgy, amint én.
Elismerése szél, hab a kegye
A népszerűség meg olyan gyalázat,
Mitől sohase kellett félni nékem.

MAFFIO *(félre)*. De gyűlöltek s úgy látszik, ezt kivánta.

A HERCEG. Légy hát ravasz mindig az emberekkel,
Fékezd dühöd! Kétszer latold az eszméd!
Az első ösztönös s kegyes nagyon.

GUIDO *(félre)*. Száján varangy ül s mérgezett levét
Széjjellöveli.

A HERCEG. Ellenségeket
Tartsd oldaladnál, mert hatalmadat
Csak így hiszi el a hiú világ.
Mindenkinek mutass baráti álcát,
Míg őket a hálódba nem fonod
S ott fojtsd meg.

GUIDO *(félre)*. Ó, te balga bölcselő
Tennen-magadnak ászod itt a sírod.

MORANZONE *(Guidóhoz)*. Figyelsz-e szavára?

GUIDO. Csupa fül vagyok.

A HERCEG. Ne tétovázz nagyon sokat; a kéz
Mely tiszta és üres, nagyon siralmas.
Oroszlánrész kell? Rókabőrbe jársz -
Biztos vagyok, pompásan áll neked.
Ez oly kabát, mely mindenkinek illik,
Ha nagy, kicsiny, kövér, vagy ösztövé, -
És az ügyes szabónak, aki varrja,
Mindig akad vevője.

GUIDO. Értem, így lesz,
Kegyelmes úr.

A HERCEG. Helyes, fiam, helyes,
Nem kellene a nyafka úrfiak,
Akkor fukar és gyáva mérlegen
Mérjük az élet gazdag aranyát
S ha megbicsaklanak, már összetörnek.
A balsiker az egyetlen hiba.
Férfit nekem. A lelkiismeret
Oly szó, amit csupán csak a kucorgó,
Korcs gyávaság vés föl a paizsára.
Értetted-e?

GUIDO. Igen, kegyelmes úr.
S kegyes tanácsa már parancs nekem.

MAFFIO. Ily prédikáló kedvbe, sose volt
Kegyelmes úr: a bíboros babérja
Veszélybe van.

A HERCEG. Az én vallásomat
Mind követi, bár az övét papolják.
A bíborost kevésre becsülöm,
Nagyon is jámbor egyházférfit,
Aki nem látja, hogy milyen unalmas.
Te máttól fogva udvaromba vagy.

(Guidónak csókra nyújtja kezét. Guido visszaretten, de Moranzone intésére letérdel és kezét csókol.)

Eztán tehát oly harci mezbe jársz,
Mi udvaromhoz és tehozzád illő.

GUIDO. Köszönöm.

A HERCEG. És most újra kérdezem:
Neved?

GUIDO. Guido Ferranti a nevem.

A HERCEG. S Mantua szült. Vigyázzatok a nőkre,
Ha ily csinos lovag siet feléjük.
Joggal nevetsz, gróf Bardi, hisz tudom,
Mily biztosak vagyunk, ha oldalunkon
Csúf nő csücsül.

MAFFIO. Nemes uram, bocsánat,
A mi nőinkhez még gyanú se fér.

A HERCEG. Hát mind csúnyák? Gyerünk. A bíboros
Soká beszél szerette hitvesünknek.
Ollóra vár beszéde és szakálla.
Jössz, gróf? Most Jeromosról prédikál;
Segíts hallgatni.

MORANZONE (*meghajlik*). Jaj, kegyelmes úr -

A HERCEG (*szavába vág*).
Ne mentkezz, hogy fázol a misétől.
Gyerünk.

(*Kíséretével el a dómba.*)

GUIDO (*szünet után*). Atyám a herceg áldozatja,
S kezet csókoltam néki.

MORANZONE. Másszor is
Tégy így.

GUIDO. De kell-e?

MORANZONE. Esküvel fogadtad.

GUIDO. Kővé mereszt az eskü.

MORANZONE. Ég veled.
Ha az idő megérett, újra látsz, majd.

GUIDO. Minél előbb.

MORANZONE. Ha int az óra: rögtön.
Légy tette készen.

GUIDO. Semmitől se félj.

MORANZONE. Ott jön barátod. Űzd ki Páduából
És a szivedből.

GUIDO. Jó. Kiűzöm őt.
De a szivem övé.

MORANZONE. Az nem lehet.
Nem tágítok, míg a szived övé.

GUIDO. De a barátom.

MORANZONE. Bosszú a barátod!
A többi csak kölönc.

GUIDO. Helyes. Legyen.

(*Ascanio Cristofano megjelenik..*)

ASCANIO. Guido mindenben lepipáltalak: először felhörpintettem egy palack bort, másod-
szor bekebeleztem egy pástétomot, aztán megcsókoltam a szakácsnét. De te annyira el vagy
szontyorodva, mint a nebuló, kinek nem futja almára, vagy a mosogató-legény, ki hiába árulja
voksát. Mi újság, Guido?

GUIDO. Ascanio, minékünk válni kell.

ASCANIO. Ujságnak ujság, ámde nem való.

GUIDO. Sajnos, való, te néked menni kell most,
Nem láthatod többé az arcomat.

ASCANIO. Nem, nem. Guido, te engemet nem ismersz.
Én egy szegény paraszt fia vagyok,
Nem járatos az udvari szokásban,
Te meg nemes, leszek csatlósod is,
Híven követlek, merre mégysz, hívebben,
Mint bérelt szolganép.

GUIDO *(megragadja kezét)*. Ascanio.

(Észreveszi Moranzone fenyegető tekintetét és elengedi Ascanio kezét.)

Nem, nem lehet.

ASCANIO. Jaj, hát ide jutottál?
Azt hittem, él még a baráti frigy,
Van még sekélyes, kishitű korunkban
A római példához is hasonló.
E változatlan érzelemre, mely
Halkan piheg, mint nyári óceán,
Mily balszerencse ért téged, barátom?
Nem oszthatom meg én?

GUIDO. Te?

ASCANIO. Én.

GUIDO. Soha.

ASCANIO. Egy dús örökség szállt talán reád?
Sok tornyú vár, vagy egy halom arany?

GUIDO *(keserűen)*. A dús örökséget ma kaptam ép.
Ó véres írás, átkozott levél.
Most mint fukar kuksolva és remegve
Csak őrzöm átkos kincsemet. Ha kérlek:
Eredj, eredj.

ASCANIO. Hogyan? Sosem ülünk már
Eztán a tűznél csendbe, kézbe-kéz
Nem olvasunk ódon lovagregényt,
Hajszálaink nem érnek lágyan?
Nem szökhetünk együtt az iskolából,
Nem lessük a vadászt az őszi erdőn,
A sólymot, amint elszakítja szíját
És a nyulat, amint vadul felugrik?

GUIDO. Soha, soha.

ASCANIO. Szó nélkül menjek el?

GUIDO. Távozz hamar, áldás az utadon.

ASCANIO. Kegyetlenül és nemtelen cselekszel.

GUIDO. Kegyetlenül és nemtelen - lehet,
De mért ez a hiába szóbeszéd?
Isten veled!

ASCANIO. Guido, el sem búcsúzol?

GUIDO. Nem. Minden, ami volt, a múlt csak álom.
Az életet ma kezdem.

ASCANIO. Ég veled.

(Lassan, vonakodva el.)

GUIDO. Hát mondd, elégedett vagy-e velem?
Legjobb barátom, leghívebb hívem,
Úgy küldtem el, mint holmi léhűtőt.
Kidobtam őt. - Elégedett vagy-e?

MORANZONE. Igen. A régi puszta sziklavárba
Most végre visszavisz utam. Megyek.
Vigyázz, a jel atyádnak töre lesz.
S ha megkapod, hajtsd végre tettedet.

GUIDO. Nyugodt lehetsz.

(Moranzone gróf el.)

Ó hatalmas Isten,
Ha egy íz érzés van szívembe még,
Részvét, szelíd baráti vonzalom,
Hervadjon el, égjen meg és aléljon,
Másként az irgalmat hideg acéllal
Metszem ki a szívemből enmagam
S álmomba fojtom meg, mi száanalom,
Hogy meg se nyikkanjon. Bosszú: a jelszó
Te légy az alvótársam, cimborám,
Ülj asztalomhoz és kövess lovon,
Ha fáradott vagyok, dalolj, dalolj.
Ha víg vagyok, te incselegj velem
S ha álmodom, susogd fülembé, hogy
Szegény apám a gyilkos ölte meg. -
Mit gyilkos?

(Kirántja törét.)

Ó bosszú nagy Istene!
Ki bünteted az eskü megszegését,
Lánggal rovasd könyvedbe eskümet,
Hogy míg apám iszonytató halálát
Nem mossa vér le, ünnepin lemondok
Minden nemes, tisztos baráti szívről,
A társaságról, a közös örömről,
A lelki frigy s a hála gyönyöréről.
Mi több, e perctől kezdve elvetem
A nőket is, mint holmi lim-lomot
S mindazt, mi bájos, szép -

(Az orgona megszólal a dómban. A páduai hercegnő ezüsttel szőtt mennyezet alatt, melyet négy skarlát-ruhába öltözött apród tart, lejön a lépcsőn; mikor áthalad, pillanatra találkoznak tekinteteik, s hogy elhagyja a színt, Guido felé tekint. Guido kezéből kiesik a tőr.)

Ki ez a nő?

EGY POLGÁR. A páduai hercegnő, uram.

(Függöny.)

MÁSODIK FELVONÁS.

Díszterem a herceg kastélyában. A falszőnyegeken Vénusz és a gráciák ünnepi menete. A középső széles ajtó vörös márványoszlopos folyosóra vezet, melyen át Pádua látható. Jobbra nagy mennyezet három trónszékkal, melyek közül egyik kissé mélyebben áll, mint a másik kettő. Fönn a faburkolatot nagy, arany-sugarak díszítik. Renaissance-bútorok: mintás, aranyozott bőrrel bevont székek, arany- és ezüstedényekkel rakott pohárszékek és mitológiai jelenetekkel telepingált ládák. Több udvaronc a folyosón áll és az uccára tekint. A zendülő csőcselék kiabálása felhallatszik: «Vesszen a herceg!» Kis szünet után jön a herceg nagyon nyugodtan. Guido Ferranti karjára támaszkodik. Vele jön a bíboros is. A kiabálás egyre tart.

A HERCEG. Nem, bíboros, a nőmet is unom,
Rosszabb a rossznál; -- jó s becsületes.

MAFFIO (*idegesen*). Künn az úton kétezren állanak
S dühös kiáltásuk egyre nő.

A HERCEG. Csak hadd pocskolják tüdőjüket
Ki hangosan kiált, urak, nem árt;
A csöndesektől félek én csupán.

(*A nép ordít.*)

Lásd bíboros, engem szeret a nép,
Csak többet ér ez éjjeli zene,
Mint nyegle lantok álmos suttogása?
Merő öröm hallgatni, nemde?

(*A nép újra üvölt.*)

Kár,
Hogy az ütemben megbicsaklanak.
Lövessetek reájuk íziben.
E macskazene bánt. Petrucci, menj
És vidd hírül a gárda-századosnak,
Tisztítsa meg a tért. Talán süket vagy?
Tedd a parancsodat.

(*Petrucci el.*)

A BÍBOROS. Felség, könyörgök,
Hallgassa meg kérésük.

A HERCEG (*leül a trónra*). Az idén
Valóban nem volt oly izes a körte. -
Ezer bocsánat, bíboros, úgy-e
Erről beszéltél az imént?

(*A nép örömrivalgása hallik.*)

Mi ez?

GUIDO *(az ablakhoz rohan).*

A hercegasszony a tömegbe van -
És most a katonák s a nép közé lép,
Megtiltva a tüzet.

A HERCEG. Az ördögöt.

GUIDO *(még mindig az ablaknál).*

S tizenkét polgárnak kíséretében
A palotába lép.

A HERCEG *(felugrik).* A hercegasszony,
Hitemre, már nagyon sokat mer.

BARDI. Itt van.

A HERCEG. Az ajtókat: nagyon hűvös a reggel.

(A folyosó ajtaját becsukják.)

(A hercegnő színre lép s vele egy csapat rongyos ruhájú polgár.)

BEATRICE *(féltérdre roskad).*

Felség, könyörgök, hallgasd meg szavuk!

A HERCEG. Szabó vagyok-e, asszonyom, hogy ily
Rongyos tömeget hoz be a terembe?

BEATRICE. Rongyos ruhájuk szól helyettem is
És ékebben, mint a szóbeszéd.

A HERCEG. Mi a bajuk?

BEATRICE. Oly durva, köznapi,
Hogy ily nyomorról sose álmodunk
Se én, se te, sem e nemes urak.
Rohadt, megáporodott polyvalisztból
Kerül csak asztalukra a kenyér.

ELSŐ POLGÁR. Bizony-bizony.

A HERCEG. Hisz ez királyi étel,
Gebéim is csak ezt eszik.

BEATRICE *(tovább könyörög).* S a víz
A városi medence mélyiben
Mióta megszakadt a vezeték,
Pállott mocsár, ragályhozó iszap.

A HERCEG. Bort igyatok; a víz káros valóban.

MÁSODIK POLGÁR. Kegyelmes úr, a városi kapun
Oly szörnyű vámokat szed a finánc,
Hogy bort se látunk.

A HERCEG. Áldd a vámokat hát,
Hogy józan vagy.

BEATRICE. Vedd fontolóra csak:
Mi pompafénybe mosolyogva élünk,
Nincs semminek se hója a körünkben,

Ha csak legyintünk, szolgafalka rezzen,
Míg naptalan uccákon a szikár
Nyomor suhan és éles kése orvul
Elmetszi a kisgyermek nyakát.

HARMADIK POLGÁR.

Szegény porontyom tegnap halt meg éhen.
Hat éves volt s olyan szegény vagyok,
Hogy temetésre sem futotta

A HERCEG. Úgy?
Nem boldogít tehát a szűz szegénység,
Hívó keresztény?

(A bíboroshoz.)

Nemde, bíboros,
Zsíros javak, egyházi birtokok,
Tizedek, dézsmák lelkesítenek,
Ha prédikálsz az örök lemondást?

BEATRICE. Légy nyájasabb szavukra, hercegem.
Míg itt ülünk e büszke csarnokokban,
Hol oszlopok között hül el a nyár
S tetők, falak verik ki a telet,
Gyámoltalan sokan nyomorganak,
Akik utálatos vacokba laknak,
Hó és eső hullik fejükre és
Szél rázza ablakuk. A többiek
A városi hidak alatt alusznak -
S az őszi harmat, a hűvös lucok
Zsibbasztja testük, míg a láz jön s akkor -

A HERCEG. Ábrahám kebelére térnek ők.
Az égbe küldöm a szegényeket.
Köszönjék meg.

(A bíboroshoz.)

A Szentírás kimondja
Egyik helyen, egészen érthetőn,
Mindenkinek az Istenszabta sors jut.
Kontár! kézzel hát miért javítsak
A Gondviselés isteni művén?
Dobzódik egyik, másik éhezik,
Ez az írás, így hagyta a Teremtő.

ELSŐ POLGÁR. Kemény a szíve.

MÁSODIK POLGÁR. Szomszéd, azt remélem,
A bíboros beszélni fog helyettünk.

A BÍBOROS. Becses erény valóban a szegénység,
Mert Isten érte gazdagon fizet.
De nem kevésbé ájtatos keresztény,
Aki könnyít az éhezőn, ha kér.

Itt, Páduában is nagy a nyomor,
De felséged segíthet egy reformmal.

ELSŐ POLGÁR. Hallod-e, reform? Mily fán terem az?

MÁSODIK POLGÁR. Azt akarja vele mondani: hogy mindent hagyjanak úgy, amint volt.
Nekünk pedig nem ez kell.

A HERCEG. Reform - reformról szólsz-e, bíboros?

Egy ember él a németek között,
Luther nevű, aki hitet reformál.
Nem mondta-e a pápa, hogy eretnek,
És nem fut-e átokkal a fején?

A BÍBOROS *(felpattan).*

Ő kivezette nyájunk az akolból -
Mi arra kérünk, enni adj neki.

A HERCEG. Én tápláljam, mert gyapjút lenyírtam?
E lázadók...

(A hercegnő esedezve nyújtja feléje kezét.)

ELSŐ POLGÁR. Nézd, kéri asszonyunk,
Tán hajlik a szavára.

MÁSODIK POLGÁR. Azt hiszed?

A HERCEG. E csőcselék - e csürhe - szája is
Rút árulástól duzzadoz. -

HARMADIK POLGÁR. Uram,
Hát tömd be szájunk s nyomba hallgatunk.

A HERCEG. Hallgatnotok kell mindenféleképp.
Urak, oly aljas, lázadó korunk.
Hogy a suhanc le sem veszi kalapját,
Nem fél az ütlegtől és a paraszt
Nyílt útakon is bántja a nemest.
Az ég hívott e söpredék nyakára,
És bűneikre Isten ostorául.

BEATRICE. Milyen jogon? Talán te büntelen vagy?

A HERCEG. Ha az erény bűnt büntet, jót cselekszik,
De hogyha bűnt ver a bűn, Isten örvend.

BEATRICE. S nem félsz az égtől?

A HERCEG. Mért félnék az égtől?
Isten barátja, ki embert gyűlöl.

(A polgárokhoz.)

Figyeljete, hát híveim, ide,
A hercegasszony nem hiába esdett
Ha nem puhulnék kérlelő szavára,
Megsérteném az illemt s szerelmét -
Szükségteken jövőben így segíték...

ELSŐ POLGÁR. Leszállítja a vámokat.

MÁSODIK POLGÁR. Vagy mindnyájunknak adat egy-egy cipót.

A HERCEG. Jövő vasárnap szent mise után,
A bíboros majd prédikál tinektek
Az engedelmesség erényiről.

(A polgárok zúgnak.)

ELSŐ POLGÁR. Ettől bizony meg nem telik a bendőnk.

MÁSODIK POLGÁR. Ettől bizony felkophatik az állunk,
És a tálunk üres marad.

BEATRICE. Szegények,
Látjátok, a szavam hiába volt;
De menjetek le a vár udvarába,
S ott a pénztárból a kincstárnokom.
Bár benne pénz most is kevés lehet,
Száz aranyat oszt szét közöttetek.

KINCSTÁRNOK. A pénztárban mindössze ennyi van.

BEATRICE. Oszd szét.

ELSŐ POLGÁR. Éljen soká a hercegasszony.

MÁSODIK POLGÁR. Éljen sokáig.

BEATRICE. És hetente, hétfőn
Reggel kenyeret kap, ki éhezik.

(A polgárok hajlongva el.)

ELSŐ POLGÁR *(mikor eltávozik)*.
Az Isten áldja a jó hercegasszonyt!

A HERCEG *(visszainti a polgárt)*.
Jójj vissza, fickó, mondd, mi a neved?

ELSŐ POLGÁR. Domonkos.

A HERCEG. Szép név valóban. S mért vagy épp Domonkos?

ELSŐ POLGÁR *(vakarja fejét)*. Hát csak azért, mert
Szent György napján születtem.

A HERCEG. Alapos ok. No, itt van egy arany.
De most kiáltsd: Éljen soká a herceg.

ELSŐ POLGÁR *(halkan)*. Éljen soká a herceg.

A HERCEG. Most hangosabban.

ELSŐ POLGÁR *(valamivel hangosabban)*.
Éljen soká a herceg.

A HERCEG. Kissé vigabban, kissé lelkesebben.
Fogd, rongyos, itt van újra egy arany.

ELSŐ POLGÁR. Éljen soká a herceg.

A HERCEG (*gúnyosan*).
- Hát uraim, ez egyszerű legény
Vonzalma megható.

(*A polgárra rivall.*)

Most takarodj.

(*A polgár hajlongva el.*)

Így vesz ma minden ember nép-kegyet.
Legyünk tehát a nép barátjai.

(*A hercegnőhöz.*)

Lásd asszonyom, úgy lázítod a népet
S alamizsnálkodó filléreiddel
Így csented el a csőcselék kegyét.
Ezt nem tűröm.

BEATRICE (*Guidóra tekint*). Tévedsz. Hisz nem szeretnek.

A HERCEG. Megtiltom a heti kenyérkiosztást
Azon a címen, mert ők éhesek.

BEATRICE. Rendíthetetlen a szegény joga. -
Övé a részvét és az irgalom.

A HERCEG. Jogról fecsegsz? Ez tehát az asszony,
Kéért magamtól játszva elvettem
Három szerette régi városom:
Pisát, meg Genuát és Orvietot?

BEATRICE. Igérted, ám nem álltad a szavad:
Hisz mindig így teszel.

A HERCEG. Igaztalan vagy.
Sok állam-ok kívánta...

BEATRICE. Cím-e ez,
Hogy meg ne tartsuk az adott szavunk?

A HERCEG. A pisai erdőben vadkan él
A város oldalán - s mikor atyádnak
Igértem ezt a várost, elfeledtem,
Milyen jeles vadásztelep az erdő.

BEATRICE. Aki a tisztességet elfelejti,
Mindent felejt.

A HERCEG. Genua, azt beszélnek -
S nem kétkedem - halakba dúskodik,
Öblében úgy nyüzsög a rózsahal,
Hogy párja sincs.

(*A kíséret egy emberéhez.*)

Nincs igazam, uram,
Te biztosan tudod, mint régi ínyenc,
A hercegnőt meggyőzheted felőle.

BEATRICE. És Orvieto?

A HERCEG *(ásítva)*. Már nem is tudom,
Miért nem adtam által Orvietot -
Amint megállapodtam az atyáddal.
Lehet, hogy ép rossz hangulatba voltam.

(A hercegnőhöz megy.)

Tekints körül. Látod, milyen magad vagy!
Poros, nagy országút visz Francia-
Országig és apádnak udvara
Párszáz szegény, kopott lovag csupán.
Reménykedel még? Mondd, ki a hived
A páduai nemesek közül?
Megvéd-e egy is?

BEATRICE. Senki.

(Guido felbuzdul, de uralkodik magán.)

A HERCEG. Senkisésem,
Míg én vagyok a herceg Páduában.
Halld hát: utálok az alázatot,
Te az enyém vagy, tedd parancsodat.
Ha úgy kívánom, vesztegül maradsz
S ez a palota lesz a börtönöd.
Ha úgy kívánom, majd kimégysz a házból
S reggeltől estig a szabadba lézengsz.

BEATRICE. Milyen jogon?...

A HERCEG. A másik asszonyom
Ezt kérte ép: sírszobra ottan áll
A Bertalan-templomba, láthatod -
Finom vörösmárvány - csodás remekmű!
De nyújtsd, Guido, karod! Nemes urak,
Röpítsük égre fúrge sólymaink. -
Gondold meg asszonyom, egész magad vagy.

(A herceg Guidóra támaszkodva elmegy kíséretével.)

BEATRICE *(utánuk tekint)*.

Mily furcsa, hogy ez a szelíd lovag
Oly áhítattal csüng a herceg ajkán,
S bár mérgezett az ajka és szava,
Meg nem riad, szolgálja őt hiven.
Igen, igen. De ez nem tartozik rám.
Egyedül állok, szerelem nem ér el.
Jól mondta a herceg, magam vagyok.
Bitangul, elhagyatva, társtalan -
Állott-e nő ily szörnyen egyedül?
Ha jó a kérő, szép babák vagyunk,
Azt mondja, élni sem tudunk magunkban,
S ezért jutalmul életünkre tör.
A férfinak jószága csak a nő

S úgy sem becézi, mint a sólymait,
Vagy a hizelgő, talpnyaló ebet.
Elárvereznek és kótyára vetnek,
Testünk is árúciák csupán nekik.
Tudom, hogy ennyi a nő sorsa csak,
A férfi oldalán, kit nem szeret
Elpusztul, az önzése megöli,
S irtóztatóbb csak, hogy ez a szabály.
Úgy tetszik, hogy nőt szívéből nevetni
Sosem hallottam még, - csak egyszer-egyszer
A piacon, homályos éjszakán
Egy árvalányt. Festék az ajkain,
Öröm-álarc éjféli bánatán
És kacagott: jaj, sohase nevessek
Úgy mint e lány. Akkor meghalni jobb.

(Guido a háttérben észrevétlenül megjelenik, a hercegnő egy Madonna-kép elé roskad.)

Te halovány, te édes Mária,
Kit angyalok vesznek körül szelíden.
Nincs irgalom számomra, Isten anyja
Nincs irgalom számomra?

GUIDO. Nem bírom már.
Úgy szeretem. Beszélni kell vele, -
Szép hölgy, imádkozol érettem is?

BEATRICE *(felkel)*. A nyomorultakért imádkozom csak.

GUIDO. Imádkozz akkor értem is.

BEATRICE. Miért?
Fukar a herceg a kitüntetéssel,
Tán nem haladsz előre udvaránál?
Nem rajtam áll az adomány joga,
Hisz itten engem is kevésbe vesznek.

GUIDO. Nem asszonyom, hozzám kegyes a herceg,
De gyűlölöm, akár csak a pokolt,
S térden kúszom eléd, szerény cseléded,
Hogy holtomig téged szolgáljalak.

BEATRICE. Ó jaj nekem! Már oly alatt vagyok,
Hogy köszönet csak, mit adhatok.

GUIDO *(megragadja kezét)*.
Szerelmet adj

(A hercegnő visszaretten, Guido lábaihoz borul.)

Ó édes, drága szent!
Bocsáss, hogy szólni így merészkedem.
Szépséged lángra gyújtja véretem;
Ha hódolattal csókolom kezéd,
Vad szenvedélytől lüktet az erem,

S átgázolok a vizen, a tűzön
Szerelmedért.

(Fölugrik.)

Küldj rettegő kalandra
S oroszlán-torkából szakítom a hírt,
A nemeai szörnyet is letiprom
Puszták homokján! Vess a háborúba
Egy lim-lomot, egy szallagot, virágot,
Amit megérintsz, s elhozom neked
Hibátlanul sok száz lovag kezéből!
Küldj, merre gondolod. Küldj Angliába.
Megmászom éles, sápadt szirtjeit,
Lekarcolom a kérkedő paizsról
A halvány francia liliumot,
Mit Anglia, e tengeri oroszlán
Rabolt titóletek.

Beatrice.

Ne űzz el innen, mert te nélküled
Csak ólmosan kúszik tovább a perc.
De hogyha látlak, az órák is úgy
Suhannak el, mint szárnyas Merkurok
S aranyban ég a föld.

BEATRICE. Sohase hittem,
Hogy még szerethetnek. De mondd valóban,
Ily végtelen szeretsz-e engemet?

GUIDO. Kérdd a sirályt, hogy vágyik-e a vízre,
A rózsabimbót, jó-e az eső,
És a pacsirtát, édes-e dalolni,
Narfényre várva, pirkadat előtt -
De mind ez a kép csak üres beszéd,
Szerelmem árnya. Tűz az én szerelmem,
Mit a hatalmas óceán se olt el.
Mondj valamit,

BEATRICE. Mit mondhatok szavadra?

GUIDO. Mondd, hogy szeretsz.

BEATRICE. Parancsolod nekem?
S meg is tegyem mindjárt? Nagyon szeretném,
Ha szeretnélek; s hogyha nem szeretlek,
Mit mondjak akkor?

GUIDO. Hogyha nem szeretsz,
Mondd, hogy szeretsz, mert akkor a hazugság
Valósággyá pirulna ajkadon.

BEATRICE. S ha nem beszélnek? A szerelmesek
Kétség, remény közt a legboldogabbak.

GUIDO. Megöl a kétség. Nem, ha halni kell:
Ne ez, öröm legyen a gyilkosom.
Mondd hát, maradjak-e vagy menjek innen?

BEATRICE. Ne menj el innen és ne is maradj,
Ha itt maradsz, szerelmem ellopod
És hogyha elmégysz, elviszed magaddal.
Ha minden hajnalcsillag énekelne,
Nem mondhatná el mily nagy a szerelmem.
Guido, szeretlek.

GUIDO (*kitárja karját*). Csak beszélj, ne állj meg. -
Azt hittem egykor, hogy csak éjszaka
Dalol a csalogány - és hogyha nem szólsz,
Add szájadat, majd énekel a számmal.

BEATRICE. Szám még nem adja néked a szívem.

GUIDO. Acél takarja szíved, ellenem?

BEATRICE. Nem, édesem az már nem az enyém.
Első napon, mikor megláttalak,
Elcsented az én szívemet te tőlem -
Te tolvaj, aki jól körülhatárolt
Kincses-kamrámba törve, eloroztad
Dús ékszerem. Milyen csodás e rablás:
Te gazdagabb vagy, és nem is tudod,
És én szegényebb, ámde boldogabb.

GUIDO (*karjába zárja Beatricet*).
Szerelmesem. Mért rejted el fejed?
Ó tárd ki e két kis biborkaput,
Amik zenélve dalosan csukódnak!
Korállt nekem s zsákmányokat hozok fel,
Csodás aranyt, milyent a griff sem őriz
Az örmény földeken.

BEATRICE. Guido, uram vagy.
Mind a tiéd, ami enyém; s mi nem,
Azt kölcsönadja tékoz képzelet,
Mely kincseit úgy szórja, mint a pelyvát. (*Megcsókolja.*)

GUIDO. Mily vakmerőség nézni téged így;
Zöld lomb alatt bujik az ibolya,
S nem mer a napra föltekinteni,
Mert annyira ragyog, de a szemem,
Én vakmerő szemem, olyan merész már,
Két sarkicsillagként mered reád
Dózsólva szépségedben.

BEATRICE. Édesem,
Nézz mindig engem. A szemed simára
Csiszolt tükör és ha belé tekintek,
Fölismerem fényében enmagam,
S tudom, hogy a képmásom benned él.

GUIDO (*karjaiba zárja Beatricet*).
Állj meg te folyton-forgó, égi kör.
És nyújtsd öröklétté e percet. (*Szünet.*)

BEATRICE. Ülj le,
Kissé lejjebb ülj, így, a lábaimhoz,
Hogy a kezem becézze a hajad,
Az arcodat pedig kehely gyanánt
Emeld a csókjaimra.

Láttad-e,
Mikor az elhagyott szobát kinyitják
S szemedbe ötlük a por és penész,
Min évek óta nem járt senkisé?
Hogy leveszik a rozsdamart rudat
S gyorsan kitárják a sok ablakot?
Mondd, láttad-e, hogy árad a verőfény?
Hogy bűvöl át minden kis porszemet
Csillogva lengő, táncoló arannyá?
A szívem is ily elhagyott terem volt,
De jött a szerelem, aranyba vont.
Az életünk értelme itt a földön
A szerelem

GUIDO. Igen és nélküle
Otromba sziklatömb az életünk,
Mely várja a művészt a bánya árnyán,
Hogy létre költse alvó istenét.
Olyan az élet így, akár a nád,
Mely a folyókon, ingoványokon
Zenétlenül susog.

BEATRICE. De jó a dalnok,
A Szerelem, sípot hasít magának
S zenét lehel beléje, dalt varázsol
Mindenki életéből. Ugye így van?

GUIDO. A nők, a nők teszik ezt a csodát.
Vésővel és ecsettel küzd a férfi:
Velencében Paolo Veronese,
A ti hatalmas verseny-társatok, ki
A templom-lépcsőn liliomfehéren
Pingálta le az áldott Magdalénát,
És Rafael, ki isteni Madonnát,
Igaz anyákat festett - ámde mégis
A nők, a nők a legnagyobb művészek.
Ők formálják a férfi életét,
S amit beszennyez az arany, a harc,
Meggazdítja szerelmük.

BEATRICE. Ah, Guido.
Mért nem vagyunk szegények mind a ketten -
Oly gazdagok kettesben a szegények.

GUIDO. Mondd hogy szeretsz, még egyszer, édesem.

BEATRICE *(ujjai gallérjával babrálnak).*

Mily szűk ez a gallér nyakad körül

(Moranzone gróf a külső folyosó ajtaján bepillant.)

GUIDO. Mondd, hogy szeretsz.

BEATRICE. Gyermekkoromba, régen

A fontainebleau-i udvarnál ilyen

Gallért viselt a francia király.

GUIDO. Mondd kedvesem, szeretsz-e engemet?

BEATRICE *(évődve)*. Ferenc király délceg levente volt,

De az se volt olyan királyi, mint te.

Mért is beszéljem el, hogyan szeretlek?

(Fejét kezébe veszi és arcát arcához emeli.)

Hiszen tudod, lelkem-testem tied,

Amíg csak élek.

(Megcsókolja, de hirtelen észreveszi Moranzonet és fölugrik.)

Jaj, mi ez?

(Moranzone eltűnik.)

GUIDO. Mi az?

BEATRICE. Két lángoló tűzszem meredt reám

Az ajtóból.

GUIDO. Dehogy, dehogy szívem,

Az örnek árnya mozg a folyosón.

(A hercegnő még mindig az ablakra mered.)

Nincs senki ott.

BEATRICE. Hiába is zavarnak

Megvéd mi bennünket a Szerelem.

Jöhetnek ostoba rágalmozók,

Tépjék, tiporják el az életem.

Legédesebben akkor illatoznak

A rét virágai, ha eltapossák,

És nem mikor nyugalmasan virulnak

A szagtalan füvek is a halálban

Álmodnak illatos Arábiáról.

Az ifjú élet, amit összezúznak

Megédesül és szebb lesz a halálban.

A szerelem az élet telje, lelkem.

GUIDO. Jőjj játszózni, jőjj velem dalolni!

Úgy érzem, hogy mostan dalolni kell.

BEATRICE. Csitt. Néha úgy rémlik, hogy az egész lét

Egyetlen kis örömben zsugorul

S pecsétet üt szájunkra a gyönyör.

GUIDO. Hadd törje széjjel ajkam e pecsétet.
Szeretsz, Beatrice?

BEATRICE. Nem furcsa, mondd,
Hogy szeretem az ellenségemet?

GUIDO. Kit?

BEATRICE. Téged, ki nyíllal verte át szívem!
Szegény szívem, mely önmagáért élt csak,
Míg nem talált nyilad.

GUIDO. Beatrice.
Engem talált a szíven ez a nyíl
S most ápolatlan, haldokolva fekszem -
Gyógyíts meg, én szerelmes orvosom.

BEATRICE. Engem ne kérj, hisz én is ép ilyen
Beteg vagyok.

GUIDO. Ha tudnád, hogy szeretlek.
Lásd, szüntelen kakukkolok csupán,
És nem tudok más dalt.

BEATRICE. Ne is dalolj mást!
Ha ez kakukszó, akkor elrekedt
A fülemile hangja s a pacsirta
Rikácsol.

GUIDO. Csókolj meg, Beatrice.

*(Beatrice Guido arcát kezébe veszi, lehajol és megcsókolja, az ajtón erősen kopognak. -
Guido felugrik. Egy szolga lép be.)*

A SZOLGA. E csomagot hozták most.

GUIDO *(könnyedén)*. Add ide.

*(A szolga átnyújtja Guidónak a karmazsin selyembe göngyölt csomagot és aztán el; mikor
Guido ki akarja nyitni, a hercegnő Guido háta mögé lopakodik és évodve elveszi tőle.)*

BEATRICE *(nevetve)*. Fogadni mernék, lány van a dologban -
Egy lány szeretne a szívébe látni,
De én egy porcikád sem engedem,
Mint a fukar, remegve őrzelek,
És ajnározlak kapzsi vágyaimmal.

GUIDO. Dehogy.

BEATRICE. Leány küldötte.

GUIDO. Nem, ha mondom.

BEATRICE *(elfordul s kinyitja a csomagot)*.
Mondd, áruló, hát mit jelent e tör -
És acélán ez a két leopárd?

GUIDO *(elveszi tőle a tört)*. Ó jaj.

BEATRICE. Most meglesem mindjárt az ablakon,
Ki az a címeres követ, aki
Átadta a kapusnak. Esküszöm,
Végére járok majd.

(Kacagva a folyosóra oson.)

GUIDO. Iszonytató!
Atyám halálát ily hamar feledtem,
Szívembe engedtem szerelmemet,
Hogy most kiűzzem és beléfogadjam
A gyilkosságot, mely kapun dörömböl?
Nincs más megoldás. Esküvel fogadtam,
De nem ma éjjel, nappal végzem el.
Isten veled, hát élet fénye, kedve,
Isten veled, emlékeim varázsa.
S te is Szerelmem. Vérszínű kezekkel
Hogy simogassam ártatlan kezéd?
És véres ajkakkal hogyan tapadjak
Az ajkaidra? A gyilkos szeme
Hogy nézzen ezután virágszemedbe,
Hisz tiszta fényük megvakítana
És róluk álmodnék vakságom éjén.
A gyilkosság korlát gyanánt feszül
Köztem s közötté már.

BEATRICE. Guido. -

GUIDO. Felejtsd el,
Felejtsd el ezt az átkozott nevet,
Töröld ki mindörökre életedből.

BEATRICE *(közeledik hozzá)*. De kedvesem.

GUIDO. Korlát mered közénk,
Mit összetörni sohasem birunk.

BEATRICE. Mindent bírok, csak légy az oldalamnál.

GUIDO. De nem lehetek már az oldaladnál.
Nem szívhatok veled egy levegőt.
Nem nézhetem szépségedet, mivel
Bódult szívem megrontja s félrehúzza
Nagy célra vágyó, téveteg kezem
Hagyj menni, kérlek és felejts el engem.

BEATRICE. Hisz ajkamon még el se hült a csókod
S te elfelejtet már az esküdet,

GUIDO. El kell felejtenem.

BEATRICE. De nem lehet,
A természetnek része lett az esküd,
Édes dalától megremeg a lég
És szebben énekel mind a madár.

GUIDO. Korlát mered most köztem és közötted,
Mit az előbb nem láttam én magam sem.

BEATRICE. Nincs semmi korlát, én hiven követlek,
Koldusi rongyban az egész világon.

GUIDO (*vadul*). A nagy világ számunkra nem elég nagy.
Engedj tovább. Isten veled örökre!

BEATRICE (*nyugodtan, fékezett szenvedéllyel*).
Akkor miért törtél be életembe,
Miért vetted el szegény szívemben
A szerelem halványfehér virágát?

GUIDO. Beatrice,

BEATRICE. Tövestül mért húzod ki?
Hisz minden íze a szívembe nőtt
És hogyha téped, a szívem reped.
Miért, miért jöttél az életembe?
Miért nyitottál utat a pataknak,
Mely akadozva vesztegelt? Miért?

GUIDO. Jaj.

BEATRICE (*kezait tördeli*). Mért vágta el a szenvedély zsilipjét,
Hogy most az áradó folyó dühe
Erdőim és mezőim elsöpörje
S Szerelmem árja harsogó örömben
Alátemesse árva életem?
Vagy összegyűjtsem újra cseppeit?
Ah mindegyik cseppecske könny, a könnyem,
S sós nedve égeti az életem.

GUIDO. Ne szólj, az égre kérlek, esküszöm,
Hogy válni kell, mivel oly útra térek,
Amin te nem jöhetsz.

BEATRICE. Hallottam egykor,
Hogy a hajótörött az óceánon
Szomjan hal egy silányka deszka roncsán,
Zöld gyepről és patakról álmodik,
Majd perzselő, rekedt torokkal ébred,
Hogy megcsúfolta a csalóka álmát;
Így pusztul el, átkozva balga álmát.
Így pusztulok el enmagamban én is
Hajótörötten s nem átkozva téged
Kétségbeesésem néma óceánján.

GUIDO. Ó Istenem,

BEATRICE. Maradj, Guido, szeretlek.

(*Kis szünet.*)

Nem kél e visszhang a szavam nyomában?
Halott a visszhang is?

GUIDO. Halott, halott -
Csak ő nem és ő is meghal ma éjjel.

BEATRICE. Akkor búcsúra kell szoktatni ajkam.
De jaj, sehogyse tudja megtanulni,
Mert hogyha búcsúszóra gömbölyítem,
Azt mondja, hogy: szeretlek - összeszidjam?
Szidhatja egyik ajk a másikat?
Hisz mind a kettő egyformán bűnös,
És szólni nem tud.

GUIDO. Szólok én helyettük,
Isten veled, nem látjuk többet egymást.

(Beatricehez rohan.)

BEATRICE. Mégysz? Meg ne érints. Menj, igen eredj.

(Guido el.)

Többé soha - azt mondtad, hogy soha? -
Akkor tudom, mi vár rám. Nászi fáklyám
Sírfáklya lesz kihúnyt szívem fölött,
Nászkoszorúm a ravatalra sújtom,
Gyászdalra vál szerelmem éneke
S dalolva húnyok el, akár a hattyú.

Ó fájdalom, ha már így megszeretted,
Mért nem lopódtál más alakba hozzám?
Éjféli lárva s nem ily mosoly illet,
Rút káromlás s nem altató csicsérgés,
Sunyi vakond-tekintet s nem zafír-szem,
Mely mély, sötétkék, mint a nyári ég.
S magát az Istent látni mélyein -
Akkor reád ismertem volna rögtön.

De hát milyen korlátról szólt Guido?
Nem, semmi korlát sem mered közénk
Merő hazugság volt - ezért kerüljem,
Ezért gyűlöljem őt, akit imádok?
Az asszonyok mégis másként szeretnek.
Ha a képét kivágnám a szivemből,
Szívem, vérző szívem a nagy világon
Búsan zarándokolna a nyomába
És visszahozná.

(A herceg vadászruhában solymászaival kutyáival megjelen.)

A HERCEG. Meddig várakoztatsz
Minket s kutyáinkat?

BEATRICE. Ma nem megyek.

A HERCEG. Miért?

BEATRICE. Ma nem megyek veled vadászni.

A HERCEG. Ahá, fejeskedel, te kis tejarcú?
Lóhátra köttetlek s korbáccsal úzlek
Ki az uccára a tömeg közé,
Mely majd kalaplengetve vigyorog rád.

BEATRICE. Nem tudsz-e nyájasabban szólni hozzám?

A HERCEG. Úgy csak nagy ellenségimmel beszélek;
Reád, kit tenyerembe hordalak,
Miért pazaljam a hizelkedő szót?

BEATRICE. Nem, nem megyek, uram.

A HERCEG *(lovaglóstórával csizmájára csap).*

Jó, hát legyen.

Itthon maradsz és mint hűséges asszony,
Lesed az ablaknál, mikor jövök.
Nem lenne szörnyű, hogyha férjedet
Valami érné a vadászaton?
Menjünk, urak, kutyáink izgatottak
És izgat engem is - e nő hűsége.
De hol a kis Guido?

MAFFIO. Egy óra óta
Nem láttam őt.

A HERCEG. Sebaj, elég korán
Találkozom vele, ha visszatérek.
Te, asszonyom, meg fonj szorgalmasan,
Hiszen tudod: a házias erényt
Ha *másba* látom, végtelen imádom.

(A herceg kíséretével el.)

BEATRICE. Bal csillag üldöz, ez a végzetem.
Ma éjszaka, míg alszik az uram,
Szívembe mártom töröm, meghalok.
Kő a szívem, csupán a tör hegye
Karcolja meg már. És a mélyein
Majd megleli, mi ott van, a nevét.
Elválaszt a Hercegtől a halál.
De ő is meghalhat, hiszen öreg már.
Vajjon miért ne? Szél ütötte tegnap
Egyik kezét. Sokan pusztultak el
Már szélütésben. Nem halhat meg ő is?
Rázóhideg, láz és megannyi kór
Az aggkorút gyakorta sírba dönti.
Nem, ő nem hal meg, mert nagyon gonosz.
A becsületes sírba rogy hamar
A jó is meghal, ámde ő, aki
Mint a bélpoklos undok, él tovább.
Meghalnak asszonyok és gyermekek.
De a Herceg nem hal meg - ő gonosz.

Mért halhatatlan a bűn s nem a jóság?
Mért éli túl a gonosz az erényt,
Tenyészve abban, ami más halála,
Mint mérges gomba rothadó fűvön?
Nem, nem az Isten ezt nem engedi.
S mégsem hal ő meg, mert nagyon gonosz.
A másvilágba egymagam megyek.
A zord halál lesz az én vőlegényem
És nászszobám a csöndes sírverem.
Bús temető a föld, s szegény koporsók,
Magunkba hordjuk csontvázunk.

(Moranzone gróf tetőtől-talpig feketében belép, a szín háttérében végigmegy és szorongva körültekint.)

MORANZONE. Guido?
Hol van? Sehol se látom őt.

BEATRICE *(észreveszi Moranzonet)*. Nagy Isten.
Te vagy, te vagy, ki elraboltad őt.

MORANZONE *(felvillanó szemmel)*.
Hát elhagyott téged?

BEATRICE. Hiszen tudod.
Add vissza őt, add vissza kedvesem.
Máskép a testedet ízekre tépem
És pellengérré szögezett fejedről
Dögkeselyűk eszik le húsodat.
Inkább a nőtény oroslán elé állj
Mint mi közénk, akik szeretjük egymást.

(Növekvő szenvedéllyel.)

Add vissza, hisz tudod, hogyan imádom.
Itt térdepelt előbb e széken ő,
Itt állt, amott meg a szemembe nézett,
Csókolta e kezét, s ez ajkakat
Tarolta ajka és mohó fülembe
Itt harmatozta mézes esküjét,
Oly szomorúan, hogy szavára elhalt
Künn a madárdal is. Add vissza őt.

MORANZONE. Már nem szeret.

BEATRICE. Dögvész rohassza el
A nyelvedet. Add vissza kedvesem.

MORANZONE. Nem látod őt többé soha, nemes hölgy,
Sem most ez éjjel, sem más éjszakán.

BEATRICE. Mi a neved?

MORANZONE. Nevem: Boszú

(El)

BEATRICE.

Egy gyermeket se bántott a kezem,
Mért zörgeti kapumat a boszú?
Mindegy, ma itt van és les halál,
Bús fáklyafénye imbolyog utamra.
Jőjj, jőjj halál, te légy ma kedvesem,
Én nem gyűlöllek, mint a férfiak,
Küldd nyomba hát a hirtvivőidet,
Serkentsd a napnak renyhe paripáit:
Ereszd ki húgod is, az éjszakát,
Gyászlepledet terítsd el, a bagoly,
Sötét papod dőlt tornyokon huhogjon,
Vinnogyon a varangy, s a denevér
Bús Persephone karcsu madara,
Sodorja lenge szárnyán a homályt.
Riaszd fel a süvöltő mandragórát,
Hogy táncra játsszék nékem s a vakond
Csak ássa, ássa szűk fekete ágyad,
Mivel ma éjjel karjaidba fekszem.

Boszú.

(Függöny.)

HARMADIK FELVONÁS.

Széles folyosó a herceg palotájában. Balról ablak, a holdfényben úszó Páduára néz. Jobbról lépcső vezet egy ajtóhoz, melynek karmazsinvörös bársonyán arannyal himzett hercegi címer van. A lépcső legalsó fokán feketeruhás alak ül. A csarnokot vasserpenyőn égő kóc világítja meg. Villámlás és mennydörgés. Éj. Guido az ablakon át bemászik.

GUIDO. Pogány idő. Hogy remegett a hágsóm!
Ha léptem egyet, már szakadni készült.

(A város felé tekint.)

Hatalmas Isten, milyen éjszaka.
Fönt égiháború s dühös tüzek,
Mik a tetőkön esztelen cikáznak.
S a rengő házak halványan vacognak,
Ha néha-néha egy sugár oson
Az uccákon keresztül.

(Átmegy a színpadon a lépcső lábáig.)

Hó, ki vagy te,
Mit vársz a lépcsőn, mint a bús Halál
A bűnösök lelkére?

(Szünet.)

Néma vagy?
Mebénította nyelved a vihar,
Elvette a szavad? Eredj tovább,
Mert benn olyan teendő terhe vár,
Amit csak egy oldhat meg: én!

(Az alak felemelkedik s leveszi álarcát.)

MORANZONE. Guido,
Halott atyád ujjong a fergetegben.

GUIDO *(zavartan)*. Hogyan, te itt vagy?

MORANZONE. Téged vártalak.

GUIDO *(félrenéz)*. Nem vártalak, de örülök, hogy itt vagy,
Most elbeszélhetem a szándokom.

MORANZONE. Előbb azonban halld a terveim.

Lovak prüszkölnek a kapu előtt:
Pármába tartunk, hogyha megteszed,
Mit esküvel fogadtál. Holnap éjjel,
Ha jól ügetnek e serény lovak,
Megérkezünk. Már értesítve vannak
Nemes atyád legjobb barátai.
Hogy lázadást kavarjanak a népben:
Arannyal és üres ígéretekkel
Elpártolásra birtam egynehányat,

Kik támogatták eddig a bitorlót.
Ha meghal általad, a katonák közt
Egy perc alatt kitör a zendülés
S te, mint atyád jogos örököse,
Trónodra lépsz.

GUIDO. Nem, nem lehet.

MORANZONE. De így lesz.

GUIDO. Tehát tudd meg, tehát, hogy mi szándokom:
Én nem fogom a herceget megölni.

MORANZONE. Mondd még egyszer. Csalt volna a fülem?
Eltompította agyamat a kor?
Idő előtt vén lettem? Mit beszélsz?
Te ezzel a törrel, itt az övedben
Megbosszulod majd az atyád halálát?
Ezt mondtad ugye?

GUIDO. Nem, Moranzone,
Én nem fogom a herceget megölni.

MORANZONE. Hazudsz, hazudsz, érzékeim csalódnak,
Vagy ez éjféli fergeteg haragja
Fordítja balra születő szavad.

GUIDO. Jól hallod: én őt nem fogom megölni,

MORANZONE. Úgy, áruló és megszeged az esküd?

GUIDO. Már eltökéltem, megszegem az esküm.

MORANZONE. És feleded, hogy az atyád megölte.

GUIDO. Azt gondolod, örülne, ha e törön
Az agg hercegnek vére párologna?

MORANZONE. Kacagna az örömtől.

GUIDO. Nem hiszem -
A másvilág bizton kegyes, szelíd:
A bosszú Istené, nem a miénk.

MORANZONE. Te vagy az Isten bosszú-eszköze.

GUIDO. Énnen-kezével sújt le ránk az Isten.
Én nem fogom megölni.

MORANZONE. Hogyha nem,
Miért vagy itt?

GUIDO. A herceg mostan alszik,
Besurranok hát a hálósobába,
Mellére fektetem a tört s ez írást;
Aztán ha álma megszakad s felébred,
Megtudja majd, kinek kezébe volt
S ki hagyta meg az életét: bosszúm ez.

MORANZONE. Nem gyilkolod meg?

GUIDO. Nem.
MORANZONE. Nemes atya

Elkorcsosult, nyúlszívű sarjadéka:
Lehet-e percig élni hagynod őt,
Aki atyád eladta?

GUIDO. Tiltakoztál,
Mikor a nyílt piarcon rája törtem,
Végezni véle.

MORANZONE. Akkor még korán volt;
Most itt az óra, s részvétről locsogsz,
Mint egy leányka.

GUIDO. Bosszút állok úgy,
Amint dicső atyám fiához illik.

MORANZONE. Boldogtalan, kisémmizett apa,
Kit mostan ennen vére árul el!
Föl gyáva, vedd acélodat, eredj be
És hozd ki kardodon sötét szívét.
Ha meghal, akkor rendbe van s papolhatsz
Nemes boszúról.

GUIDO. Mondd tehát hitedre,
Elhunyt atyám és a közted levő
Baráti frigyre, vajjon az atyám,
Ez a nagyúr, e harcias lovag
Gyilkolt-e volna ágyba, gyenge aggot,
Tolvaj gyanánt bement-e volna éjjel
A legnagyobb ellenségéhez is? Mondd!

MORANZONE (*kis tétovázás után*). Kezemben esküd. Meg kell tartanod
Vagy azt hiszed tán, nem tudom a titkod,
A hercegnő?

GUIDO. Ne szólj, hazug, hazug.
A hold se szűzibb és a csillagok
Se fényesebbek.

MORANZONE. S mégis szereted.
Bolond aki csak bábúnak tekinted
Szerelmed.

GUIDO. Bölcsen beszélsz, valóban,
Pangó eredbe nem buzog a vér,
Csipás szemed bezárta mindörökre
A Báj előtt függönyös ajtaját,
Eltompuló, dugult, siket fülednek
A föld zenéje persze idegen.
Beszélsz a szerelemről s nem tudod, mi.

MORANZONE. Öcsém, kószáltam én is fönn a holdban,
És halni vágytam, mégis itt vagyok,
Nyögdeltem én is gyenge rímeket

Pimasz versben, lehangolt citerán,
Mint a szerelmesek: tudom a nótát,
Az ágy s az asztal balga gyönyörét.
Hisz állatok vagyunk - s a szerelem
A bujaság becukrozott neve.

GUIDO. Látom, hogy mitse tudsz a Szerelemről.
A Szerelem a szentség életünkben,
A puszta semmiből erényt varázsol,
És elveti a föld kopár salakját
A tűz, mi megtisztítja az aranyt,
A rosta, mi konkolyt, buzát kiválaszt,
A Kikelet, mi a fagyos talajt
Bimbófakasztó kedvre pezsdíti.
Isten ma már nem jár az emberek közt -
Csak mása kísért itt: a Szerelem.
A férfinak, aki egy nőt szeret,
Már nem titok az Isten s a világ.
Nincs oly silány kunyhó, mit elkerülne
A Szerelem, ha jámbor a lakója
De hogyha véres gyilkolás kopog
Kastélyok ajtaján s beengedik,
Sebezve vánszorog el s nyomba meghal.
Így bünteti az Isten a bűnöst;
A rossz sosem szerethet.

(A herceg hálósobájából sóhajtás hallik.)

Jaj, mi ez?

Nem hallod?

MORANZONE. Semmi.

GUIDO. Küldetett a nő,
Hogy szerteosza végtelen Szerelmét
S megmentse véle kárhozott szívünk.
Beatrice szerelme bosszúm is
Szent megbocsátássá magasztosítja.
Nem gyilkolok hát véres éjszakán,
Ifjú kezem nem öli meg az aggot.
Nem szeretetből kérte Krisztus is,
Ki maga volt az élő szeretet,
Hogy ellenségeinknek megbocsássunk?

MORANZONE *(gúnyosan)*. De ez Palesztinába volt - s nem itt,
Szentek között s nem emberek között.

GUIDO. Ez minden korra szól.

MORANZONE. Mivel fizet
Ezért a hercegnő? Reád hajol,
Hozzád szorítja arcát, megköszönve,
Hogy újra férje martaléka lesz?

GUIDO. Ó, jaj nekem, hisz sose láthatom már.
Fél-napja sincs, hogy tőle elbúcsúztam
Vak szenvedéllyel, ám oly hirtelen,
Hogy a szívét elzárta mindörökre.
Nem láthatom többé.

MORANZONE. S most mit cselekszel?

GUIDO. Ha törömet csinján szivére tettem,
Ma éjjel itt hagyom még Páduát.

MORANZONE. És?

GUIDO. Velencében megkérlelem a Dózsét,
Hogy küldjön a Szent-Földre háborúba
Harcolni az ádáz pogányok ellen.
Az életem úgy is teher nekem,
Odahajítom a lándzsák dühének.

(A herceg hálósobájából újra sóhajtás hallik.)

Kiáltott valaki.

MORANZONE. A bosszúért
Kiált a sír derengő öble hozzám,
Ne vesztegessük el az időt hiába.
Virradni kezd, beszélj, nem akard
A herceget megölni?

GUIDO. Nem, soha.

MORANZONE. Guido Ferranti, a szobába van
Az áruló, aki atyád eladta
S a bosszuló pribék kezére adta.
Ott alszik, itt van töröd, az atyádé,
Nem gyilkolod meg őt?

GUIDO. Nem akarom.

MORANZONE. Nem állsz boszút? Ó jaj, szegény atyád!

GUIDO. Szegényebb lenne gyilkoló fia.

MORANZONE. Oly kincs az élet?

GUIDO. Nem tudom, barátom.
Nem én adom, elvenni sem merem.

MORANZONE. Még sose áldtam így az Istenem
Gyermektelen magányomért, miként most.
Mily fattyúvér pislákol az eredben?
Szaladni hagynád körmeid közül
Az ellenséged? Mért is nem maradtál
Hazádban?

GUIDO. Eh, jobb volna biztosan,
Ha így lehetne. És az volna legjobb,
Ha sose jöttem volna a világra.

MORANZONE. Isten veled.

GUIDO. Isten veled. Talán majd
Megérted egyszer boszumat.

MORANZONE. Soha

(Az ablakon keresztül kötélhágcsón távozik.)

GUIDO. Atyám, te ismered a szándokom
S beéred e nyiltszívű bosszúval.
Neki ajándékoztam életét,
Hiszen te is így tettél volna bizton.
Atyám, én nem tudom, hogy gyenge hangom
Széjjelrepeszti-e a sír vasát,
S törődnek-e azzal, mit itt teszünk
Vagy nem teszünk meg értük, a halottak.
De még is úgy érzem, hogy oldalomnál
Egy árny van itt, egész jelenlevőn,
És szellemajka ajkam illeti,
Mint hogyha megszentelné.

(Letérdel.)

Ó, atyám,
Mért nem zúzod szét a Halál szabályát,
Hogy végre testi mezbe lépj elém
S megfogjam a kezéd?

Csalóka képek.

(Feláll)

Kísértetek tréfája volt csupán,
Az éj bohó s elénk hazudja azt,
Mi nincs, akár a bábú rángatója.
Későre jár. Dologra.

(Kebeléből kivesz egy levelet és olvasni kezdi.)

Ha felébred,
Meglátja ezt s mellette ezt a tört.
Megborzad-e tulajdon életétől?
Mebánja-e bűnét s magába száll-e?
Vagy gúnyosan nevet, hogy egy bolond
Golyhó nem ölte meg álmába? Mindegy.
Mebízatasod végzem el, atyám,
Te adtad ezt nekem és a szerelmem,
Mely úgy mutat, amint valóba vagy.

*(Felsurran a lépcsőkre és mikor kinyújtja kezét, hogy félrehúzza a függőnyt, a hercegnő talpig
fehérben eléje lép. Guido visszaretten.)*

Beatrice?

BEATRICE. Te itt - ily késő-éjszakán?

GUIDO. Te életem szeplőtlen angyala,
Úgy-e, az égből hozod azt a hírt,
Hogy bosszúnál nagyobb az irgalom?

BEATRICE. Én koldulok most irgalmat tetőled.

GUIDO. Atyám, atyám, már értem a parancsod,
Mert íme, az elnéző Irgalommal
Most kézenfogva jó a Szerelem.

BEATRICE. Tudtam bizonynal, visszajössz te még,
Hiába hagytál el kegyetlenül,
Mért tetted ezt? De nem panaszkodom.
Mostan rabom vagy; érzem a szíved
Lágyan s vadul ver a szívem felé.
Két bús madár, kalitka foglyai
A rácsokon keresztül csókolódzunk.
De az idő száll - nyomban itt a hajnal,
Lovat hamar, Velence még nem ismer,
Ott senkisémet sejt. Oda vágatunk.

GUIDO. Követlek a világ végére is.

BEATRICE. Hát igazán szeretsz?

GUIDO. Mint a pacsirta
A dalfakasztó hajnalok sugárát.

BEATRICE. S mindig szeretsz majd?

GUIDO. Mindörökre, édes.
Mint az iránytű követi a mágnesset
Úgy követem delej-szerelmedet.

BEATRICE. És semmi gát se tornyosul közénk?

GUIDO. Sem most, se később.

BEATRICE. Ez az *én* művem.

GUIDO. Itt várj reám.

BEATRICE. De hát hová sietsz?
Itt hagysz magamra most, akár előbb?

GUIDO. Egy pillanat és újra visszatérek,
Berontok a herceghez a szobába
És ott hagyom e tört meg ez írást,
Hogy majd, ha fölkel -

BEATRICE. Kicsoda?

GUIDO. A herceg.

BEATRICE. Nem kel föl ő már sose, sose.

GUIDO. Meghalt?

BEATRICE. Meg.

GUIDO. Istenem, ó mily csodálatos
A te utad. Sejthettem-e Uram,
Hogy ép ma éjjel jössz, hogy a boszút,
Ami csak a Tiéd, kezedbe tettem,

Hogy ujjaiddal illeted az embert
S királyi trónusod elé idézed?

BEATRICE. Én döftem őt le -

GUIDO (*megborzadva*). Ó!

BEATRICE. - amíg aludt.
Jójj kedvesem, hadd mondjam el, hogyan volt.
Előbb azonban add az ajkadat,
Csókold meg a számat. Nem akarod?
Majd megteszed, ha elmeséltem ezt.
Mikor magamra hagytál boszusan,
Te nélküled kopárnak és sivárnak
Tetszett az életem s meg is fogadtam,
Hogy még ma éjjel megölöm magam.
Egy órája lehet, hogy fölriadtam,
Eléketortam vánkosom alól
A törömet, hogy a szívembe döfjem.
Fölvillogtattam, már pedzettem élet,
Reádgondolva mennyire szeretlek.
Amint magamra vontam, rátekinték,
Az agg, az évbe s bűnbe dúskodó
Ottan feküdt, álmába szitkozódott.
S meglátva ráncos és förtelmes arcát,
Villám gyanánt cikázott át a sejtés:
Ő az a korlát, amiről beszéltél.
Mi lenne más, mi is lehetne más? -
Mit tettem aztán, már nem is tudom,
Csak azt tudom, hogy köztem és közöttte
Véres köd áradt gőzölögve.

GUIDO. Szörnyű.

BEATRICE. Az volt a szörnyű, az a pillanat,
Záporpatakba áradott a vér
S ő sóhajtott. De a nyögés is elhalt
És a padlóra csepegett a vére.

GUIDO. Elég, elég.

BEATRICE. Megcsókolod-e számat?
Azt mondtad az imént, a nő szerelme
Angyallá tesz bennünket - és igaz;
A férfi meg mártírt nevel a nőből,
Ki érte mindent elvisel.

GUIDO. Teremtőm,

BEATRICE. Nincs több szavad?

GUIDO. Számban hal el a szó.

BEATRICE. Nézd, ezzel az acéllal öltem őt meg.
Nem hittem, hogy ilyen sok vére van.
De majd lemossa a víz a kezem.

S a lelkemet? Elég. Hamar, el innen.
Hisz nincs közöttünk semmi, semmi gát már,
Mit késkedel? Jőjj, itt a virradat.

(Kezét Guidóra teszi.)

GUIDO (*visszahúzódik tőle*).

Te, átkozott szent! Poklok angyala!
Mily véres ördög bújtatott fel erre? -
Mert, hogy megölted férjedet, ki bánja,
Hisz lelkét úgy is leste a pokol -
De tudd meg, a Szerelmet is megölted
És most helyén vér mocska feketül
S ragályos, pestises lehellete
Megfojtja a Szerelmet.

BEATRICE (*az ámulattól elfogultan*). Érted öltem.

Ha nem akartad volna, most is élne.
Kellett, hogy így, mocsoktalan maradj,
Feddhetlenül, szeplőtelen, fehéren.
A férfiak nem tudják mire képes
A nő amikor szeret. Lásd sárba dobtam
A lelkemet is mindörökre.

Szánj meg,

Hisz érted öltem.

GUIDO. Jaj, ne érz kezemhez,
Keskeny, piros patak szivárg közöttünk:
Áthághatatlan. Amikor leszúrtad
A férjedet, Szerelmem is ledöfted.
Nem látjuk egymást többet

BEATRICE (*kezeit tördelve*). Érted öltem.

Csakis teérted, elfelejtet-e?
Azt mondtad, hogy korlát mered közénk.
Hát, ott hever a korlát a szobában,
Szétzúzva, megrepesztve, összetörve,
S nem áll utunkba többé

GUIDO. Félreérintesz.

A gát *a bűn* volt és te felemeltem,
A sunyi *gasztett* és élém teszed,
Az *orgyilkosság* s oly magasra raktad,
Hogy mostan immár az Egekbe nyúl
S elzárja Istent.

BEATRICE. Érted tettem ezt is.

Nem, nem szabad elhagynod, esdve kérlek!
Lovat hamar, menjünk tovább azonnal.
A mult lidérces álom csak - feledd el,
Hív a jövő: édes napok szerelme
Himes mezőn. Majd kacagunk mi még,
Vagy majd sirunk, de együtt, én te véled.
Csupán te s én, szolgálatodba állok

S mint rongyos asszony, mint szegény cseléd,
Alázkodó, szerény, szelíd leszek -
Te még nem ismersz.

GUIDO. Ismerlek nagyon jól,
Menj innen, el szemem elől.

BEATRICE (*izgatottan járkal le-fel*). Nagy Isten
Hogyan szerettelek.

GUIDO. Sosem szerettedél.
Máskép Szerelmed nem locsolta volna
Kiontott vérrel azt a templomot,
Hová csak az ártatlanok mehetnek.

BEATRICE. Üres szavak.

GUIDO. Eredj. A Szerelem
Úrvacsorája nem lehet miénk már.
Mérget csepegtetted szentelt borába,
Kelyhébe gyilkosság taszítja újját.
Ezer halált *szenvedtem* volna inkább.

BEATRICE. Ezer halált *szenvedtem* érted én.

GUIDO. Az élettől félj és ne a haláltól.

BEATRICE (*térdre roskad*).
Hát üss agyon. Ha véres a kezem,
Önts vért te is s az ég vagy a pokol
Lesz nászi ágyunk. Rajta, rántsd ki kardod
Számolj le gyorsan a mohó Halállal,
Mely már feni fogát az életemre.
Hamar, merítsd be kardod a szívembe,
Ami csak a te képed őrizi,
Vagy hogyha nem akarsz megölni így,
Ints, hogy e gőzölő pengébe dőljek.
Én megteszem.

GUIDO (*kicsavarja kezéből a tórt*).

Add ezt a tórt nekem,
Jaj, istenem, mily véres a kezed,
Ez a pokol, itt nem maradhatok.

BEATRICE. Emelj magadhoz kegyesen, vagy így,
Koldús gyanánt csúszkáljak itt a földön?

GUIDO. Nem akarom már arcodat se látni.

BEATRICE. Bár sose láttam volna arcodat.
Vedd fontolóra, hogy te érted öltem.

(*Guido hátrál; Beatrice térdre roskad és megragadja kezét.*)

Guido figyelj hát. Itten Páduában
Te nélküled siralmas volt az élet
De gyilkos árnyék sem terült reá
S zord férjem oldalán oly szűzin éltem

Követve zsarnoki szeszélyeit,
Mint bármilyen másik nemesleány,
Ki most riadva retten vissza tőlem.
Ekkor te jöttél, és mióta itten
Magamban élek, távol a hazámtól,
Te szóltál hozzám nyájasan először.
Jöttél, szemedbe szerelem derengett:
Lelkemben mindegyik szavad zenélt.
Tündökletes, fénylő magasban álltál,
Mint szent Mihály, a Santa Croce szentje,
Kinél gyakorta térdepeltem egykor.
Fiatal arcodon derű sugárzott -
És így szerettelek titokban téged.
De rám tekintettél, elém borultál
És térdre estél, mint én most elébed.
Lágy esküvel - most is fülemben cseng még -
Szerelmet esküdtél, s hittem te néked.
Téged nem egy nő ostromol biztonnal,
Ha szenved egy ily szörny bilincsein,
S hozzá láncolva él, mint gályarab
A bélpokloshoz - én nem tettem ezt,
S ha megteszem, nem kúszok porba hozzád
S tudom, te akkor is épúgy szeretsz.

(Kis szünet után félénken közeledik hozzá.)

Hogy értesz-e már, nem tudom, Guido.
Érted követtem el a szörnyű bűnt,
Mi ifjú véremet jéggé mereszti,
Érted.

(Kitárja karjait.)

Nem akarsz szólni hozzám?
Csak egy kicsit szeress: leánykoromban
Nem volt barátnőm és sosem szerettek.
Barátom légy.

GUIDO. Rád nézni sem merek;
Amit kívánsz, az roppant undorító.
Keress fel a komornáid.

BEATRICE. Haha.
S egy férfi szól így, - Kishitű, ha ölsz *te*,
Nem szerelemből, ámde ronda bérért,
S bűnben fetrengve vánszorogsz elém:
Ágyadra ülök s csöndesen virrasztom
Az éjet által, hogy a bosszuló bűn
Ne marja ki mérgével a füled
S megvédjem álmod. Éppen a bűnösnek
Kell vigaszul a szerelem a földön.

GUIDO. Nem fér meg együtt bűn és szerelem.

BEATRICE. A bűn s a szerelem nem fér meg együtt.
Jaj, mennyivel másabb a nő szerelme.
Itt Páduában mennyi nő szeret,
Aki kemény munkában elnyűvődik, -
A férj elissza kicsi hetibérét,
Rút dáridónál, korcsma gőziben,
S hogy szombat este hazatántorog,
Az asszony a hideg kemence mellett
Altatja búsan síró kisfiát.
A férj dühében megveri az asszonyt,
Mert éhes a gyerek, hideg a tűzhely.
S a nő szeret, hajnalra újra felkel -
Kisírt orcája puffadt a veréstől -
Dolgozni kezd, kisöpri a szobát,
Mosolyra kényszeríti ajkait
S örül, ha nem veri meg az ura
A gyermeke előtt. - Ilyen a nő szerelme.

(Szünet.)

Hallgatsz? Beszélj. Irgalmazz én nekem,
Még lángtól izzik életem nyara.
El nem taszíthatasz oldaladtól engem:
Hová szaladjak, hogyha most elúzóls?
Egy életet tiportam el miattad
És visszahozhatatlanul megöltem
A lelkemet.

GUIDO. El a szemem elől.
Kisértet a halott és a szerelmünk,
Mint rém csapong, bolyong a sír körül
És sír, mivel megölték az uraddal.
Nem érzed-e?

BEATRICE. A férfi, ha szeret,
Keveset ad, de ha a nő szeret
Odadja kedvesének mindenét.
Ezt érzem.

GUIDO. El. És akkor visszatérhetsz
Ha feltámasztod a halottadat.

BEATRICE. Bár fölkelhetném a halottamat,
Bár visszaadhatnám a szem tűzét,
A nyelvnek a beszéd művészetét,
A szívnek a verést, - de nem lehet.
Megvan; s az, aki egyszer már halott,
Örökre az; nem melegíti tűz.
És nem fagyasztja-hűti tél hava.
Valami eltűnt - és hiába minden,
Hívd, nem felel - tréfálj, kacagni nem tud -
És szúrj belé - nem vérzik.

Jaj ha én
Föltámaszthatnám azt, akit megöltem.
Isten, csavard most vissza a napot,
Töröld ki az Idő könyvéből ezt
Az éjszakát. Rántsd vissza csillagod.
Legyek az, aki egy órája voltam.
Hiába minden, az Idő nem áll meg
S bármily rekedten sír a fájdalom,
Tovább görög a nap. De kedvesem,
Te sem puhulsz részvétre, enyhe szóra?
Guido, Guido, csókolj meg, még csak egyszer,
Ne üzz iszonytató kétségbesésbe!
A nő megőrül, hogyha így elúzik.
Csókolj meg egyszer, édes. Nem akarsz?

GUIDO (*a tórt magasra tartva*). Nem,
Míg nem hül el a vér acéلودon.
S akkor se csókollak meg.

BEATRICE. Üdvözítöm,
Mily árva a nő e cudar világban.
Örvénybe ránt a férfi s csúful otthagya,
Ha zuhanunk.

GUIDO (*vadul*). Eredj az áldozathoz.

BEATRICE (*felmegy a lépcsőre*).
Megyek, megyek! Irgalmasabb legyen
Az ég te véled egykor, mint te vélem.

GUIDO. Csak akkor esdek irgalmat, ha én is
Orvul ölök.

BEATRICE (*néhány lépcsővel lejjebb jön*). Ha orvul ölsz te is
A gyilkosság az telhetetlen-éhes.
Testvére a Halál sosem pihen,
Visít a házba, amíg társa nem lesz
Várj hát Halál mindjárt hú cimborát kapsz.
Ne sirj, hisz olyan lakomához ülsz.
Hogy végre megzabálhatod magad.

Hajnal se lesz s iszonytató vihar jön,
Oly szörnyű, hogy reá a mézsféher hold
Szürkére sápad, lassú szél jajong
A ház körül és fenn a csillagok
Őrjöngve futják szédítő körük.
És tűz a könnyük, mintha megsiratnák
Amit a nap hoz. Sírd ki a szemed
Szánalmas égbolt! Sírd és jajveszékeld!
S ha fájdalomözön borítaná
Keserű könnyével a világot,
Az is kevés lesz erre.

(Mennydörgés.) Hallod-e
Az égbolt is tarackot durrogat?
A bosszú ébred és reá uszítja
Vad vérebeit a világra. Jaj
Kettőnk közül annak, ki e villás tüzet
Idézte, mert a vemhe átkokat rejt
S lesújt az ostorával.

(Villámlás, aztán mennydörgés.)

GUIDO. Menj, eredj már.

(A hercegnő el. Mikor a biborfüggönyt fölemeli, pillanatra Guidóra tekint, de Guido hajthatatlan. Új mennydörgés.)

Az életem, szerelmem itt hever,
Elhamvadottan, romba, lábaimnál
Nyomába sunyi gyilkosság suhan
Halk macskatalpakon - s ő tette mindezt
De szeretett, s ha ölt, csak értem ölt.
Beatrice, jöjj vissza,

(Mikor felmegy a lépcsőn, katonák közeledő lépését hallani.)

Ha, mi ez?

E fáklyafény, e siető dobaj.
Csak el ne fogják őt. -

(A lárma erősödik.)

Beatrice.

Van még időnk, fussunk, hamar, hamar,

(Kívülről a Hercegnő hangja hallatszik.)

BEATRICE. Fogjátok el, utána, ő a gyilkos.

(A lépcsőről egy csapat katona dübörög le. Eleinte nem veszik észre Guidót, de a hercegnő fenn a lépcsőn megjelen a fáklyás szolgálkkal és Guidóra mutat. Guidót rögtön elfogják. Egyik katona kiragadja kezéből a kést s felmutatja az őrség kapitányának.)

(Függöny.)

NEGYEDIK FELVONÁS.

Törvényterem. A falak alul préselt, szürke bársonnyal vannak beaggatva, felül pedig vörösre vannak festve. A vörös sugarakkal diszes tetőt aranyozott jelképes alakok tartják, a friz és párkány szürke. A hercegnő számára fehér atlasz, aranyvirágokkal ékes mennyezetet emeltek. Vörös szövettel behúzott hosszú pad a bírák számára. Még odább asztal a törvényszéki írnoknak. A mennyezet mindkét oldalán egy-egy katona áll s két katona őrzi az ajtót is. A polgárok egy része már ott van, a többiek jönnek és köszöngetnek egymásnak. Két violaszín ruhás törvényszéki szolga - kezükben hosszú fehér botokkal - tartja fenn a rendet.

ELSŐ POLGÁR. Jó reggelt, Antal szomszéd.

MÁSODIK POLGÁR. Adj isten, Domokos szomszéd.

ELSŐ POLGÁR. Nevezetes nap virradt Páduára. A herceg meghótt.

MÁSODIK POLGÁR. Mondhatom, Domokos szomszéd, még soha világéletemben nem volt ilyen nap, mióta az utolsó herceg meghótt. Való igaz, aminthogy becsületes ember vagyok.

ELSŐ POLGÁR. Úgy-e, Antal szomszéd, előbb kihallgatják a gyilkost és csak aztán látnak fölötte törvényt?

MÁSODIK POLGÁR. Dehogy, hisz akkor sohasem érne véget a sok szó-fia beszéd. Előbb elítélik, hogy megkapja a magáét s aztán kihallgatják, hogy semmi igazságtalanság ne essék.

ELSŐ POLGÁR. Annyi bizonyos, hogy most féltheti ő kelme a nyakát.

MÁSODIK POLGÁR. Szó, ami szó, mégis csak istentelenség egy herceg vérit venni.

ELSŐ POLGÁR. Azt mondják, a hercegnek kék a vére.

MÁSODIK POLGÁR. Amondó vagyok, hogy a miénk fekete volt, mint a lelke.

ELSŐ POLGÁR. Ügyelj szavadra, Antal szomszéd, mert az a kékszemű törvényszolga nagyon feléd sandít.

MÁSODIK POLGÁR. Bánomisén, tőlem ugyan rám sandithat, ahogy kedve tartja.

HARMADIK POLGÁR. Mit tartotok ti tulajdonképen arról a fiatalemberről, ki a hercegre döfte a kését?

MÁSODIK POLGÁR. Tisztességes, kedves, szemrevaló legény, de mégis gonosztevő, mivel-hogy a herceget megölte.

HARMADIK POLGÁR. De csak először cselekedte. Talán enyhítő körülménynek vélelmezi majd a törvény, hogy nincs visszaesésben.

MÁSODIK POLGÁR. Nini, erre nem is gondoltam. De a törvény szigorú mindenkivel.

A TÖRVÉNYSZOLGA. Fogd be a szád, te gazember!

MÁSODIK POLGÁR. A tükröd vagyok-e, hogy gazembernek nevezet?

ELSŐ POLGÁR. Ez az udvarnál van. Na, Lucia asszony, mi ujság van a hercegéknél? Hogy van szegény asszonyod, a szépséges hercegnő?

LUCIA. Jaj, micsoda szörnyű nap, micsoda szörnyű nap, Istenem! Micsoda szerencsétlenség. Mult júniusban, szent Mihálykor volt tizenkilenc éve, hogy férjhez mentem. Most augusztus van s a herceget megölték: micsoda furcsa véletlen.

ELSŐ POLGÁR. Véletlennek véletlen. De azért a hóhér bárdja nem lesz - életlen. No szólj már arról, mit csinál a hercegnő?

LUCIA. Tudtam, hogy valami baj fenyegeti házunkat: hat héttel ezelőtt minden süteményem ugyanazon az oldalon égett oda s Szent Márton estéjén egy nagyfene molypille röpült a gyertyába, olyan szárnyai voltak, de olyanok, hogy én az ijedtségtől majdnem...

HARMADIK POLGÁR. Kedves komámasszony, végre beszélj már a hercegnőről. Hogy mint van?

LUCIA. Bizony, bizony, ideje, hogy kérdezősködjetek utána, a szegény lelkem már alig van eszén. Egész éjjel le se hunyta szemét, csak járkált a szobában fel és alá. Hiába rimámkodtam, hogy igyék valamit, egy kis zsendicét, vagy borlevest, vagy hogy dőljön le az ágyra és aludja ki magát; nem - mondta - én félek az álomtól. Mit szóltok ehhez - különös, mi?

MÁSODIK POLGÁR. A nagy uraságoknak kevés a vágott dohányuk, de helyette szép ruhákat ad nekik az Isten.

LUCIA. Hát ennyit tudok. Isten óvjon mindnyájunkat a gyilkosságtól, míg élünk.

(Moranzone sietve jő.)

MORANZONE. Meghalt a herceg?

MÁSODIK POLGÁR. A szívébe kés van és azt mondják, ez senki fiának se válik egészségére.

MORANZONE. Kit vádolnak a gyilkossággal?

MÁSODIK POLGÁR. Hát azt, akit elfogtak, uram.

MORANZONE. De kit fogtak el?

MÁSODIK POLGÁR. Csak azt, akit azzal vádolnak, hogy a herceget megölte.

MORANZONE. Azt kérdezem hogy hívják az illetőt?

MÁSODIK POLGÁR. Éppen annak, amire keresztapja keresztelte. Hogyan is hívhatják másnak?

TÖRVÉNYSZÉKI SZOLGA. Guido Ferranti a gyilkos neve.

MORANZONE. Még ki se mondtad s máris tudtam, ő volt.

(Félre.)

De, furcsa, hogy a herceget megölte,
Hisz mást akart, mikor magára hagytam. -
A herceget meglátta tán az ágyban,
Gyűlölni kezdte apja árulóját
S kidobva a lágy szenvedélyt szívéből,
Szerelme gyermekes szeszélyeit -
Bosszúra gyúlt. Azon csodálkozom, hogy
Meg nem szökött.

(Újra a tömegbe vegyül.)

S hogyan fogták el őt?

HARMADIK POLGÁR. Csak az üstökénél fogva, uram.

MORANZONE. Azt kérdezem, ki fogta el?

HARMADIK POLGÁR. Hát az, aki börtönbe csukta.

MORANZONE. Ki vert lármát?

HARMADIK POLGÁR. Azt már nem tudom, uram.

LUCIA. Maga a hercegnő jelentette föl.

MORANZONE *(félre)*. Mit, a hercegnő? Gyanús, gyanús.

LUCIA. A tör kezében volt - a hercegnő tőre.

MORANZONE. Mit mondasz?

LUCIA. A herceget a hercegnő tőrével ölték meg.

MORANZONE *(félre)*. Titok lappang mögötte, - nem értem.

MÁSODIK POLGÁR. De sokáig nem jönnek.

ELSŐ POLGÁR. Biztosítalak, a fogolynak nagyon is korán jönnek.

TÖRVÉNYSZÉKI SZOLGA. Jön a bíróság, csend.

ELSŐ POLGÁR. Te vagy a csendzavaró, koma, mikor csendre intesz bennünket.

(A törvényszéki elnök és bírák jönnek.)

MÁSODIK POLGÁR. Ki az a bíborruhás? Talán a hóhér?

HARMADIK POLGÁR. Nem, az a főbíró.

(Guidót fedezet alatt elővezetik.)

MÁSODIK POLGÁR. Ez biztosan a fogoly.

HARMADIK POLGÁR. Kedves fiúnak látszik.

ELSŐ POLGÁR. Ép erről láthatod, hogy nagy zsvivány: a gazfickók ma oly becsületeseznek látszanak, hogy a becsületes embereknek, ha meg akarják magukat különböztetni tőlük, gazembereknek kell látszaniok.

(A hóhér megjelenik és Guido mögé áll.)

MÁSODIK POLGÁR. Itt jön a hóhér. Jézus segits. Mit gondoltok, éles a bárdja?

ELSŐ POLGÁR. Mindenesetre élesebb, mint a te eszed. De veszitek-e észre, hogy az élet nem rá irányozza.

MÁSODIK POLGÁR *(vakarja tarkóját)*. Becsületemre, nem jó ily közel lenni hozzá.

ELSŐ POLGÁR. Sohase félj, koma. A magunkszörű emberek nyakát sohasem nyiszantják el, minket legföljebb felmagasztosítanak.

(Künn trombitaszó.)

HARMADIK POLGÁR. Mit jelent a trombitaszó? Már vége a tárgyalásnak?

ELSŐ POLGÁR. Nem, a hercegnő jön.

(A hercegnő fekete bársonyruhában jő s virágos-fekete bársonyszályát két violaszín ruhás apród viszi. Vele jön a bíboros, skárlátpirosban s az udvar emberei, feketében. A hercegnő a bírák padja fölött a trónon foglal helyet, a bírák felkelnek és mikor bejő, megemelik fővegjüket. A bíboros kissé lejjebb ül, a hercegnő mellé. A trón köré udvaroncok sereglenek.)

MÁSODIK POLGÁR. Nézd csak, milyen halavány szegény hercegnő. A trónra fog ülni?

GUIDO. Kérem, minél előbb.
Nem mondhattok ti édesebbet ennél.

FŐBÍRÓ *(fölemelkedve)*. Guido Ferranti -

MORANZONE *(kilép a tömegből)*. Főbíró, ne még!

FŐBÍRÓ. Ki vagy, hogy a törvény szavába vágsz?

MORANZONE. Teljék be ő felette is a törvény,
De hogyha nem igaz -

FŐBÍRÓ. Ki ez az ember?

BARDI. Egy főnemes, a herceg ismerőse.

FŐBÍRÓ. Ép jókor érkezik, e pillanatban
Láthatja, hogy bűnhődik meg a gyilkos.
Ott áll a bűnös ki megölte őt.

MORANZONE. Hogyan, gyanú vetette rá magát,
Vagy tán van kezetekbe bizonyíték?

FŐBÍRÓ. Háromszor is kértem, de nem felelt,
A büntudat nyelvére nehezül,
Mert védelmére nem talált szavat,
S még mentekezni sem akar, amit
Ha ártatlan, megtesz minden bizonnal.

MORANZONE. Van bizonyíték ellene, bíró úr?

FŐBÍRÓ *(a tört mutatva)*. Van, ez a tört, mit véresen csavart ki
Vérfertezett kezéből egy vitéz.
Kell másik is?

MORANZONE *(kezébe veszi a tört s a hercegnőhöz közeledik)*.

Nem láttam ezt a tört

Egyszer kegyelmes asszonyom övében?

(A hercegnő összerezzen, de nem felel.)

Legyen szabad most e szegény veszendő
Fiúval egy pár percre szólanom.

FŐBÍRÓ. Tessék, uram, s kérem beszélje rá,
Könnyítse meg szívét a bűn sulyától.

(Moranzone átmegy a jobboldalra Guidóhoz s megfogja kezét.)

MORANZONE. A hercegnő gyilkolta meg. Tudom.
Tán azt hiszed, majd szóltan engedem, hogy
Vesztőhelyen pusztulj egy nő miatt?
Atyád eladta az ő férje s most
Téged pedig ez asszony árul el.

GUIDO. Gróf,
Én tettem, egyedül. Elégedett vagy?
Megbosszúltam szegény atyám halálát.

MORANZONE. Ne is beszélj, tudom, hogy nem te voltál,
Máskép atyádnak töre lenne itt,

S nem ez az asszonyos pipere-eszköz.
Nézd, hogy figyel. Az álarcát letépem
És gyilkossággal vádolólok meg őt.

GUIDO. Kérlek ne tedd.

MORANZONE. De megteszem biz én.

GUIDO. Hallgatni most tanácsosabb.

MORANZONE. Miért?
Ha büntelen, tisztázza majd magát,
S haljon, ha bűnös.

GUIDO. És én mit tegyek?

MORANZONE. Te, vagy én - elmondjuk mi az igaz.

GUIDO. Az az igaz, hogy én követtem el.

MORANZONE. Lássuk, hogy mit felel a hercegasszony.

GUIDO. Elmondom én, hogy mi igaz.

MORANZONE. Helyes,
Gaztette hulljon a fejére s nem rád
Nem ő adott ki az őrségnek?

GUIDO. Ő.

MORANZONE. Bosszúld meg rajta az atyád halálát,
Ő volt Judásnak felesége.

GUIDO. Ő volt

MORANZONE. Most úgy hiszem, már ösztökélni sem kell,
Bár tegnap még gyermek gyanánt remegtél.

GUIDO. Tegnap remegtem, most erős vagyok már.

FŐBÍRÓ. Beismeri?

GUIDO. Beismerem, uram -
Hogy rút gyilkosságot követtek el.

ELSŐ POLGÁR. Nézzétek csak, gyenge a szíve és tudni sem akar a gyilkosságról.
Meglátjátok, még szabadon engedik.

FŐBÍRÓ. Ez minden?

GUIDO. És még többet is tudok -
Halálos bűn más vérét ontani.

MÁSODIK POLGÁR. Ezt inkább a hóhérnak mondaná, de, szavamra, jó mondás.

GUIDO. S most arra kérem a bírói kart,
Engedje meg, hogy megvilágosítsam
A gyilkosság titokzatos kódét
És megnevezzem azt, aki e törrel
A herceget megölte tegnap éjjel.

FŐBÍRÓ. Nyíltan beszélhetsz.

BEATRICE (*felkel*). Ezt nem engedem,
Minek nekünk további bizonyíték?
Nem fogták el mult éjjelen a bűn
Véres ruhájában?

FŐBÍRÓ (*mutatja a törvénykönyvet*).
Kegyelmes asszony,
Tekintse a törvényt.

BEATRICE (*félretolja a könyvet*). Minek a törvény?
Nem érzed-e, hogy az eféle ember
A nép előtt megrágalmazza férjem,
Másik szavával Városunkra tör.
Becsületünk becsmérli, sőt talán
Még engem is?

FŐBÍRÓ. De asszonyom, a Törvény.

BEATRICE. Hallgasson és szájában a pecekkel,
Lépjen fel a hóhérnak zsámolyára.

FŐBÍRÓD De a törvény.

BEATRICE. Az nem köti kezünk,
Mi másokat kötünk vele.

MORANZONE. Biró úr,
Ne túrjón el ily ferde visszaélést.

FŐBÍRÓ. Gróf úr, ne gáncsokodjék, én beszélek.
Rossz példa lenne, hercegasszonyom,
Ha görbe útra vinnénk most a Törvényt,
Felbátorodva az anarhia,
És megbolygatva arany-mérlegünket
Győzelmet ülne az igaztalanság.

BARDI. Felsőged nem szegülhet a Jog ellen.

BEATRICE. Törvényt papoltok és Jogot nekem?
Nemes urak, beszéljete, mi lenne,
Ha földetekbe törne a zsvány,
Ha dús vagyontok egy silány fikarccal
Csorbulna csak, adnátok-e halasztást,
Törvényt, Jogot az ily gonosztevőnek
Oly türelemmel, mit neked ajáltok?

BARDI. A nemeseket sérti, hercegasszony.

BEATRICE. Én azt hiszem, hogy nem. Ha éjidőn
Tolvaj lopódzna úri házatokba
S rongyába tömne egy pár limlomot,
Ugyan ki állna meg vele vitázni
Ki nem kiáltja oda a poroszlót,
Hogy a zsványt börtönbe vesse?

És ha

Ti fogjátok meg e gonosztevőt
A férji vérrel átkozott kezén,

Ti is bíró elé idézitek
S halált kiálttok a fejére.

GUIDO. Isten.

BEATRICE. Beszélj, bíró.

FŐBÍRÓ. Hiába, nem tehetjük,
A páduai törvény szigorú:
S szerinte még a gyilkos is beszélhet,
Saját szavával védheti magát.

MORANZONE. Igaz törvény. Igazságos bíró.

BEATRICE. Korán ujjongtok a Törvényetekkel.
Mert ez nem oly gyilkos, milyen a többi,
De pártütő és az ország árulója,
S mint lázadót fogták el őt az örök.
Megölte orvul Államunk Fejét
S az Államot is, és ma gyászos özvegy
Mindegyikünk, ma minden gyermek árva
És így az Állam ellensége, ép úgy,
Mint hogyha bőszen, fegyveres erővel
Jött volna a velencei sereggel
S nyílt harcba rázta volna a kapunkat.
Nem, e kalandor még veszélyesebb,
Mint lándzsaerdő és az ágyú-üteg,
Mert a torony, a fal, a várerőd,
Mi puszta kő és deszka, hogyha eldől,
Új kél helyébe - ámde szóljatok,
Ki költi fel a holt uralkodót?
Ki csal mosolyt szájára?

MAFFIO. Most a gyilkos
Nem kap jogot a szóra.

JEPPO. Jól
Ellátta a baját. Figyelj.

BEATRICE. Ezért
Hamút, hamút, bús Pádua fejére,
Gyászlobogó borítsa minden uccánk,
Mindenki öltse fel a gyász-ruháját,
De mielőtt a temetésre mennék,
Gondoljatok e gyilkos, gaz cudarra.
Ki Államunkra pusztulást hozott.
Börtönbe véle, a szűk házikóba,
Hol megszegik a szó és a Halál
Porról tömi be száját a hazugnak.

GUIDO. Engedjete, szolgák, Bíró, figyelj most,
A zabolátlan és vad óceánt,
A téli orkánt, alpesi vihart
Lecsillapíthatod, de engemet nem.
S ha kardokat meríttek a nyakamba,

Minden sebem dühös szájjal pöröl
A boltozatra.

FŐBÍRÓ. Céltalan erőszak;
Ha a birói szék nem engedi
S nem ad neked jogot szabad beszédre,
Szavad csupán a szélbe harsogod.

(A hercegnő mosolyog, Guido kétségbeesett mozdulattal visszatörpan.)

Kegyelmes asszony, a birói kar
Felséged engedelmével a másik
Szobába megy rövid tanácskozásra,
Hogy megvitassa e nehéz ügyet,
És latba vesse az írás szavát.

BEATRICE. Menj, jó biró, vizsgálj meg az irást
S ne játssz e rút gonosztevő kezére.

MORANZONE. Menj, jó biró, vizsgálj meg a szived
S kérdészetlenül ne küldj halálba senkit.

(A főbiró s a birák el.)

BEATRICE. Hallgass, te életem rossz szelleme,
Most másodízbe lépsz közém s közéje,
De most uram, most rajtam ám a sor.

GUIDO. Meg nem halok, amíg ki nem kiáltom.

BEATRICE. Halj meg s cipeld a sírba titkodat.

GUIDO. Te vagy Pádua hercegasszonya?

BEATRICE. Most az vagyok, Guido, mivé te tettél,
Ez a te műved.

MAFFIO. Nézd, egész olyan,
Mint a fehér nőtény-tigris, amit
Az indus szultántól kapott a dózse.

JEPPO. Meghallja, csitt, vigyázz,

HÓHÉR. Szegény fiú,
Én nem tudom, használ-e majd a szó,
Hisz bárdom oly közel van a nyakadhoz
És a beszéd úgy sem veszi el élet.
De hogyha nyomja szíved az igazság,
Ide hívom az Egyház emberét,
Ő néki mondja el, mi fáj, a nép,
Meglásd, milyen jóságos a szive.

GUIDO. Te kedvesebb vagy, mint a többiek,
Pedig halál a mesterséged.

HÓHÉR. Úgy van,
Tőlem kapod az utolsó kegyelmet.

GUIDO. Bíbornok úr, keresztény ez az ország?
Hisz ottan, a birói szék felett

Krisztus kegyelmes arca mosolyog
S nem gyónhat a halálba induló?
Gyóntass meg és halld szörnyű bűnömet,
Ha csakugyan bűn nyomja lelkemet.

BEATRICE. Időpazarlás.

BÍBOROS. Árva gyermekem,
Nem szólhatok vitába a birákkal
Előbb a Törvény szól s csak azután én,
Hogy a bűnöst töredelemre intsem
S a Szentegyház fülébe súgva titkát
Könnyitse meg bűnös, szegény szívét.

BEATRICE. A gyóntatószékben vígan fecseghetsz,
Míg a beszédet el nem unja ajkad,
De szót se szólhatsz itt.

GUIDO. Nemes atyám,
Fukar vigaszt adsz hívednek.

BÍBOROS. Fiam,
Ez árva szappanbuborék-világgal,
Melynek mi itten csak pora vagyunk,
Miképen Szent Jeromos hirdeti,
Nem ér még véget Egyházunk hatalma -
Mert hogyha jámborul hal a bűnös
Kegyes imánk s a szent mise kimentí
Lelkét a purgatorium tüzéből.

BEATRICE. Ha ott találod majd a férjemet
Vérszínű csillaggal kihúlt szivén,
Mondd néki, hogy én küldtelek.

GUIDO. Teremtőm.

MORANZONE. Ez az az asszony, akit úgy szerettél?

BÍBOROS. Milyen kegyetlen Felség a bűnöshöz.

BEATRICE. Fél oly kegyetlen, mint hitéhez ő.

BÍBOROS. Igaz, a Herceget megölte.

BEATRICE. Gyilkos,

BÍBOROS. De megbocsájtás a nagyok erénye.

BEATRICE. Én sem kaptam kegyet, nem adhatok hát -
Kővé keményítette szívemet,
Mezőimen csalántövist vetett,
És megmérgezte, titkon és csalárdul,
Az irgalom forrásait szivemben.
Az életem mint elhagyott ugar.
Miből a jóság vigaszát kitepte.
Most az vagyok, az lettem, amivé tett.

(A hercegnő sír.)

JEPPO. Ej de furcsa,
Hogy úgy szerette szívtelen urát.

MAFFIO. A nők furák, ha szeretik a férjüket,
S ha nem szeretik, akkor is furák.

JEPPO. Petrucci, te valóban bölcs legény vagy,

MAFFIO. Mások csapását el tudtam viselni -
Ez bölcsességem csak.

BEATRICE. Soká vitáznak
Benn a teremben a deres szakállak.
Siessenek, mert megreped a szívem
Nem mintha élni oly nagyon szeretnék,
Mert életem - az Isten látja - bús, -
De egyedül távozni nem akarnék.
Mással megyek pokolba.

Bíboros,
Nem látod itt e vérpiros betűket?
Tudod, mit írtak homlokomra? - Bosszú.
Ó adj vizet, hadd mossam le róla,
Csak tegnap éjjel sült reá e bélyeg,
Mondd, napvilágnál is viselni kell?
Jaj, hogy tüzel, velőm hogy égeti!
Adj kést hamar, ne ezt, a másikat,
Hogy levakarjam a betűket.

BÍBOROS. Értem,
Hogy ily kegyetlen a gonosztevőhöz,
Ki a kezével ölte meg a férjét.

BEATRICE. Jaj, hogyha megpörkölhethném kezét -
Majd a pokolban ég csak.

BÍBOROS. A hitünk
Meg tud bocsátni ellenségeinknek.

BEATRICE. Csak én nekem nincsen sehohol bocsánat.
Ha, végre jönnek. Főbíró, beszélj hát.

(A főbíró jő.)

FŐBÍRÓ. Felsőleges asszonyunk, kegyelmes úrnőnk,
Soká latoltuk e vitás ügyet,
Mehánnyva-vetve Felsőged tanácsát -
Szebb ajkáról nem szólt a bölcsesség még.

BEATRICE. Folytasd ne bókolj.

FŐBÍRÓ. Ez a nézetünk.
Amit kifejtett hercegasszonyunk is:
Mindenki, aki csellel és erővel
A Herceg ellen összeesküvést sző,
Már *ipso facto* préda és bitang,
Nem védi a törvény, mely másokat véd,
És áruló, a népnek ellene,

Akár a nyílt úton megölhetik
És gyilkosát nem bünteti a törvény.
Ha egy ilyen törvény elé kerül
Alázatosan, szótalán ajakkal,
Viselje sorsa szörnyű büntetését,
Mert eljátszotta a beszéd jogát.

BEATRICE. Törvényetek bölcs, köszönöm szívemből,
Csak arra kérlek titeket, hamar
Végezzetek már véle, ahogy illik,
Fáradt vagyok s fáradt már a pribék is -
Van még szavad?

FŐBÍRÓ. Igen, kegyelmes asszony.
Nem páduai: idegen a gyilkos
S csak annyi hűség az ő tartozása,
A Hercegünkhöz, Pádua urához,
Amennyit a Természet olt belénk
S vádolja bár a bíró árulással,
Miért halál a büntetés bizonnal,
Mégis beszélhet ő a nép előtt.
Így a bíróság felszólítja őt,
Hogy védje meg formák szerint jogát,
Nehogy a városa haragra gyúljon
S az Államunk jogtiprás vádja érje,
Miből hamar lesz háború manapság.
Ilyen kegyes a páduai törvény
Az idegenhez, ki körünkben él.

BEATRICE. Hisz udvaronc volt s mégis idegen?

FŐBÍRÓ. Hét hosszú évig kell itt élnie,
S aztán lehet csak páduai polgár.

GUIDO. Törvényetek bölcs, köszönöm szívemből.

MÁSODIK POLGÁR. Én, lásd komám, nem kedvelem a Törvényt,
Mert hogyha nincs, nincs megszegője sem
S becsületes mindenki.

ELSŐ POLGÁR. Nagy okos vagy,
Meglásd, te még nagyon magasra jutsz,

TÖRVÉNYSZÉKI SZOLGA. Igen fel a bitóra.

BEATRICE. Ez a törvény?

FŐBÍRÓ. Ez a törvény, kegyelmes hercegasszony.

BEATRICE. Mutasd a könyvet: véresen mered rám!

JEPPO. Nézd most az arcát!

BEATRICE. Átkozott irás.
Szakíthatnám ki csak a jogszokásból,
Amint kiteptem mostan itt e könyvből.

(Kitépi a törvénykönyv egyik lapját.)

Jőjj Bardi gróf. Megbízható vagy-e?
Szerezz lovat és várj a kapunál,
Velencébe sietek most lóhalálba.

BARDI. Hogyan, te, úrnóm?

BEATRICE. Én, de szót se róla,
Menj nyomba.

(Bardi el.)

Még egy szóra, főbíró,
Ha mint beszéled, ez a honi törvény -
S nem kétkedem csöppet sem, hogy jogos,
Bár jogtalanság a jog ilyen esetben -
Mondd, ez a tárgyalás az én szavammal
Későbbi napra nem napolható el?

FŐBÍRÓ. A véstörvénytörvény nem napolható el.

BEATRICE. Nem hallgatom meg, hogy ez ember itten
Durván pörölgjön én velem, megyek,
A palotában úgyis sok dolog vár,
Menjünk urak.

FŐBÍRÓ. Kegyelmes hercegasszony,
Amíg ítéletet nem hall a vádlott,
El nem szabad távoznia e helyről.

BEATRICE. Mit nem *szabad*? Nem értelek, bíró,
Milyen joggal vetsz gátakat utamba?
Nem én vagyok most Pádua feje
S uralkodója?

FŐBÍRÓ. E joggal beszélek:
Ön asszonyom élet s halál ura,
Kiből a Jog forrása szerteárad;
Ha nincsen itt, a Jog se csörgedez,
Ezért kell mostan itt maradnia.

BEATRICE. Tehát erőszakkal marasztasz itt?

FŐBÍRÓ. Legyen egy a Törvénnel akaratja.

BEATRICE. És hogyha én magam török utat?

FŐBÍRÓ. Nem törheti meg a bírák jogát.

BEATRICE. Hát elmegyek mégis.

(Felemelkedik székéről.)

FŐBÍRÓ. Hol a kapus?
Csak lépj elő.

(A kapus előre jön.)

Tedd tisztet, tudod.

(A kapus a törvényterem baloldalán levő ajtait bezárja s mikor a hercegnő és kísérete közeleg, letérdel.)

KAPUS. Alázattal kérem, kegyelmes asszony,
Ne vegye terhül kénytelen kötelmem
S bús tisztemet ne lássa kérkedésnek,
De oly jogon vagyok ma itt, miként ön;
És hogyha a törvénybe gázolok,
Hatalmát csorbítom, nem az enyémet.

BEATRICE. Közöttetek nincs senkisésem, urak,
Ki ezt a kotnyelest kipenderítse?

MAFFIO (*kardot ránt*). Én megteszem.

FŐBÍRÓ. Gróf Maffio, vigyázz.

(*Jeppohoz.*)

S te is uram, mert az, aki először
Kardot ránt, bár a szolga ellen is csak,
Meghal ma este még.

BEATRICE. Be hát a kardot;
Meghallgatom, beszélhet a fogoly.

(*Visszamegy a trónra.*)

MAFFIO. Most ellenségedet kezédbe tartod.

FŐBÍRÓ (*kezébe veszi a homokórát*).

Guido Ferranti, míg e kis homok
Le nem pereg az óra üvegén,
Szólhatsz, de nem tovább.

GUIDO. Nagyon elég lesz.

FŐBÍRÓ. Most lásd, egész közel vagy a halálhoz.
Üdvödre kérlek, mondd az igazat,
Csak az segít rajtad.

GUIDO. Ha hazudok,
Adassatok át rögtön a pribéknek.

FŐBÍRÓ (*megfordítja a homokórát*).
Mély csönd legyen, míg a fogoly beszél!

TÖRVÉNYSZOLGA. Hát csönd legyen már végre.

GUIDO. Főbiró úr
S ti is nemes törvénytevő urak,
Oly szörnyűséges ez a gyászeset,
Hogy nem tudom, mint kezdjem a beszédet.
Hadd mondjam el előbb a származásom.
Apám Lorenzo, Parma hercege,
Kit cudarul eladott egy gazember,
Ugyane város néhai ura,
Az egykori herceg.

FŐBÍRÓ. Ne káromold
Őt, aki most koporsójában alszik.
Úgy sem segít rajtad.

MAFFIO. De, szent Jakabra
Ez ifjú akkor Parma hercege.

JEPPO. Mindig igaz nemesnek hittem én is.

GUIDO. Beismerem, hogy a jogos bosszú,
A gyilkos elleni jogos bosszúvágy
Szegődtetett a herceg udvarához
Ittam borát és ültem asztalánál
És társa lettem -, sőt beismerem
Hogy mind a percig fékeztem a kezem,
Míg át nem adta szíve titkait,
Bizalmasan szívem fölé hajolt
S rám bízta éppúgy minden porcikáját,
S hitt bennem, ahogy benne az apám hitt.
Fékeztem a kezem...

(A hóhérhoz.)

Te véres ember,
Idő előtt ne fend a bárdodat;
Ki tudja, itt-e a halálos órám?
Nézd, vannak még itt többen is, tekints szét

FŐBÍRÓ. Gyorsan pereg le a homok, siess,
Beszéld el a herceg meggyilkolását.

GUIDO. Hát: tegnap éjfélkor, kísértet-órán
Erős kötélén a kastélyba másztam,
Hogy bosszút álljak boldogult atyámért.
Ez volt a szándokom, uram, bevallom.
Halkan suhantam a lépcsőre föl,
A hercegi hálósza felé,
A biborfüggönyt már-már megragadtam,
Mit ráncigált az éjjeli vihar.
Egyszerre kibukott a bús fehér hold
S ezüst folyót öntött a zord terembe,
Az éj gyertyáit meggyújtotta nekem,
És láttam őt: álmában szitkozódott
S eszembe villant: ő az áruló,
Vérpadra ő vitette az atyámat
S átszúrtam erre hűtelen szívét
E törrel, amit a szobába leltem
Véletlen.

BEATRICE *(felugrik)*. Ó!

GUIDO *(keményen, indulatosan beszél)*.

Átdöftem a szívét.

S most arra kérlek benneteket bírám,
Hogy sose lássam többet a napot,
Mi ez utálatos világra süt.

FŐBÍRÓ. Amit kívánsz meglesz. Meghalsz ma éjjel,
Vezessétek le börtönébe őt.
Most mehetünk, urak.

(Guidót kísérik, mikor indul, a hercegnő utána tárja karjait és feléje rohan a színpadon át.)

BEATRICE. Guido, Guido.

(Elájul.)

(Függöny.)

ÖTÖDIK FELVONÁS.

Földalatti zárka a páduai állami tömlöcben. Guido (balra) táboriágyon fekszik, mellette asztal, rajta serleg. A sarokban levő kőasztalnál öt katona iddogál, kockázik; egyik lámpát akasztott alabárdjára. Guido fejénél a falban fáklya ég. A háttérben két vas-rácsos ablak, köztük (a középén) ajtó. Az ajtó is, az ablak is a folyosóra nyílik. A színpad meglehetősen homályos.

ELSŐ KATONA (*kockázik*). Hat, újra hatom van, Pietro fiam.

MÁSODIK KATONA. A teremburáját hadnagy úr, én nem játszom többet veled. Másképp elvesztem még az ingem is.

HARMADIK KATONA. Csak az eszed nem, attól nem kell félned.

MÁSODIK KATONA. Már ezt nem veheti el tőlem.

HARMADIK KATONA. Nem ám, mert nincs mit.

A KATONÁK (*hahotáznak*). Hahaha!

ELSŐ KATONA. Csitt, fölkeltek a foglyot, alszik.

MÁSODIK KATONA. Sebj! Eleget alszik az ügyis, ha majd a föld alá teszik. Tudom, örülne szegény feje, ha fölkelhetné valaki aztán, mikor már eltemették.

HARMADIK KATONA. Dehogy, hisz ha ott fölplaszt, akkor itt az utolsó ítélet.

MÁSODIK KATONA. Annyi szent, kutyául van: mert azt mondom, ha valaki ilyen magunk-fajta, húsból-vérből való legényt öl meg, a parancs ellen vétkezik csak, de aki herceget gyilkol, az a törvényt sérti.

ELSŐ KATONA. De hisz a herceg elvetemült gazember volt.

MÁSODIK KATONA. Ép azért kellett volna óvakodnia tőle, mert mint a mondás tartja, aki korpa közé keveredik, azt megeszik a disznók.

HARMADIK KATONA. Igazad van. Hány éves a fogoly?

MÁSODIK KATONA. Elég idős, hogy bolondságokat műveljen, de nem elég öreg arra, hogy okos és megfontolt legyen.

ELSŐ KATONA. Akkor mindenkori lehet.

MÁSODIK KATONA. Azt mondják, hogy a hercegnő kegyelmet akart neki adni.

ELSŐ KATONA. Igazán?

MÁSODIK KATONA. A főbíróhoz fordult, de ez meg nem akarta.

ELSŐ KATONA. Azt gondoltam, Pietro, hogy a hercegnő mindent megtehet.

MÁSODIK KATONA. Hát ami az idomait illeti, lehet, mivelhogy nála szebb asszonyt kerek e földön nem ismerek.

KATONÁK. Hahaha!

ELSŐ KATONA. Úgy értettem, hogy a hercegnőnk mindent kivihet.

MÁSODIK KATONA. Nem úgy van az. Most a birák kezében van, azok meg átadják a hóhérnak, ők és a kövér Hugó, majd ellátják a baját. Miután fejét lecsapták, akkor megkegyelmezhet neki a hercegnő, ha kedve szottyán hozzá. Ezt nem tilalmazza a törvény.

ELSŐ KATONA. Nem hiszem, hogy a te kövér Hugód nyakára teszi a bárdját, mert ez a Guido nemesi családból való és így a törvény szerint mérget is ihat, ha akar.

HARMADIK KATONA. A méreg-ivás, becsületesemre, rossz multság lehet.

MÁSODIK KATONA. Micsoda csoda ez a méreg?

ELSŐ KATONA. Hát csak az, ami megöli az embert.

MÁSODIK KATONA. De mégis milyen fajta?

ELSŐ KATONA. Olyanfajta, mint a víz, de nem ép olyan egészséges. Ha meg akarod kóstolni, hát van valamelyes abban a serlegben.

MÁSODIK KATONA. Az áldóját, akkor hozzá se szagolok.

HARMADIK KATONA. De ha nem issza ki?

ELSŐ KATONA. Akkor kivégzik.

HARMADIK KATONA. És ha kiissza?

ELSŐ KATONA. Akkor meghal.

MÁSODIK KATONA. Nehéz választani. Reméljük, hogy okosan választ.

(Az ajtón kopognak.)

ELSŐ KATONA. Nézzd csak meg, ki az?

(Harmadik katona az ajtóhoz megy és kinéz a kukucskáló lyukon.)

HARMADIK KATONA. Fehérnép.

ELSŐ KATONA. Csinos?

HARMADIK KATONA. Nem láthatom, hadnagy úr, mert álarc van rajta.

ELSŐ KATONA. Csak a nagyon szép és nagyon csúnya nők rejtik el arcukat. Engedd be.

(A katona kinyitja az ajtót, a hercegnő álarcosan, köpenyben belép.)

BEATRICE *(a harmadik katonához)*. Ön az őrség tisztje?

ELSŐ KATONA *(előre lépve)*. Én vagyok kérem.

BEATRICE. A fogollyal négy szem közt szeretnék beszélni.

ELSŐ KATONA. Ez, sajnos, lehetetlen. *(A hercegnő egy gyűrűt nyújt, a tiszt megnézi, meghajlik és visszaadja neki, azután a katonához fordul parancsoló hangon.)* Eredjetek. *(A többi katona el.)*

BEATRICE. Az emberei, hadnagy úr, kissé durvák.

ELSŐ KATONA. Pedig nem rossz emberek.

BEATRICE. Pár pillanat múlva újra visszatérek, de ha a folyosón végigmegyek, nehogy levétessek álarcomat.

ELSŐ KATONA. Nem kell félnie, asszonyom.

BEATRICE. Különös és fontos okokból kívánom, hogy ne lássák arcomat.

ELSŐ KATONA. Ezzel a gyűrűvel, asszonyom, kedve szerint járhat ki és be: a hercegnő gyűrűje.

BEATRICE. Most kérem, hagyjon magunkra. *(A katona indul.)* Még egy pillanatra. Hány órákor lesz a kivégzés?

ELSŐ KATONA. A parancs szerint tizenkét órákor ki kell vezetnünk a foglyot, de ő, azt hiszem, nem igen vár reánk. Bizonyára előbb kiissza a mérget. A halálra ítélték fáznak a hóhértól.

BEATRICE. Ez mérég?

ELSŐ KATONA. Igen, gyilkos-erős mérég.

BEATRICE. Most mehet.

ELSŐ KATONA. Teremtettét, ki lehet ez? Micsoda szép keze van. Talán a babája? *(El.)*

BEATRICE *(leveszi álarcát)*. Végre most
Elszökhet ez álarcban és köpenyben,
Hisz nem nagyobb, mint én, nem ismerik fel.
Mit bánom életem?
Már elhagyott, tudom, beletörődtem.
De mit teszek majd, hogyha átkozódik?
Van rá joga. Most tizenegyre jár,
Éjfélre jönnek: mit csinál a tiszt, ha
Üres lesz a kalitka?

(Az asztalhoz lép.)

Ez a mérég.
Mily furcsa, hogy e csillogó nedűben
Az élet összes bölcsessége szunnyad.

(Fölemeli a serleget.)

Mákillatú: emlékezem, mikor
Kisleányka voltam még, Sziciliában
Sok mákvirágot szedtem a búzában
S füzért kötöttem: hogy kacagtak akkor,
Még a mogorva bátyám is, szegény.
Mít tudtam ekkor, hogy a mák az élet
Forrásait mérgével eldugasztja,
Megáll a lüktetése és a vér
Jéggé mered, aztán az árva testet
Kicipelik s a sirgödörbe dobják.
Igen, igen a testet. És a lélek?
Lelkünk a mennybe, vagy pokolba száll
És az enyém?

(A fáklyát leveszi a falról s a rabágyhoz lép.)

Édesdeden pihen,
Mint kisgyerek, ki játszva elaludt.
Bár tudnék én ily édesen aludni.
De én lidércről álmodom szünetlen.

(Föléje hajol.)

Akarsz-e csókot, árva kisfiú?
Nem, ajkait szájam sebesre sütné,
Oly gyenge s bús. De hófehér nyakát
Nem éri hóhér, ennyi bizonyos.
Még most, ma éjjel túl lesz a határon
S aztán szabad. Bölcsék nagyon a bírák,
De fél olyan bölcsék se, mint magam.
Jaj, istenem, mi nagy volt a szerelmem
S mily vérszínű virág nyilott belőle.

(Újra az asztalhoz megy.)

Lenyeljem e nedűt s meghaljak így,
Vagy várakozzam, míg jön a Halál
S apródjai körülözönlik ágyam:
A bánat, az öregkor, a betegség?
Nem tudhatom, hogy még mi vár reám.
Ifjú vagyok meghalni; ámde kell.
Meghalni? Miért? Hiszen ma éjszaka
Kiszabadul innen s a vére nem száll
Fejemre. Mégis meg kell halni nékem.
Bűnös vagyok, ezért nem élhetek már.
Ó nem szeret, ezért nem élhetek már.
Egy csókja szebbé tenné a halálom.
De nem teszi. Azt hittem, a bíráknak
Elárul. Ó, nem ismertem soha.
Mi nők, nem ismerjük a kedvesünket,
Csak hogyha elhagy

(Harangszó.)

Iszonyú harang,
Érctorkú véreb, mért üvöltözöl?
Az életéért, csitt, hiába ordítsz.
Ébred - hamar.

(Megragadja a serleget.)

Ó, szerelem, szerelmem,
Reád köszöntöm ezt a serleget.

(Kiissza a mérget s a serleget az asztalra teszi. A zajra Guido ocsúdik, felriad, de nem látja, mit tett Beatrice. Pillanatig csendben merednek egymásra.)

Nem kérem én tőled, hogy megbocsáss,
A megbocsátás engem meg nem illet,
Mivel bűnös és átkozott vagyok.
De hagyjuk ezt. Megvalltam a bíráknak
Utálatos sok vétkemet, hiába.
Reám se hallgattak már. Azt mondta egyik,
Hogy e mesét te éretted koholtam,
Mert cinkosod vagyok, a másik is
Azt mondta, hogy a nők úgy játszanak
Az irgalommal, mint a férfiakkal,
Egy harmadik azt mondta, hogy a bánat

Elvette az eszem. Nem is figyeltek.
S mikor a Szentírásra tettem esküt,
Orvost hívtak. Ők tizen, egy ellen,
Tartják kezükbe most az életed.
Pedig Pádua hercegnője címem,
De az vagyok-e, vagy se, nem tudom.
Kegyelmet adtam néked és leszóltak:
Ez árulás, mondták, lehet, hogy az -
Én nem tudom. Egy óra múlva jönnek
És a poroszlók elcipelnek innen,
Hátadra húzzák megkötött kezed
S vérpadra visznek. Ámde én siettem.
Fogadd Guido, ez a pecsét-gyűrűm,
Az örök ezzel áteresztenek.
Vedd e köpenyt hamar, nesze az álarc.
Nyugton mehetsz. Ha túl vagy a kapun,
Fordulj be gyorsan balra és a hídnál
Lovak nyihognak. - Virradat előtt
Velencében leszel.

(Szünet.)

Nem is felelsz?

Így mégysz el innen, meg sem átkozol?
Van rá jogod, csak rajta.

Érted-e,

Hogy közted és a bús halál között
Oly sok homok sincs már a homokórán,
Mint mennyi egy gyerek kezébe fér.
Itt a gyűrű, nézd, tiszta a kezem;
Ne félj. Fogadd el, kérlek, a gyűrűmet.

GUIDO *(átveszi és megcsókolja)*.

Köszönöm.

BEATRICE. És most elmégysz Páduából,

GUIDO. Hogy, Páduából, én?

BEATRICE. Igen, ma éjjel.

GUIDO. Ma éjjel?

BEATRICE. Áldd érette Istened.

GUIDO. Hát élhetek? Sohase volt az élet
Szébb, mint ma.

BEATRICE. Guido, mért e késkedés?
Itt a köpeny, lenn várnak a lovak
A második hídnál, a vám előtt.
Mért tétovázol? Hallod a harangot?
Bús kondulása, mindenik verése
Egy-egy perccel kurtítja életed;
Fuss hát hamar!

GUIDO. De mért jön oly sokáig.

BEATRICE. Ki?

GUIDO. A pribék.

BEATRICE. Ó.

GUIDO. Hisz csak ő vihet ki
Most Páduából engemet.

BEATRICE. Nem és nem.
Hogyan mered terhelni lelkemet
Még egy halottal, ó hiszen elég egy.
Ha számadásra hív az Isten egykor,
Te is élém jössz vérpiros fonállal
Nyakad körül s vádolni fogsz te is
Oly köszívűen, hogy a tűzbe bőgő
Sátán is olvadó könyűre lágyul.
Hát oly kemény vagy, hogy az ördög is
Irgalmasabb?

GUIDO. Én nem mozdulok innen,

BEATRICE. Nem, futni fogsz. Nem látod-e Guido, hogy
Egy lánynak is nagyobb hatalma van
Már Páduába, mint nekem. Megölnek.
A vérpadot ott láttam a teren,
Tolong körötte a mulya tömeg
Kiváncsi kéjjel és kopár röhejjel
Minthogyha színpad lenne csak ez állvány
S nem a halál komorló trónusa.
Fuss innen, el.

GUIDO. Majd a halál segít,
De nem te.

BEATRICE. Ah milyen könyörtelen vagy
Mindig ilyen voltál. Rohanj, Guido,
Kell menned innen.

GUIDO. Én itt maradok.

BEATRICE. Nem, nem maradsz. Oly szörnyű lenne ez,
Hogy a halálra rettent csillagok
Lehullanának és a béna hold
Sötétre válna megbomolt körén,
A nap pedig nem kelne fel soha,
Hogy az elátkozott világra süssön
Látván halálotat.

GUIDO. Én nem szököm.

BEATRICE *(kezeit tördelve)*.
Te nem tudod: ha jönnek a birák,
Nincsen szavam s lehull reád a pallos;
Hát nem vagyok elég gonosztevő már?
Egy bűn kevés neked? Ez a bűn is

Egy másikat szoptasson, undokabbat,
Mint az az első-szörnyű? Isten, Isten,
Rekeszd el a bűn buja anyaméhét,
Új vér ne száradjon az én kezemre.

GUIDO (*megragadja kezét*).

Hogyan Beatrice, oly mélyre buktam,
Hogy már te érted meg se halhatok?

BEATRICE (*elvonja kezét*).

Én értem? Az én életem bitang rongy,
Mit uccasárba gázol a világ.
Nem halhatsz értem, nem szabad, Guido,
Bűnös vagyok.

GUIDO. Hadd vessenek követ ránk,
Kik azt se tudják, hogy mi a kísértés,
Kik szenvedély kohó-tüzén se jártak
Ítéljenek el, kiknek élete
Fakó, unott, a színtelen kopottak,
Akik sosem szerettek.

BEATRICE. Jaj nekem.

GUIDO (*lábaihoz borul*).

Te vagy szerelmem, drága gyönyöröm
Ó rózsaszáj, arany haj, édes orcák
Ti férfiakkal incselgő csodák,
Oltári képe te a női bájnak.
Ha látlak, elfelejtem, ami voltam.
Ha látlak, a lelkem tiédbe olvad.
Ha látlak. Istennek tudom magam.
Megölheti a testemet a hóhér,
Örökre tart szerelmem.

(*A hercegnő a kezeit arcára szorítja. Guido elvonja.*)

Ó emeld fel

A szemeidnek selymes függönyét,
Hogy belenézve, mondjam el, szeretlek,
Mostan leginkább, mikor a Halál
Jégajkaid közém s közéd taszítja.
Ó jaj nekem, még a pribék se fáj úgy,
Mint ez a hallgatás, úgy-e, szeretsz?
Ezt mondd csupán és a halál se bánt,
De hogyha hallgatsz, százezer halál
Még a kegy is. Te kőszívű, kegyetlen,
Már nem szeretsz.

BEATRICE. Nincs rá jogom, Guido,
A szerelem fehér kezét sötét vér
Fertőzte be, - ide, ide ömlött ki,
S az én kezemtől.

GUIDO. Nem te, nem te voltál,
Ördög kísértett tégedet.

BEATRICE (*felugrik.*) Nem úgy van.
Mindenki önmagának ördöge
S magunk csinálunk poklot a világból.

GUIDO. Hulljon tehát pokolba a mennyország!
Ma még a poklot is mennyé varázslom.
Beatrice, szeretlek.

BEATRICE. Rossz vagyok.
Méltatlan lettem rád.

GUIDO. Krisztusra mondom,
A bűnt, ha az volt, én követtem el.
Szívemben gyilkos terveket növeltem,
Ez fűszerezte ételem, borom,
Lelkemben meggyilkoltam az urad
Százszor naponta. S hogyha ez az ember
Félannyiszor halt volna meg csupán,
Ott járna még a házban a Halál
És gyilkosságra várna.

Ámde te,
Ki szánva nézed a kivert ebet,
Kit gyermekek rajonganak körül,
Mert napsugárt ontasz, amerre mégysz,
Te hófehér, te szent, te tiszta angyal,
Mi volt a te bűnöd, miről beszélsz?

BEATRICE. Mi volt? Gyakorta azt hiszem, csak álom,
Mit egy gonosz szellem bocsát reám.
Aztán szemembe ötlük a koporsó,
Látom, nem álom, véres a kezem
És látom ezt is, árva, kósza lelkem
A tomboló, ordítózó viharban
Remegve indult a szerelmi révbe
S most összetört a bűnön a hajója.
Mi volt a bűnöm? Gyilkosság, egyéb nem,
Förtelmes, undok gyilkosság.

GUIDO. Nem és nem.
Bűnöd szerelmed fájdalom-virága,
Mely percre nyílt ki és a szenvedély
Egyszer véres gyümölcsöt is hozott,
Mít én letéptem százszor gondolatban,
A lelkem ölt, de gyenge volt karom rá;
Karod gyilkolt, de lelked tiszta volt.
Ezért szeretlek én, Beatrice.
És aki nem szán, nem talál kegyelmet
Az égbe sem. Csókolj meg, édesem.

(*Meg akarja csókolni Beatricét.*)

BEATRICE. Nem szennyezem be tiszta ajkadat -
Bűn volt a kedvesem, egy ágyba háltam
A gyilkossággal. Hogyha még szeretsz,
Menekülj, minden perc az életed
Féreg gyanánt rágcsálja. Menekülj.
S ha tán eszedbe jutnék a jövőben,
Tudd meg, Guido, hogy úgy szerettelek,
Mint senki más ezen a bús világon,
És láss egy asszonyt, aki életét
Áldozta fel az ő szerelmeért.
S ezzel megölte a szerelmet is.
Mi ez? Miért némult el a harang?
Miért dobog ez a sok katona?

GUIDO *(félre)*. Mostan vezet vérpadra majd az őrség.

BEATRICE. Mért hallgat a harang?

GUIDO. Csak ezt jelenti:
A síron innen véget ér az élet -
És a síron túl látlak újra téged.

BEATRICE. Még nincs késő, hát menekülj, siess
Van még időd, lenn várnak a lovak.
El, el, hamar, egy percre sem maradhatsz.

(A folyosóról katonák lármája hallik.)

EGY HANG KÍVÜLRŐL. Helyet, helyet Pádua főbírójának.

(A rácsos ablakon látni, amint a főbíró végighalad a folyosón, előtte fáklyavívők.)

BEATRICE. Késő.

EGY HANG KÍVÜLRŐL. A hóhér jön, helyet neki.

BEATRICE *(a földre rogy)*. Ó

(A hóhér bárdjával a vállán, megjelenik a folyosón, mögötte gyertyát tartó szerzetesek.)

GUIDO. Isten veled, szívem, segít a méreg,
Nem mintha félnék, csak nem akarok
A csúf vérpadra lépni.

BEATRICE. Ó.

GUIDO. Nem, itt,
Két csók között, karodba - ég veled.

(Az asztalhoz megy és megragadja a serleget.)

Hogyan, üres?

(A földre dobja.)

Szűkmarkú porkoláb,
Mérget sem adtál hát?

BEATRICE *(elhalóan)*. Ne öt okold.

GUIDO. Szentséges ég, te ittad ki a mérget,
Beatrice, felelj.

BEATRICE. Miért tagadnám?
A szívemet oly szörnyű tűz emésztí,
Az szólni fog.

GUIDO. Ó, kapzsi szerelem,
Csöppet se hagytál?

BEATRICE. Serlegedbe csak
Számomra volt halál.

GUIDO. Az ajkaidról
Hadd izlelem mézízű mérgedet.
Ott még maradt talán.

BEATRICE. Hiszen te élhetsz.
Nem szennyezi vér a kezed, te élhetsz.
Én gyilkoltam, énnekem halni kell.
Vér vért kíván: ezt mondja az írás.
Ki mondta? Nem tudom.

GUIDO. Várj engemet,
Együtt megyünk a másvilágra.

BEATRICE. Nem, nem.
Hisz annyi asszony él körülte itt,
Ki nem gyilkol, hanem szerelmet ad.

GUIDO. Szeretlek.

BEATRICE. És meghalni vágysz? Nem értem.

GUIDO. Ha meghalunk együtt, az emberek
Egy sírba fognak eltemetni minket.

BEATRICE. A sír, a sír szűk nászi nyoszolyának.

GUIDO. Nekünk az is elég lesz.

BEATRICE. Eltemetnek
Merev lepellel és fanyar füvekkel.
De lenn a sírba rózsa nem fakad
S ha nő, az is elhervadott, mióta
Mehalt a Herceg.

GUIDO. Ó Beatrice,
Szád rózsapírja dacol a halállal.

BEATRICE. Ott lenn, a sírban, por lesz ajkam is,
Két vak gödörré süpped a szemed
S a féreg, e rút lakodalmi vendég,
Dózsólva csap tort rothadó szívedben.

GUIDO. A Szerelemtől retteg a Halál
És én a szerelem örök jogán
Halok veled.

BEATRICE. De jaj, sötét a sír.
Nagyon sötét, ezért megyek előre,
Hogy lángra gyújtsam gyertyáit te néked.

Nem, nem megyek a sírba, nem halok meg.
Szerelmesem, erős vagy, ifjú, bátor.
Ha eljön a halálnak Angyala,
Birkózz vele.

(Guidót maga elé tolja.)

S megcsókolom a szájad,
Mihelyt legyőzted. Nincs, Guido, szered
A méreg ellen, mely dühöng eremben?
Nincsen folyó Itáliába már?
Hozz egy pohár vizet, hadd oltsam el
Ezt a tüzet.

GUIDO. Ó, Istenem.

BEATRICE. Beszélj,
Aszály van-e Itáliába? Nincs víz,
Csak tűz?

GUIDO. Szerelmem.

BEATRICE. Orvosért hamar.
De jaj, ne azt, ki vérző férjemet
Próbálta menteni. Hamar egy orvost,
Van ellenméreg minden méreg ellen.
Kínálj nagy árt, eladja biztosan.
Csak még egy órát s Pádua övé.
Nem akarok meghalni,
Utálom a halált. Jaj meg ne érints,
Szívembe mar a méreg. Ó, milyen
Kín a halál. Azt hittem, egykoron
Az életé csupán a fájdalom.
Pedig nem így van.

GUIDO. Szörnyű csillagok,
Oltsátok el fáklyátokat könyekkel,
És úrnőtök a hold legyen ma halvány.

BEATRICE. De mért vagyunk itt? Hisz ez a terem
Olyan kopár, szegényes nász-szobának.
Menjünk hamar. Hol vannak a lovak?
Mindjárt Velencében vagyunk, igen.
Mily hús az éj. Nyargaljunk szaporábban.
Az esküvőnkre szól ez a harang?

(A szerzetesek künn énekelni kezdenek.)

Zene. Vígabb lehetne, ámde ma
A bánat a divat - miért, ki tudja?
Mit sírsz, Guido? Hiszen szeretjük egymást.
Nincsen nagyobb kincs. Mit keressz, Halál itt?
Hisz senkisémet hívtam az asztalunkhoz.
Mit tolakodsz be? Esküszöm neked,
Bort ittam az egészségedre, bort,
Nem is igaz, hogy mérgeidet kiittam.

Széjjel locsoltam, mint a vért, a vért -
Elkésve jössz.

GUIDO. Nincs senki itt, szívem,
Káprázatok kísértének.

BEATRICE. Halál,
Mit vársz reám? Menj a terembe föl,
Férjem toráról még maradt hideg sült,
Az a tiéd, ez lakodalmi asztal.
Rossz helyre jössz. Most Páduába nyár van,
Miért nekünk e perzselő meleg?
Guido, a sírásóknak mondd, ne ássák
Ezt az üres sírt, hagyják abba már.
Nem akarom, hogy bele tegyetek.
Meggyulladok, megpörköl ez a hőség.
Mért nem segítesz? Adj vizet, vizet,
Ne mérget. Elmulott a fájdalom.
Most végre semmi kint sem érzek,
Már a Halál sincs itt, de jó, de jó most.
Ő el akart mi kettőnket szakasztani.
Mondd csak Guido, sajnálod, hogy velem
Találkoztál az életednek útján?

GUIDO. Mi volt te nélküled az életem?
Hány ember halt meg e sekély világon,
Keresve és kutatva *ezt* a percet,
S nem lelte meg.

BEATRICE. Hát nem sajnálod, édes?
Mily furcsa.

GUIDO. Nem szerettem-e a Szépet?
Egy férfi életére ez elég.
Nevetni és mulatni lenne kedvem.
Sok ünnepen voltam már szomorúbb -
De mért búsúlnék ilyen ünnepélyen,
Hol a Halál és a Szerelem önt bort.
Egyek vagyunk halálba, szerelembe.

BEATRICE. Egy nő se volt ilyen bűnös, de egy sem
Bűnhődött így. Guido, hiszed-e te,
Lehet-e, hogy a szerelem letörli
A vért kezemről, balzsamot csöpögtet
Sebemre, behegesztve, ami fáj
S bíbor bűnöm majd hófehérre mossa?
Mivel nagyon vétkeztem.

GUIDO. Az, aki
A szerelemért vétkezik a földön
Nem vétkezik.

BEATRICE. Bűnös vagyok nagyon.
De tán nekem is megbocsátanak majd,
Mivel nagyon szerettem.

(Ebben a felvonásban most csókolják, meg egymást először. A hercegnő felugrik, egyszerre iszonytató halálos görcs fogja el, tépni kezdi ruháját haláltusájában és végül a fájdalomtól eltorzult, kúsza arccal, holtan roskad vissza a székbe. Guido övéből előrántja tőrét, megöli magát és minthogy a hercegnő térdéhez esik, magára rántja a köpenyt, mely a szék támláján csüng és teljesen betakarja vele a hercegnőt. Kis szünet. Erre a folyosón katonák lábdobaja hallik, az ajtó kinyílik, a főbíró, a hóhér, az örök bejönnek, megpillantják a feketébe burkolt alakot és Guidót, aki keresztben fekszik a földön. A főbíró előre rohan és felemeli a hercegnő köpenyét, kinek arca most a Béke márványos mása - jeléül annak, hogy az Istene megbocsátott neki.)

(Függöny.)